BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
21 I
21

PETRONII
ARBITRI
SATYRICON,
Ejuſdemque
FRAGMENTA,
Illuſtrata hac
NOVA EDITIONE
I. BOURDELOTII
NOTIS CRITICIS,
Et
GLOSSARIO
PETRONIANO.
Repurgante ſingula, & accurante
RUTGERO HERMANNIDE.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

AMSTELODAMI,
Apud ÆGYDIUM JANSONIUM VALCKENIER,
MDCLXIII.

Digitized by Google

Ex libris D. Marci Aurelii Caleni Antoniaci Bagnacavallensis. 1690.

Generoſo, Nobiliſſimo atque Ampliſſimo Viro.

D. PETRO ab ALTEREN,

Libero Baroni in IAERSVELT, EQUITI &c.

Nec Non

Splendidiſſimi atque Potentiſſimi, apud Amſterodamenſes, Archithalaſſici Ordinis

CONSILIARIO & FISCI ADVOCATO

Eruditiſſimo ac Conſultiſſimo.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

NON una eaque exilis cauſa eſt, Generoſe atque Ampliſſime Vir, cur ultimam hujus laboris

boris mei operâ magno Tuo mihi Nomini ſacratam eſſe velim: nec trivia occaſio, qua ſplendidiſſimis Tuis Virtutibus multum diu ſiniſtrè fatigatum exponam Authorem. Spectata Tua omnibus *Gravitas*, quæ ſingulari quadam veneratione ſingulos circumfundit mortales; ſingularis in omnes *Humanitas*, quę magnæ ac generoſæ proxima domus imago; indefeſſus in quoſvis eruditos *Candor*, ultra quod gloriæ faſtigium non major quiſquam aſſurrexit animus; probata item ſæpius Tua in me meoſque *Benevolentia*, cui rependendæ nunquam par ero, aut ſufficiam, magnum huic conatui

tui addidêre calcar: ne quid dicam de puriſſimo Latinarum elegantiarum Authore, atque terſiſſimæ elocutionis ſcitiſſimo, imo incomparabili, *Arbitro*: cujus dictionis genus ſtupendum, grande, accuratum; ſpiritusque ac ponderis adeo inuſitati, ut ad acre quisquis in homine ritè obſtupeſcat ingenium, maſculum miretur animum, ac in politâ & mirè eleganti obtorpeat facundiâ, quâ tũ levia graviter, tum ponderoſa exilius, nec minus ridiculè ſincera, quam honeſtius quævis deſcribit alia. Nec ſiniſtrum quorundam deterruit de Authore judicium, quod, ut hominis acutiſſi-

mi,&ad exprobranda ſæculi ſui vitia nati,vel injuriâ poſiti male in litteris fundamenti, vel ſcopi non ſatis bene in eâ,qua vixit republica, perſpecti, famã hujus,ut & aliorum bonorum exiſtimationem, cauteriata lancinnare ſolent conſcientia, hoc gloriolę apud ignaros captaturi & ignavos,quorum erectæ in ſpeciẽ animæ turgida apud vulgum implent pectora, ut vel ſcioli habeantur pro doctis, vel pro ipſis colantur Diis, qui ne cruſta inducuntur probitatis. Alia mens Romano fuit pectori & ad virtutem nato,etiam tum cum Laſciviæ ſua darentur præmia in impuriſſimi aula Principis. Nam

Nam cum palam vitia taxare non liceret, quibus potuit involucris,] aperto non pepercit ſceleri, ut, ſub ſpecie Venuſini operis, larvam publicæ detraheret turpitudini, ac ſingulos ſimul, velut in propatulo, doceret deploratam ſuo ævo Romanę Gentis conditionem, qua ab avita Majorũ virtute in deteſtanda corruit vitia, duce & authore illo, ad cujus exemplũ proximus quiſq; ſuos efformare ſolebat mores, vitio ſuo non tantum deformes; ſed etiam viro cuiq; bono deteſtabiles. Siquidẽ, ut ut corrupta erat Petronii ſæculo reſpublica, non tamen ita ab omni penitus deſtituta fuit vir-

 tute,

tute, quin eſſent qui eam venerarentur, ac in vitii cujuſq; commendarent odium. Nequidquam hic dixerim ultimos bonorum exitus, qui honeſtatis præmium mortem tulerunt, inter quos & *Petronius*, maximus inter vitia & virtutes *Arbiter*. Qui aliorum in legendis authoribus animus eſſe ſoleat, hic non diſputo. Ego Solem incontaminatum manere credo, etiamſi luceat turpiſſimis: meque apum morem ſectari ubique fateor, non aranearum imitari conſuetudinem: & eos incunctanter laudare ſemper, ad quorum palatum non, toxicum poſcente prurigine, noxium facit ve-

cit venenum; ſed qui, ab ipſa indolis ſcaturigine, melli-fluam facundiæ mirantur ſuavitatem. Quam ego tantam tamque multiformem, in hoc maxime Authore, cum deprehendiſſem, ingenue fateor ac ſine fuco, quamvis ante aliquot annos, inter tremulas adhuc adoleſcentiæ lucubratiunculas, ſuppreſſo eũ nomine quondam ediderim, jam tamen palam meum me non erubeſcere nomen, qui cum maximis paſſim viris inſuperabilẽ hominis non poſſum non dicendi laudare gratiam. Inter quos celſiſſima Heroum hæc quoque ſunt encomia, *Gyraldi*, *Delbenii*, *Braſſicani*,

Mureti, *Paſſeratii*, & utriuſque *Douſæ*: *Bongarſii* item, *Rittershuſii*, *Goldaſti*, *Sambuci*, *Moræi*, *Pignorii*, *Stephani*, *Iunii*, *VVeitzii*, *Buſchii*, *Barthi*, *Conſalii*, *Lotichii*, aliorumque, qui omnes inter prima laudum ſuarum ornamenta *Petronianas* has reputabant elegantias; ac in ſeram uſque poſteritatem nunquam interitura ponebant monumenta, terſiſſimi Authoris encomia decantaſſe. Ne quid de *Lipſio* dicam, qui inter ſeria maximè ſtudia, ubi multum diu fatigaſſet ingenium, ad *Petronii* hujus ſubinde ſales redibat, quibus ſtupendam ubique condiret eruditionem.

nem. Cum itaque tantus Clariſſimorum Virorum undique in Authorem hunc fuerit amor, ut qui perpetuis hominem laudibus exornarint ad unguem, metus mihi quoq; nullus fuit, quo minus decantatam ejus operam, vel ad manus ſuſciperem, vel arbitrarer conſtantiſſime, me non tantum infamiam non reportaturum; ſed & maximè aliquam, apud honeſtos ac bonos, impetraturum famam, licet eandem nullis meis venari ſoleã lucubrationibus, quòd eas non tam Nomini meo, quam publicæ utilitati dicatas habeam. Sin autem aliquis interim, vel proter-

va animi libidine, vel virulentâ pectoris concitatus invidiâ, publicâ tibiâ cornuve hoc meum explodere conatus fuerit ſtudium, hoc tantum efficiet ille, quod boni ſentiant omnes, non cum defæcato ſatis animo, nec ſine depoſita lasciviæ prurigine, hujus ſe Authoris accinxiſſe lectioni; ego vero hanc teſter operam, ut, quod Virum decet honeſtum ac probum, meam omnes maſculam diſcant innocentiam. Cui cum Te, Vir Ampliſſime, faventem ubique deprehendam ſemper, ſolicita mihi nequaquam cura eſt, vel Authorem, ſuis dignum gratijs, ab

ullo

ullo male exceptum iri, vel, cum commendatione Romanæ omnibus facundiæ, me ipſum Tibi minus acceptum, qui, inter maximas tuas laudes, primam reputas illam, a qua Tibi proximus honos: cuique, præter multifariam rerum experientiam, Eruditiſſimorum, non ſine delectu tamen, multum contribuit lectio. Ad quam quàm avidâ & Tu quondam ipſe manu te accinxeris, & Tuos ad eandem exhortatus fueris ſolicitè, hic me dicere verecundia dehortatur, ne ſub ſpecie privatæ laudis, magis Tibi adulari videar, quam cum devotis noſtris precibus publicè

blicè gratulari, quod ea in noſtra Republica & habeantur & foveantur ingenia, quæ, ut ſua Celſitudine maxime ſunt conſpicua; ita litteris ſimul faventiſſima, omnes juxta amplecti ſolent dextrè, qui communibus ſuis ſtudiis, quod ad publicum faciat commodum, intrepido admoliuntur animo: ut, quas ſemel aggreſſi ſunt operas, ſub ſuis non ſterileſcant auſpiciis; ſed humanitate atque benevolentia, adhibitis veluti recens calcaribus, in dies invaleſcant, ſentiantque neminem in ulla unquam adeo republica eſſe ſterilem, qui non ſperet à ſe etiam in commune utilitatis com-

commodum aliquid conferri poſſe. Inter hos Fautores cum ego Te juxta cum tuis in me ſtudiis pronum hactenus agnoverim, ut aliquid redhoſtimenti à me in Tuã conferretur exiſtimationem, prolixus non fui in diſquirendo cui opuſculum hoc dicarem, exinde Nomine Tuo digniſſimum, quod & litteras ames, & faveas omnibus, qui privatis ſuis cum operis, operas juvant augentque publicas; eorumque demereri percupiunt ſtudia, pro quibus univerſi votivis ſuis apud Deum T. Opt. Maximum intercedunt precibus, ut incolumes diu Patris ſoſpi-

tesque

teſque maneant, atque Eccleſiæ. Quapropter, cum & ego idem ardentibus urgeo ſtudiis, rogo, ut hanc quantulamcunque meam opellulam in benignum tuum admittas aſpectum, ac me, ut cepiſti, porro faventiſſime habeas. Dabam Hardervici. Calend. Febr. Anno M. DC. LXIII.

Ampliſſimæ Nobilitati Tuæ Studioſiſſimus.

RUTGERUS HERMANNIDES.

DE

DE

PETRONIO

ET EIUS SCRIPTIS

TESTIMONIA.

AVt valde me conjectura fallit, aut hic ipſe eſt Petronius, de quo Tacitus lib. XVI. Annal. ſic ſcribit:

C. SVETONIO, L. TELESINO *Coſſ. intra paucos dies eodem agmine Anneus Mella, Cerialis Anicius, Rufus Criſpinus.* C. *Petronius cecidere.* Et cum de cæteris dixiſſet, de Petronio ſubjicit: *Illi dies per ſomnum, nox officiis & oblectamentis vitæ transig[illegible]tur. Utque alios induſtria, ita hunc ignavia a[illegible] famam protulerat: habebaturque non ganeo & profligator, ut plerique ſua haurientium, ſed erudit[illegible]. At dicta factaque ejus quanto ſolutiora, & quandam ſui negligentiam præferentia, tanto gratius in ſpeciem ſimplicitatis accipiebantur. Proconſul tamen Bithyniæ, & mox Conſul, vigentem ſe ac parem negotiis oſtendit: dein revolutus ad vitia, ſeu vitiorum imitationem, inter paucos familiarium* Neroni *aſſumptus eſt, elegantiæ* ABITFR *dum nihil amœnum & molle fluentia putat, niſi quod et Petronius approbaviſſet. Unde invidia Tigillini, quaſi adverſus æmulum & ſcientia voluptatum potiorem. Ergo crudelitatem Principis, cui cætera libidines cedebant, adgreditur, amicitiam Scevini Petronio objectans, corrupto ad indicium ſervo, ademptaque defenſione, & majore parte familiæ in vincula rapta. Forte illis diebus Campaniam*

petiverat Cæſar, & Cumas uſque progreſſus, Petronius illic attinebatur. Nec tulit ultra timoris aut ſpei moras: neque tamen præceps vitam expulit, ſed inciſas venas, ut libitum, obligatas, aperire rurſus, & alloqui amicos non per ſeria, aut quibus conſtantiæ gloriam peteret. Audiebatque referentes, nihil de immortalitate animæ & ſapientum placitis, ſed levia carmina & faciles verſus. Servorum alios largitione, quoſdam verberibus affecit. Iniit & vias, ſomno indulſit, ut quanquam coacta mors, fortuitæ ſimilis eſſet. Ne codicillis quidem (quod plerique pereuntium) Neronem, aut Tigillinum, aut quem alium potentium adulatus eſt: ſed flagitia Principis ſub nominibus exoletorum fœminarumq; & novitate cujuſque ſtupri perſcripſit, atque obſignata miſit Neroni, fregitque annulum, ne mox uſui eſſet ad facienda pericula. Ambigenti Neroni quonam modo noctium ſuarum ingenia noteſcerent, offertur Silia matrimonio Senatoris haud ignota, & ipſi ad omnem libidinem adſcita, ac Petronio perquam familiaris. Agitur in exilium tanquam non ſiluiſſet quæ viderat, pertuleratque, proprio odio. Hactenus Cornelius.

Atqui C. Plinii codices quidam, ut & Plut. in lib. de diſcr. amic. & adul. Titum vocant. Sic. in lib. 27. Natur. hiſt. ſcriptum eſt: *T. Petronius Conſularis moriturus, invidia Neronis Principis, ut menſam ejus exheredaret, trullam murrhinam* CCC. HS. *emptam fregit.*

Petronius alius, cujus Tacitus idem meminit libris XIIII. & XV, eſt Petronius Turpilianus. Sic enim apud ipſum legendum eſt lib. XV. Ann. ex Plutarcho. Eum vero non ſub Nerone, ſed ſub Galba periiſſe certum eſt ex l. 1. Hiſt.

Hiſt. Petroniorum familia Equeſtris fuit, meminitque Plinius lib. vi. P. Petronii equeſtris ordinis, & præfecti Auguſtalis ſub Auguſto ipſo. Ex qua etiam familia fuiſſe veriſimile Petronios quorum Gennadius presbyter Maſſilienſis honorifice meminit in libro de viris illuſtribus. Sed & Flavium Sabinum, Probum, Maximum, Primulum, alioſque quorum non apud ſcriptores modo, ſed in ipſis lapidibus monumenta reſtant: itemque illum qui juſſu Caracallæ ante templum Divi Pii occiſus à Spartiano traditur. Sed & jureconſultum Petronium, ad quem leguntur Sollii Sidonii Epiſtolæ plures:

Sane Petronium Arbitrum Domitiani tempora præceſſiſſe, ex eo etiam intelligitur, quod ejus Terentianus Maurus meminerit: ſi modo Terentianus is eſt, quem ſuo tempore Sienem rexiſſe Martialis teſtatur. Is igitur, quiſquis tandem fuit Petronii ſic meminit, cum de dimetro Iambico claudo agit;

Horatium vidimus
Verſus tenoris hujus
Nuſquam locaſſe juges.
At Arbiter diſertus
Libris ſuis frequentat.

Et paulo poſt de ſexta tome Hendecaſyllabi.

Nunc diviſio, quam loquemur, edet
Metrum, quo memorant Anacreonta
Dulces compoſuiſſe cantilenas.
Hoc Petronius invenitur uſus,
Et plures alii: ſed iſte verſus.

Quaſi

Quali compoſitus Tome ſit, edam.
Juverunt ſegetes meum laborem.

Aurel. Macrobius Theodoſius lib. I. Comment. in Somnium Scipionis: *Fabulæ, quarum nomen indicat falſi profeſſionem, aut tantum conciliandæ auribus voluptatis, aut adhortationis quoq; in bonam frugem repertæ ſunt. Auditum mulcent, velut Comœdiæ, quales Menander, ejuſve imitatores agendas dederunt: vel argumenta fictis caſibus amatorum referta, in quibus vel multum eſſe Arbitrum, vel Apulejum nonnunquam luſiſſe miramur. Hoc totum fabularum genus, quod ſolas aurium delitias profitetur, è ſacrario ſuo in nutricum cunas ſapientia tractatus eliminat.*

C. Sidonius Apollinaris Arvernorum Epiſcopus in carmine ad Magnum Felicem:

Non Licinius hic, Lucretiuſque eſt,
Non Turnus, Memor, Ennius, Catullus,
Stella, & Septimius, Petroniusque.

Idem in Narbone:

E te Maſſilienſium per hortos
Sacri ſtipitis Arbiter colonum
Helleſpon jaco parem Priapo.

Ubi illi Maſſilienſium horti [ut hoc obiter dicam] non tam mihi Arbitri patriam ſignificare videntur, quam mores, qui & Plautino proverbio, & Athenæi hiſtoria notati ſunt.

Fabius Planciades Fulgentius lib. I. Mytholog.

Licet mulierum verbalibus undis & cauſidici cedant, nec Grammatici mutiant, Rhetor taceat, & clamorem præco compeſcat, ſola eſt Satyra quæ modum

modum imponit furentibus. Scilicet Petroniana ſubit Albutia: hac enim adludente & Plautina Saureæ dominatus obdormit, & Sulpicillæ loquacitas deperit, Salluſtianaque Sempronia, quamvis præſenſit, melos rauceſcit.

In veteri libro Deſloratorum, qui fuit Joan. Biturigum Ducis, non uſque adeo vetuſto, Petronii fruſtra hanc inſcriptionem habent: *Petronii Arbitri Affranii Satyrici*, quod probare non poſſum. Nam ut quæ de Afranio Quintilianus ſcribit, inquinaſſe eum argumenta fœdis puerorum amoribus mores ſuos faſſum, de hoc quoque Petronio dici poſſe videatur, longe tamen alium ab Afranio fuiſſe certum eſt.

Sunt & qui de Petronio dictum illud ſcribant:

Laſcivus verſu, mente pudicus erat.

Quod tamen D. Adrianum de Voconio poeta amico ſuo ſcripſiſſe, teſtis eſt Apuleius Apologia. Cæterum nihil puto ad hunc Petronium pertinere, quod Raphael Volaterr. lib. XVIII. Comm. ſic ſcribit:

Petronius Arbiter Poëta, cujus aliqua de medicina verſibus conſcripta ad nos pervenerunt.

In veteri exemplari bibliothecæ Vaticanæ ſequens Epigramma Petronii fragmentis quibuſdam præfixum dicitur:

Petronii carmen divino pondere currit,
Quo juvenum mores arguit atque ſenum.
*Quare ille * præſa gaudet laſciva puella,*
At quoque delicias frigida ſentit anus.

Nam

*Nam * iter divi ſcripſitque Neronis amictu*
Arbiter arbitrio dictus & ipſe ſuo.

SATYRICON.

Quale ſit hoc ſcribendi genus, Fabius ſic expreſſit.

SATYRA *quidem tota noſtra eſt: in qua primus inſignem laudem adeptus eſt Lucilius, qui quoſdam ita deditos ſibi adhuc habet amatores, ut eum non ejuſdem modo operis auctoribus, ſed omnibus Poëtis præferre non dubitent. Ego quantum ab illis, tantum ab Horatio diſſentio, qui Lucilium fluere lutulentum, & eſſe aliquid quod tollere poſſis, putat. Nam & eruditio in eo mira & libertas, atque inde acerbitas, & abunde ſalis. Multo eſt terſior, ac purus magis. Alterum illud eſt & prius Satyræ genus, quod non ſola carminum varietate miſtum condidit Terentius Varro, vir Romanorum eruditiſſimus.* Hactenus M. Fab. Hujus eſt generis hic liber, itemque Martiani ſeptem artes, quarum in veteribus pleriſque membranis titulus eſt, *Martiani Minei Felicis Capellæ, Afri Carthaginenſis Satyricon lib.* VII. *de nuptiis Philologiæ lib.* II. Sed & ipſe ſub finem libri ſic canit.

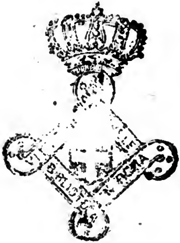
Habes ſenilem Martiane fabulam,
Miſcella luſit quam lucernis famine
Satyra Pelaſgo, dum docere nititur
Artes ereagris vix amicas Atticis:

Tractum eſt hoc nomen à Satyra cibi, vel ut Acron ait, lancis genere ex variis rebus condito: à quo & per Satyram aliquid dici vel fieri

veteres

veteres uſurparunt : quod & Diomedes latius perſequitur lib. II. Cœterum quod Fabius ait de *Satyricis* Varronis, ad Menippeas pertinet, de quibus eſt & hic Ciceronis locus lib. I: Ac. quæſt. ſub perſona ipſius Varronis: *Et tamen in illis veteribus noſtris, quæ Menippum imitati, non interpretati, quadam hilaritate conſperſimus, multa admixta ex intima philoſophia, multa dialectice dicta: quæ quo facilius minus docti intelligerent, jucunditate quadam ad legendum invitati*, &c. Ex his etiam apparet, falli potuiſſe eos, qui inter veterum poëtarum carmina paſſim retulerunt quæcunque ex Menippeis Varronis à veteribus àdducta ſunt, fruſtraque alios tentare omnia omnino ad poëtices normam exigere.

FINIS.

Judicium

Judicium
IVSTI LIPSII
De
PETRONII
Lectione,
in
EPISTOLICIS QVÆSTIONIBVS, lib. 3.
Epiſt. 2.

VT in vita, ſic in ſtudiis juvat ſeveritati adſperſa comitas. Ea cauſa frequenter ſoleo à gravioribus libris animum quaſi in ludum mittere ad ſcriptores amœniores. Quo in numero PETRONIVM repono: quidquid dicant iſti frontis ſeveræ. Et tua fide, Pithœe, vidiſtin' quidquam venuſtius, argutius, poſt natas Muſas? Non ego; abeſſet tantum nuda illa nequitia: qua tamen nihil cætera nec in animo, nec in moribus meis magis labem relinquunt; quam olim in flumine veſtigium, cymba. Ut vina appoſita vinoſum movent; invinium, ut antiqui loquebantur, non movent: Sic iſta animum jam ante improbum fortaſſe incient; caſto & caſtigato non adhærent. Et ſunt tamen inter Muſæos homines qui hunc ſcriptorem fuiſſe * velint; quibus nos certe, mi Pithœe, diſſentimus.

* Id eſt, *non eſſe amplius.*

PE-

PETRONII ARBITRI SATYRICON.

*
****

NUM alio genere furiarum declamatores inquietantur, qui clamant, Hæc vulnera pro libertate publica excepi, hunc oculũ pro vobis impendi: date mihi ducem, qui me ducat ad liberos meos, nam ſuccisi poplites membra non ſuſtinent. Hæc ipſa tolerabilia eſſent, ſi ad eloquentiam ituris viam facerent: nunc & rerum tumore, & ſententiarum vaniſſimo ſtrepitu, hoc tantum proficiunt, ut, cum in forum venerint, putent ſe in alium terrarum orbem delatos. Et ideo ego adoleſcentulos exiſtimo in ſcholis ſtultiſſimos fieri, quia nihil ex iis quæ in uſu habemus, aut audiunt, aut vident; ſed piratas cum catenis in litto- *Eucolpius.*

re ſtantes, & tyrannos edicta ſcribentes, quibus imperent filiis, ut patrum ſuorum capita præcidant, ſed reſponſa in peſtilentiam data, ut virgines tres aut plures immolentur, ſed mellitos verborum globulos, & omnia dicta factaq; quaſi papavere & ſeſamo ſparſa. Qui inter hæc nutriuntur, non magis ſapere poſſunt, quam bene olere, qui in culinâ habitant. Pace veſtra liceat dixiſſe, primi omnem eloquentiam perdidiſtis. Levibus enim atque inanibus ſonis ludibria quædam excitando effeciſtis, ut corpus orationis enervaretur & caderet. Nondum iuvenes declamationibus continebantur, cum Sophocles aut Euripides invenerunt verba, quibus deberent loqui. Nondum umbraticus doctor ingenia deleverat, cum Pindarus novemque lyrici Homericis verſibus canere timuerunt. Et ne poëtas quidem ad teſtimonium citem, certe neque Platona, neque Demoſthenem ad hoc genus exercitationis acceſſiſſe video. Grandis, &, ut ita dicam, pudica oratio non eſt maculoſa, nec turgida, ſed naturali pulchritudine exſurgit.

ſurgit. Nuper ventoſa iſthæc & enormis loquacitas Athenas ex Aſia commigravit, animoſque juvenum ad magna ſurgentes veluti peſtilenti quodam ſidere afflavit, ſemelque corrupta eloquentiæ regula ſtetit, & obmutuit. Quis poſtea ad ſummam Thucydidis, quis Hyperidis ad famam proceſſit? ac ne carmen quidem ſani coloris enituit: ſed omnia quaſi eodem cibo paſta, non potuerunt uſque ad ſenectutem caneſcere. Pictura quoque non alium exitum fecit, poſtquam Ægyptiorum audacia tam magnæ artis compendiariam invenit. Non eſt paſſus Agamemnon me diutius declamare in porticu, quam ipſe in ſcholâ ſudaverat: ſed, Adoleſcens, inquit, quoniam ſermonem habes non publici ſaporis, &, quod rariſſimum eſt, amas bonam mentem, non fraudabo te arte ſecreta. Nimirum in his exercitationibus doctores peccant, qui neceſſe habent cum inſanientibus furere. Nam niſi dixerint quæ adoleſcentuli probent, ut ait Cicero, ſoli in ſcholis relinquentur; ſicuti ficti

Agamemnon.

adulatores cum cœnas divitum captant, nihil prius meditantur, quàm quod putant gratiſſimum auditoribus fore (nec enim aliter impetrabunt quod petunt, niſi quaſdam inſidias auribus fecerint) ſic eloquentiæ magiſter, niſi, tanquam piſcator, eam impoſuerit hamis eſcam, quam ſcierit appetituros eſſe piſciculos, ſine ſpe prædæ moratur in ſcopulo. Quid ergo eſt? parentes obiurgatione digni ſunt, qui nolunt liberos ſuos ſevera lege proficere. Primum enim ſicut omnia, ſpes quoque ſuas ambitione donant: deinde cum ad vota properant, cruda adhuc ſtudia in forum propellunt; & eloquentiam, qua nihil eſſe majus confitentur, pueris induunt adhuc naſcentibus. Quod ſi paterentur laborum gradus fieri, ut ſtudioſi juvenes lectione ſevera mitigarentur, ut ſapientiæ præceptis animos componerent, ut verba atroci ſtylo effoderent, ut quod vellent imitari, diu audirent, ſibi nihil eſſet magnificum quod pueris placeret: jam illa grandis oratio haberet majeſtatis ſuæ pondus. Nunc pueri in ſcholis ludunt, juvenes ridentur in foro, &

quod

quod utroque turpius eſt, quod quiſquis perperam diſcit, in ſenectute confiteri non vult. Sed ne me putes improbaſſe ſchedium Lucilianæ humilitatis, quod ſentio & ipſe carmine effingam:

Artis ſeveræ ſi quis amat effectus,
Mentemq; magnis applicat, prius more
Frugalitatis lege polleat exacta:
Nec curet alto regiam trucem vultu,
Cliensque cœnas impotentium captet:
Nec perditis addictus, obruat vino
Mentis calorem, neve plauſor in ſcena
Sedeat redemptus hiſtrioniæ adductus.
Sed ſive armigeræ rident Tritonidis arces,
Seu Lacedæmonio tellus habitata colono,
Sirenumque domus, det primos verſibus annos,
Mæoniumq; bibat felici pectore fontem,
Mox & Socratico plenus grege, mittat habenas
Liber, & ingentis quatiat Demoſthenis arma.
Hunc Romana manus circumfluat, & modo Graio
Exonerata ſono mutet ſuffuſa ſaporem:
Interdũ ſubducta foro det pagina curũ,
Et fortuna ſonet celeri diſtincta meatu.

Dent epulas, & bella truci memorata canore:
Grandiaque indomiti Ciceronis verba minentur.
His animum ſuccinge bonis. ſic flumine largo
Plenus, Pierio defundes pectore verba.

Eucolpius. Dum hæc diligentius audio, non notavi mihi Aſcylti fugam: & dum in hoc dictorum æſtu motus incedo, ingens ſcholaſticorum turba in porticum venit, ut apparebat, ab extemporali declamatione neſcio cujus, qui Agamemnonis ſuaſoriam exceperat. Dum ergo juvenes ſententias rident, ordinemque totius dictionis infamant, opportune ſubduxi me, & curſim Aſcylton perſequi cœpi. Sed nec viam diligenter tenebam, quia ne quo loco ſtabulum eſſet, ſciebam. Itaque quocunque ieram, eodem revertebar. donec in curſu fatigatus, & ſudore jam madens, accedo aniculam quandam quæ agreſte olus vendebat: &, Rogo, inquam, mater, nunquid ſcis ubi ego habitem? Delectata illa urbanitate tam ſtultâ: &, Quidni ſciam? inquit. conſurrexitque, & cœpit

pit me præcedere. Divinam ego putabam. at ſubinde ut in locum ſecretiorem venimus, centonem anus urbana rejecit: &, Hîc, inquit, debes habitare. Cum ego negarem me cognoſcere domum, video quoſdam, inter titulos, nudaſque meretrices furtim ſpatiantes. Tarde, immo jam ſerò intellexi me in fornicem eſſe deductum. execratus itaque aniculæ inſidias, operui caput, & per medium lupanar fugere cœpi in aliam partem: cum ecce in ipſo aditu occurrit mihi æque lapſus ac moriens Aſcyltos. putares ab eâdem aniculâ eſſe deductum. Itaque ut ridens eum conſalutavi, quid in loco tam deformi faceret, quæſivi. Sudorem ille manibus deterſit, &, Si ſcires, inquit, quæ mihi acciderunt. quid novi? inquam ego. at ille deficiens, Cum errarem, inquit, per totam civitatem, nec invenirem quo loco ſtabulum reliquiſſem, acceſſit ad me paterfamilias, & ducem ſe itineris humaniſſime promiſit. per amfractus deinde obſcuriſſimos egreſſus, in hunc locum me perduxit, prolatoque *Aſcyltos.*

peculio cœpit rogare ſtuprum. Iam pro cella meretrix aſſem exegerat, jam ille mihi injecerat manum, & niſi valentior fuiſſem, dediſſem pœnas * adeo ubique omnes mihi videbantur ſatyrion bibiſſe * junctis viribus moleſtum contempſimus * quaſi per caliginem vidi Gytona in crepidine ſemitæ ſtantem, & in eundem locum me conjeci. Cum quærerem num quid nobis in prandium frater paraſſet, conſedit puer ſuper lectum, & manantes lacrymas pollice expreſſit. Perturbatus ergo habitu fratris, quid accidiſſet, quæſivi. At ille tarde quidem & invitus, ſed poſtquam precibus & iracundiam miſcui: Tuus, inquit, iſte frater, ſeu comes, paulo ante in conductum accucurrit, cœpitque mihi vel pudorem extorquere. Cum ego proclamarem, gladium ſtrinxit, &, Si Lucretia es, inquit, Tarquinium inveniſti. Quibus ego auditis, intentavi in oculos Aſcylti manus: &, Quid dicis, inquam, muliebris patientiæ ſcortum, cujus ne ſpiritus purus eſt? Inhorreſcere ſe finxit Aſcyltos; mox ſublatis fortius mani-

Eucolpius.

manibus, longe majore niſu clamavit: Non taces, inquit, gladiator obſcœne, quem de ruina arena dimiſit? Non taces nocturne percuſſor, qui ne tum quidem cum fortiter faceres, cum pura muliere pugnaſti? cujus eadem ratione in viridario frater fui, qua nunc in diverſorio puer eſt? Subduxiſti te, inquam, à præceptoris colloquio. Quid ego, homo ſtultiſſime, facere debui, cum fame morerer? an videlicet audirem ſententias, id eſt, vitream fractam, & ſomniorum interpretamenta? Multo me turpior es tu hercule, qui ut foris cœnares, poëtam laudaſti. Itaque ex turpiſſima lite in riſum diffuſi, pacatius ad reliqua ſeceſſimus. * Rurſus in memoriam revocatus injuriæ, Aſcylte, inquam intelligo nobis convenire non poſſe. Itaque communes ſarcinulas partiamur, ac paupertatem noſtram privatis quæſtibus temptemus expellere. Et tu literas ſcis, & ego, ne quæſtibus tuis obſtem, aliquid aliud promittam: alioqui mille cauſæ nos quotidie collident, & per totam urbem rumoribus different. Non re-

cuſauit Aſcyltos, &, Hodie, inquit, quia tanquam ſcholaſtici ad cœnam promiſimus, non perdamus noctem. cras autem quia hoc libet, & habitationem mihi proſpiciam, & aliquem fratrem. Tardum eſt, inquam, differre quod placet. * Hanc tam præcipitem diviſionem libido faciebat. Iamdudum enim cupiebam amoliri cuſtodem moleſtum, ut veterem cum Gytone meo rationem diducerem. * Poſtquam luſtravi oculis totam urbem, in cellulam redii oſculiſque tandem bonâ fide exactis, alligo artiſſimis complexibus puerum, fruorque votis uſque ad invidiam felicibus. Nec adhuc quidem omnia erant facta, cum Aſcyltos furtim ſe foribus admovit, diſcuſſiſque fortiſſime clauſtris, invenit me cum fratre ludentem. riſu itaque plauſuque cellulam implevit, opertum me amiculo evoluit. &, Quid agebas, inquit, frater ſanctiſſime? quid veſticontubernium facis? nec ſe ſolum intra verba continuit, ſed lorum de pera ſolvit, & me cœpit non perfunctorie verberare, adiectis etiam petulantibus

bus dictis, Sic dividere cum fratre nolito. * * *

Veniebamus in forum deficiente jam die, in quo notavimus frequentiam rerum venalium, non quidem preciofarum, ſed tamen quarum fidem male ambulantem obſcuritas temporis facillime tegeret. Cum ergo & ipſi raptum latrocinio pallium detuliſſemus, uti occaſione opportuniſſima cœpimus, atque in quodam angulo laciniam extremam concutere, ſi quem forte emptorem ſplendida veſtis poſſet adducere. Nec diu moratus ruſticus quidam familiaris oculis meis cum muliercula comite propius acceſſit, ac diligentius conſiderare pallium cœpit. invicem Aſcyltos iniecit contemplationem ſuper humeros ruſtici emptoris, ac ſubito exanimatus conticuit. ac ne ipſe quidem ſine aliquo metu hominem conſpexi. nam videbatur ille mihi eſſe qui tuniculam in ſolitudine invenerat. plane is ipſe erat. Sed cum Aſcyltos timeret fidem oculorum, ne quid temere faceret, prius tanquam emptor propius acceſſit, detraxitque hume- *Eucolpius.*

ris laciniam & diligentius tenuit. O luſum fortunæ mirabilem! Nam adhuc nec futuræ quidem attulerat ruſticus curioſas manus, ſed tantum mendici ſpolium etiam faſtidioſe venditabat. Aſcyltos poſtquam depoſitum eſſe inviolatum vidit, & perſonam vendentis contemptam, ſeduxit me paululum à turba: &, Scis, inquit, frater, rediiſſe ad nos theſaurum de quo querebar? Illa eſt tunicula adhuc, ut apparet, intactis aureis plena. Quid igitur facimus? aut quo jure rem noſtram vindicamus? Exhilaratus ego, non tantum quia prædam videbam, ſed etiam quod fortuna me à turpiſſima ſuſpicione dimiſerat, negavi circuitu agendum, ſed plane jure civili dimicandum, ut, ſi nollet alienam rem domino reddere, ad interdictum veniret.

Quid faciant leges, ubi ſola pecunia regnat,
Aut ubi paupertas vincere nulla poteſt?
Ipſi qui Cynica traducunt tēpora cœna,
Nonnunquam nummis vendere verba ſolent.

Ergo

Ergo judicium nihil eſt niſi publica merces,
Atque eques in cauſa qui ſedet, empta probat.

Contra Aſcyltos leges timebat: &, Quis, aiebat, hoc loco nos novit? aut quis habebit dicentibus fidem? Mihi plane placet emere, quamvis noſtrum ſit quod agnoſcimus, & parvo ære recuperare potius theſaurum, quam in ambiguam litem deſcendere. Sed præter unum dipondium, ſicel, lupinosque quibus deſtinaveramus mercari, nihil ad manum erat, ne interim præda diſcederet. Itaque vel minoris pallium addicere placuit, ut pretium majoris compendii leviorem faceret jacturam. Cum primum ergo explicuimus mercem, mulier aperto capite quæ cum ruſtico ſteterat, inſpectis diligentius ſignis, injecit utramque laciniæ manum, magnaque vociferatione, latrones tenere clamavit. Contra nos perturbati, ne videremur nihil agere & ipſi ſciſſam & ſordidam tenere cœpimus tunicam, atque eadem invidia proclamare, noſtra eſſe ſpolia quæ illi

li poſſiderent. Sed nullo genere par erat cauſa noſtra, & conciones quæ ad clamorem confluxerant, noſtram ſcilicet de more ridebant invidiam, quod pro illa parte vindicabant pretioſiſſimam veſtem, pro hac pannuciam ne centonibus quidem bonis dignam. Hinc Aſcyltos pene riſum diſcuſſit: qui ſilentio facto, Videamus, inquit ſuam cuique rem eſſe chariſſimam, reddant nobis tunicam noſtram, & pallium ſuum recipiant. Etſi ruſtico mulierique placebat permutatio, advocati tamen jam pene nocturni, qui volebant pallium lucrifacere, flagitabant uti apud ſe utraque deponerentur, ac poſtero die judex querelam inſpiceret. Neque enim res tantum, quæ viderentur, in controverſia eſſe, ſed longe aliud quæri, in utra parte ſcilicet latrocinii ſuſpicio haberetur. Iam ſequeſtri placebant, & neſcio quis ex concionibus calvus tuberoſiſſimæ frontis, qui ſolebat aliquando & cauſas agere, invaſerat pallium. Cæterum apparebat nihil aliud quæri, niſi ut ſemel depoſita veſtis inter prædones ſtrangularetur,

tur, & nos metu criminis non veniremus ad conſtitutum. Idem plane & nos volebamus. Itaque utriuſque partis votum caſus adiuvit. Indignatus enim ruſticus, quod nos centonem exhibendum poſtularemus, miſit in faciem Aſcylti tunicam, & liberatos querelâ juſſit pallium deponere, quod ſolum litem faciebat. * & recuperato, ut putabamus theſauro in diverſorium præcipites abimus, præcluſisque foribus ridere acumen non minus concionum, quam calumniantium cœpimus, quod nobis ingenti calliditate pecuniam reddidiſſent.

Nolo quod cupio ſtatim tenere,
Nec victoria mi placet parata.

* *

Sed ut primum beneficio Gytonis præparatâ nos implevimus cœna, oſtium non ſatis audaci ſtrepitu impulſum exſonuit. Cum & ipſi ergo pallidi rogaremus, quis eſſet; Aperi, inquit, jam ſcies. Dum loquimur, ſera ſuâ ſponte delapſa cecidit, recluſæque ſubito fores admiſerunt intrantem. Mulier autem erat operto capite, illa ſcilicet, quæ paulo ante cum ruſtico ſteterat:

&,

&, Me deriſiſſe, inquit, vos putabatis. ego ſum ancilla Quartillæ, cujus vos ſacram ante cryptam turbaſtis. ecce ipſa venit ad ſtabulum, petitque ut vobiſcum liceat loqui, nolite perturbari. nec accuſat errorem veſtrum, nec punit. immo potius miratur, quis deus juvenes tam urbanos in ſuam regionem detulerit. Tacentibus adhuc nobis, & ad neutram partem aſſentationem flectentibus, intravit ipſa una comitata virgine, ſedensque ſuper torum meum, diu flevit. ac ne tunc quidem nos ullum adjecimus verbum, ſed attoniti exſpectavimus lacrymas ad oſtentationem doloris paratas. Ut ergo tam ambitioſus detonuit imber, retexit ſuperbum pallio caput, & manibus inter ſe uſque ad articulorum ſtrepitum contritis, Quænam eſt, inquit, hæc audacia? aut ubi fabulas, & anteceſſura latrocinia didiciſtis! miſereor medius fidius veſtri: neque enim impune quiſquam, quod non licuit, aſpexit. utique noſtra regio tam præſentibus plena eſt numinibus, ut facilius poſſis deum quam hominem invenire. ac ne me pute-

Quartilla.

putetis ultionis cauſa huc veniſſe, ætate magis veſtra commoveor, quam injuria mea. Imprudentes enim, ut adhuc puto, admiſiſtis inexpiabile ſcelus. Ipſa quidem illa nocte vexata, tam periculoſo inhorrui frigore, ut tertianæ etiam impetum timerem. & ideo medicinam ſomno petii, juſſaque ſum vos perquirere, atque impetum morbi monſtrata ſubtilitate lenire. Sed de remedio non tam valde laboro. major enim in præcordiis dolor ſævit, qui me uſque ad neceſſitatem mortis deducit. ne ſcilicet juvenili impulſi licentia quod in ſacello Priapi vidiſtis, vulgetis, deorumque conſilia proferatis in populum. Protendo igitur ad genua veſtra ſupinas manus, petoque & oro, ne nocturnas religiones, iocum riſumque faciatis, neve traducere velitis tot annorum ſecreta, quæ mille vix homines noverunt. Secundum hanc deprecationem lacrymas ruſſus effudit, gemitibusque largis concuſſa tota facie ac pectore thorum meum preſſit. Ego eodem tempore & miſericordia turbatus & metu, bonum *Eucolpius.*

gnum animum habere eam juſſi, & de utroque eſſe ſecuram. Nam neque ſacra quenquam vulgaturum, & ſi quod præterea aliud remedium ad tertianam deus illi monſtraſſet, adiuvaturos nos divinam providentiam vel periculo noſtro. Hilarior poſt hanc pollicitationem facta mulier, baſiavit me ſpiſſius, & ex lacrymis in riſum mota deſcendentes ab aure capillos meos temtata manu duxit :

Quartilla. &, Facio, inquit, inducias vobiſcum, & à conſtituta lite dimitto. Quod ſi non annuiſſetis de hac medicina quam peto, jam parata erat in craſtinum turba, quæ & injuriam meam vindicaret, & dignitatem.

Contemni, turpe eſt; legem donare, ſuperbum.
Hoc amo, quod poſſũ qualibet ire via.
Nam ſane & ſapiens contemptus jurgia flectit;
Et, qui non jugulat, victor abire ſolet.

Eucolpius. Complofis deinde manibus in tantum repente riſum effuſa eſt, ut timeremus. idem ex altera parte & ancilla fecit, quæ prior venerat. idem virguncula quæ unà intraverat. Omnia mi-

mimico riſu exſonuerant; cum interim nos quæ tam repentina eſſet mutatio animorum facta, ignoraremus, ac modo noſmetipſos, modo mulieres intueremur.

*

Ideo vetui hodie in hoc diverſorio quenquam mortalium admitti, ut remedium tertianæ ſine interpellatione à vobis acciperem. Vt hæc dixit Quartilla, Aſcyltos quidem pauliſper obſtupuit: ego autem frigidior hyeme Gallica factus, nullum potui verbum emittere. Sed ne quid triſtius expectarem, comitatus faciebat. Tres enim erant mulierculæ, ſi quid vellent conari, infirmiſſimæ, ſcilicet contra nos, ſi nil aliud virilis ſexus eſſet. Et præcincti certe altius eramus: immo ego ſic jam paria compoſueram, ut ſi depugnandum foret, ipſe cum Quartilla conſiſterem, Aſcyltos cum ancilla, Gyton cum virgine. * Tunc vero excidit omnis conſtantia attonitis, & mors non dubia miſerorum oculos cœpit obducere. * Rogo, inquam, domina, ſi quid triſtius paras, celerius confice. neque enim tam

Quartilla.

Encolpius.

mag-

magnum facinus admiſimus, ut debeamus torti perire. *

Ancilla quæ Pſyche vocabatur, lodiculam in pavimento diligenter extendit. *

Sollicitavit inguina mea mille jam mortibus frigida. *

Operuerat Aſcyltos pallio caput, ammonitus ſcilicet, periculoſum alienis intervenire ſecretis * duas inſtitas ancilla portulit de ſinu: alteraque pedes noſtros alligavit, altera manus.

* *

Aſcyltos jam deficiente fabularum contextu, Quid ergo, inquit, non ſum dignus qui bibam? Ancilla riſu meo prodita comploſit manus, & appoſuit quidem * adoleſcens ſolus tantum medicamentum ebibiſti? Itane eſt, inquit Quartilla, quicquid Satyrii fuit Eucolpius ebibit? * non indecenti riſu latera commovit. * Ac ne Gyton quidem ultimo riſum tenuit, utique poſtquam virguncula cervicem ejus invaſit, & non repugnanti puero innumerabilia oſcula dedit. * Volebamus miſeri exclamare, ſed nec in auxilio erat quiſquam, & hinc Pſy-

Pſyche acu comatoria cupienti mihi invocare Quiritium fidem, malas pungebat; illinc puella penicillo quod & ipſum Satyreo tinxerat, Aſcylton opprimebat. *
Ultimo cinædus ſupervenit myrtea ſubornatus gauſapila, cinguloque ſuccinctus, modo extortis nos clunibus cecidit, modo baſiis olidiſſimis inquinavit, donec Quartilla ballenatiam tenens virgam, alteque ſuccincta, juſſit infelicibus dari miſſionem. *
Uterque noſtrum religioſiſſimis juravit verbis, inter duos periturum eſſe tam horribile ſecretum. * *
Intraverunt palæſtricæ quam plures, & nos legitimo perfuſos oleo refecerunt. Utcumque igitur laſſitudine abjecta, cœnatoria repetimus, & in proximam cellam ducti ſumus, in qua tres lecti ſtrati erant, & reliquus lautitiarum apparatus ſplendidiſſime expoſitus. Juſſi ergo diſcubuimus, & guſtatione mirifica initiati, vino etjam falerno inundamur. excepti etjam pluribus ferculis cum laberemur in ſomnum; Ita-ne eſt? inquit Quartilla,

la, etiam dormire vobis in mente eſt, cum ſciatis Priapi genio pervigilium deberi? Cum Aſcyltos gravatus tot malis in ſomnum laberetur, illa, quæ injuria depulſa fuerat, ancilla totam faciem ejus fuligine longâ perfricuit, & non ſentientis labra humerosq; ſopitis titionibus pinxit. Iam ego etiam tot malis fatigatus minimum veluti guſtum hauſeram ſomni: idem & tota intra foriſque familia fecerat: atque alii circa pedes diſcumbentium ſparſi jacebant, alii parietibus appliciti, quidam in ipſo limine conjunctis marcebant capitibus: lucernæ quoque humore defectæ, tenue & extremum lumen ſpargebant, cum duo Syri expilaturi lagenam, triclinium intraverunt: dumque inter argentum avidius rixantur, diductam fregerunt lagenam. cecidit etiam menſa cum argento, & ancillæ ſuper torum marcentis excuſſum fortè altius poculum, caput fregit. ad quem ictum exclamavit illa, pariterque & fures prodidit, & partem ebriorum excitavit. Syri illi qui venerant ad prædam, poſtquam ſe deprehenſos intellexerunt

lexerunt, pariter ſecundum lectum conciderunt, ut putares hoc conveniſſe, & ſtertere tanquam olim dormientes cœperunt. Iam & Tricliniarches experrectus, lucernis occidentibus oleum infuderat, & pueri deterſis pauliſper oculis redierant ad miniſterium, cum intrans cymbaliſtria & concrepans æra, omnes excitavit. Refectum igitur eſt convivium, & rurſus Quartilla ad bibendum revocavit. adjuvit hilaritatem comeſſantis cymbaliſtria. * Intrat cinædus homo omnium inſulſiſſimus & plane illa domo dignus, qui ut infractis manibus congemuit, ejuſmodi carmina effudit:

Huc huc convenite nunc ſpatalocinædi,
Pede tendite, curſum addite, convolate plantâ,
Femore facili, clune agili, & manu procaces,
Molles, veteres, Deliaci manu reciſi.

Conſumptis verſibus ſuis, immundiſſimo me baſio conſpuit: mox & ſuper lectum venit, atque omni vi detexit recuſantes. Super inguina mea diu multumque fruſtra moluit. Perfluebant per frontem ſudantis acaciæ rivi

rivi, inter rugas malarum tantum erat cretæ, ut putares detectum parietem nimbo laborare. Non tenui ego diutius lacrymas: ſed ad ultimam perductus triſtitiam, Quæſo, inquam, domina, certe Embaſicœtam juſſeras dari. Complosit illa tenerius manus, &, O, inquit, hominem acutum, atque urbanitatis vernulæ fontem! Quid? tu non intellexeras cinædum Embaſicœtam vocari? Deinde ut contubernali meo melius ſuccederat, Per fidem, inquam, noſtram Aſcyltos in hoc triclinio ſolus ferias agit? Ita? inquit Quartilla, & Aſcylto Embaſicœtas detur. Ab hac voce equum cinædus mutavit, tranſituque ad comitem meum facto, clunibus eum baſiisque diſtrivit. Stabat inter hæc Gyton, & riſu diſſolvebat ilia ſua. Itaque conſpicata eum Quartilla, cujus eſſet puer diligentiſſima ſciſcitatione quæſivit. Cum ego fratrem meum eſſe dixiſſem, Quare ergo, inquit, me non baſiavit? vocatumque ad ſe in oſculum applicuit: mox manum demiſit in ſinum, & pertractato vaſculo tam rudi, Hoc, inquit, belle cras

in

in promulſide libidinis noſtræ militabit : hodie enim poſt aſellum, diaria non ſumo. Cum hoc diceret, ad aurem ejus Pſyche ridens acceſſit, & cum dixiſſet neſcio quid, Ita, ita, inquit Quartilla, bene admonuiſti : cur non, quia belliſſima occaſio eſt, devirginetur Pannichis noſtra? Continuoque producta eſt puella ſatis bella, & quæ non plus quam ſeptem annos habere videbatur, & ea ipſa quæ primum cum Quartilla in cellam venerat noſtram. Plaudentibus ergo univerſis, & poſtulantibus, nuptias fecerunt. Obſtupui ego, & nec Gytona verecundiſſimum puerum ſufficere huic petulantiæ affirmavi, nec puellam ejus ætatis eſſe, ut muliebris patientiæ legem poſſet accipere. Ita? inquit Quartilla; minor eſt iſta quam ego fui, cum primum virum paſſa ſum? Iunonem meam iratam habeam, ſi unquam me meminerim virginem fuiſſe. nam & infans cum paribus inquinata ſum, & ſubinde prodeuntibus annis, majoribus me pueris adplicui, donec ad hanc ætatem perveni. Hinc etiam puto proverbium

B natum

natum illud, ut dicatur, Poſſe taurum tollere quæ vitulum ſuſtulerit. Igitur ne majorem injuriam in ſecreto frater acciperet, conſurrexi ad officium nuptiale. Iam Pſyche puellæ caput involverat flammeo; iam Embaſicœtas præferebat facem; iam ebriæ mulieres longum agmen plaudentes fecerant, thalamumque inceſta exornaverant veſte; Tum Quartilla iocantium quoque libidine accenſa, & ipſa ſurrexit, correptumque Gytona in cubiculum traxit. Sine dubio non repugnaverat puer, ac ne puella quidem triſtis expaverat nuptiarum nomen. Itaque, cum incluſi jacerent, conſedimus ante limen thalami, & imprimis Quartilla per rimam improbe diductam applicuerat oculum curioſum, luſumque puerilem libidinoſa ſpeculabatur diligentia. Me quoque ad idem ſpectaculum lenta manu traxit: & quia conſiderantium hæſerant vultus, quicquid à ſpectaculo vacabat, commouebat obiter labra, & me tanquam furtivis ſubinde oſculis verberabat. *
Abjecti in lectis ſine metu reliquam exegi-

exegimus noctem. * * * *De cena & lautitijs Trimalcionis.*
Videmus ſenem caluum tunica veſtitum ruſſea, inter pueros capillatos ludentem pila. Nec tam pueri nos, quamquam erat operæprecium, ad ſpectaculum duxerant, quam ipſe paterfamiliæ, qui ſoleatus pila ſparſina exercebatur; nec eam amplius repetebat quæ terram contigerat, ſed follem plenum habebat ſeruus, ſufficiebatque ludentibus. Notauimus etiam res nouas. Nam duo ſpadones in diverſa parte circuli ſtabant, quorum alter matellam tenebat argenteam, alter numerabat pilas, non quidem eas, quæ inter manus luxu expellente vibrabant, ſed eas quæ in terram decidebant. Cum has miraremur lauticias, Trimalcio lautiſſimus homo digitos concrepuit: ad quod ſignum matellam ſpado ludenti ſuppoſuit. Exonerata ille veſica, aquam popoſcit ad manus, digitosque paululum aſperſos, in capite pueri terſit. Longum erat ſingula excipere. Itaque intravimus balneum, & ſudore calefacti momento temporis ad frigidam eximus. Iam Trimalcio unguento

perfuſus tergebatur, non linteis, ſed palliis ex molliſſima lana factis. Tres interim jatraliptæ in conſpectu ejus falernum bibebant. Hinc, inuolutus coccina gauſapa, lecticæ impoſitus eſt, præcedentibus faleratis curſoribus IIII. & chiramaxio, in quo deliciæ ejus ferebantur, puer vetulus, lippus, domino Trimalcione deformior. Cum ergo afferretur, ad caput ejus cum minimis ſymphoniacis tibiis acceſſit, & tanquam in aurem aliquid ſecreto diceret, toto itinere cantavit. Sequimur nos jam admiratione ſaturi, & cum Agamemnone ad januam peruenimus. In aditu ipſo ſtabat hoſtiarius praſinatus, ceraſino ſuccinctus cingulo, atque in lance argentea piſum purgabat. Super limen autem cavea pendebat aurea, in qua pica varia intrantes ſalutabat. Ceterum ego dum omnia ſtupeo, pæne reſupinatus crura mea fregi. ad ſiniſtram enim intrantibus non longe ab hoſtiarii cella, canis ingens cathena vinctus, in pariete erat pictus, ſuperque quadrata litera ſcriptum, CAVE, CAVE, CANEM.

Et

Et collegæ quidem mei riſerunt. Ego autem collecto ſpiritu, non deſtiti totum parietem perſequi. Erat autem venalitium titulis pictum, & ipſe Trimalcio capillatus caduceum tenebat, Minervaque ducente * tenia intrabat. Hinc quemamodum ratiocinari didiciſſet, dein diſpenſator factus eſſet, omnia diligenter curioſus pictor cum inſcriptione reddiderat. In deficiente vero jam porticu levatum mento in tribunal excelſum Mercurius capiebat. Præſto erat fortuna cornu abundanti copioſa, & tres Parcæ aurea penſa torquentes. Notavi etjam in porticu gregem curſorum cum magiſtro ſe exercentem. Præterea grande armarium in angulo vidi, in cujus ædicula erant Lares argentei poſiti, Veneriſque ſignum marmoreum, & pixis aurea non puſilla, in qua barbam ipſius conditam eſſe dicebant. Interrogare ego atrienſem cœpi, quas in * medica picturas haberent. Iliada, & Odyſſeam, inquit. Iam ad triclinium veneramus. in cujus parte prima procurator rationes accipiebat: &, quod præcipue mira-

tus ſum, in poſtibus triclinii faſces erant cum ſecuribus fixi, quorum imam partem quaſi embolum nauis æneum finiebat, in quo erat ſcriptum, G. POMPEIO. TRIMALCIONI. VI. VIRO. AVGVSTALI. CINNAMVS. DISPENSATOR. Sub eodem titulo, etiam lucerna bilychnis de camera pendebat, & duæ tabulæ in utroque poſte defixæ; quarum altera, ſi bene memini, hoc habebat inſcriptum:

III. ET PRIDIE KAL. IAN
C. NOSTER FORAS COENAT.

altera Lunæ curſum ſtellarumque VII. imagines pictas, & qui dies boni, quique incommodi eſſent diſtinguente bulla notabantur. Ceterum ut mouimus dextros greſſus, ſeruus nobis diſpoliatus procubuit ante pedes, & rogare cœpit ut ſe pœnæ eriperemus: nec magnum eſſe peccatum ſuũ, propter quod periclitaretur. Subducta enim veſtimenta ſibi diſpenſatoris in balneo, quæ vix fuiſſent X. HS. Retulimus ergo dextros pedes, diſpenſatoremque imprecario aureos numerantem deprecati ſumus,

ſeruo

ſervo remitteret pœnam. Superbus ille ſuſtulit vultum, &, Non tam jactura me movet, inquit, quam negligentia nequiſſimi ſervi. Veſtimenta mea cubitoria perdidit, quæ mihi natali meo donaverat cliens quidam, Tyria, ſine dubio, ſed jam ſemel lota. quicquid ergo eſt dono vobis. Obligati tam grandi beneficio cum intraſſemus triclinium, occurrit nobis ille idem ſervus pro quo rogaveramus, & ſpiſſiſſima baſia ſtupentibus impegit, gratias agens humanitati noſtræ. Ad ſummam, ſtatim ſcietis, ait, cui dederitis beneficium. Vinum dominicum miniſtratoris gratia eſt. Tandem ergo diſcubuimus, pueris Alexandrinis aquam in manus nivatam infundentibus, aliiſque inſequentibus ad pedes, ac paronychia cum ingenti ſubtilitate tollentibus. Ac ne in hoc quidem tam moleſto tacebant officio, ſed obiter cantabant. Ego experiri volui, an tota familia cantaret. Itaque potionem popoſci: paratiſſimus puer, non minus me acido cantico excepit: & quiſquis aliquid rogatus erat ut daret. pantomi-

morum non patrisfamiliæ triclinium crederes. Allata eſt tum guſtatio valde lauta. Nam jam omnes diſcubuerant præter ipſum Trimalcionem, cui locus novo more primus ſervabatur. Ceterum in promulſidari aſellus erat Corinthius cum biſaccio poſitus, qui habebat olivas in altera parte albas, in altera nigras. Tegebant aſellum duæ lances, in quarum marginibus nomen Trimalcionis inſcriptum erat & argenti pondus. Ponticuli etiam ferruminati ſuſtinebant glires melle & papauere ſparſos. fuerunt & tomacula ſupra craticulam feruentia argenteam poſita: infra craticulam, Syriaca pruna cum granis punici mali. In his eramus lautitiis, cum ipſe Trimalcio ad ſymphoniam allatus eſt, poſituſque in cervicalia minutiſſima expreſſit imprudentibus riſum. Pallio enim coccino adraſum incluſerat caput, circaque oneratas veſte cervices laticlaviam immiſerat mappam, fimbriis hinc atq; illinc pendentibus. habebat etiam in minimo digito ſiniſtræ manus annulum grandem ſubauratum, extremo vero articulo digiti

ſe-

ſequentis minorem ut mihi videbatur, totum aureum, ſed plane ferreis velut ſtellis ferruminatum. Et ne has tantum oſtenderet divitias, dextrum nudavit lacertum armilla aurea cultum, & eboreo circulo lamina ſplendente connexum. Vt deinde ſpina argentea dentes perfodit, Amici, inquit, nondum mihi ſuave erat in triclinium venire, ſed ne abſentiuus eſſem, omnem voluptatem mihi negavi. Permittitis tamen finiri luſum. Sequebatur puer cum tabula terebintina & cryſtallinis teſſeris, notavique rem omnium delicatiſſimam. Pro calculis enim albis, aut nigris, aureos argenteoſque habebat denarios. Interim dum ille omnium * teſtorum inter luſum conſumit, guſtantibus adhuc nobis, repoſitorium allatum eſt cum corbe, in qua gallina erat lignea patentibus in orbem alis, quales eſſe ſolent quæ incumbunt ova. Acceſſere continuo duo ſervi, & ſymphonia ſtrepente ſcrutari paleam cœperunt, erutaque ſubinde pavonina ova diviſere convivis. Convertit ad hanc cœnam vultum Trimalcio; &, Amici, ait, pauonis

ova gallinæ juſſi ſupponi. Et me hercules timeo ne jam concepta ſint. temptemus tamen ſi adhuc ſorbilia ſunt. Accipimus nos cochlearia, non minus ſex libras pendentia, ovaque ex farina pingui figurata pertundimus. Ego quidem pene projeci partem meam: nam videbatur mihi jam in pullum coiſſe. Deinde ut audivi veterem convivam, Hic neſcio quid boni debet eſſe, perſecutus putamem manu, pinguiſſimam ficedulam inveni piperato vitellio piperatam. Iam Trimalcio eadem omnia luſu intermiſſo popoſcerat, feceratque poteſtatem clara voce, ſi quis noſtrum iterum vellet, mulſum ſumere, cum ſubito ſignum ſymphonia datur, & guſtatoria pariter à choro cantante rapiuntur. Ceterum inter tumultum, cum forte parapſis excidiſſet, & puer jacentem ſuſtuliſſet, animadvertit Trimalcio, colaphiſque objurgare puerum ac proiicere rutſus parapſidem juſſit. Inſecutusque eſt lecticarius, argentumque inter reliqua purgamenta ſcopis cœpit verrere. Laudatus propter elegantias dominus, Equum, inquit,

inquit, Mars amat: itaque juſſit ſenex ſuam cuique menſam aſſignari. * obit ei pædiſſimi ſervi minorem nobis æſtum ſua frequentia facient. Statim allatæ ſunt amphoræ vitreæ diligenter gipſatæ quarum in cervicibus pittacia erant affixa, cum hoc titulo, FALERNUM. OPIMIANUM. ANNORUM. CENTUM. Dum titulos perlegimus, complosit Trimalcio manus, &, Heu, inquit, ergo diutius vivit! verum eſt vinum Opimianum præſto; heri non tam bonum poſui, & multo honeſtiores cœnabant. Potantibus ergo, & accuratiſſime nobis lauticias mirantibus, larvam argenteam attulit ſervus ſic aptam, ut articuli ejus vertebræque locatæ in omnem partem flecterentur. Hanc cum ſuper menſam ſemel iterumque abjeciſſet, & catenatio mobilis aliquot figuras exprimeret, Trimalcio adjecit;

Heu, heu nos miſeros, quam totus homuncio nil eſt!
Sic erimus cuncti, poſtquam nos auferet Orcus.
Ergo vivamus, dum licet eſſe bene.

Laudationem ferculum inſecutum eſt, plane non pro expectatione magnum. Novitas tamen omnium convertit oculos. Repoſitorium enim rotundum, XII. habebat ſigna in orbe diſpoſita, ſuperque proprium convenientemque materiæ ſtructor impoſuerat cibum: ſuper arietem, cicer arietinum: ſuper taurum, bubale fruſtum; ſuper geminos, teſticulos, ac renes: ſuper cancrum, coronam: ſuper leonem, ficum Africanam: ſuper virginem, ſtericulam: ſuper libram, ſtateram, in cujus altera parte ſcriblita erat, in altera placenta: ſuper ſagittarium, odopetam: ſuper capricornum, locuſtam marinam: ſuper aquarium, anſerem: ſuper piſces, duos mulos. In medio autem ceſpes cum herbis exciſus fauum ſuſtinebat. Circumferebat Ægpytius puer clibano argenteo panem, atque ipſe etiam teterrima voce de Laſerpiciario minio * canticum extorquet. Nos ut triſtiores ad tam viles acceſſimus cibos, Suadeo, inquit Trimalcio, cœnemus; hoc eſt jus cœnæ. Hæc ut dixit, ad ſymphoniam XV. tripudiantes procur-

currerunt, ſuperioremque partem repoſitorii abſtulerunt. quo facto videmus infra, ſcilicet in altero fercula, altilia & ſumina, leporemque in medio pennis ſubornatum, ut Pegaſus videretur. Notavimus etiam circa angulos repoſitorii Marſyas IIII. ex quorum utriculis garum piperatum currebat ſuper piſces qui in Euripo natabant. Damus omnes plauſum à familia cœptum, & res electiſſimas ridentes adgredimur. Non minus & Trimalcio ejuſmodi methodio lætus, Carpe, inquit. Proceſſit ſtatim ſciſſor, & ad ſymphoniam ita geſticulatus laceravit obſonium, ut putares Darium hydraule cantante pugnare. Ingerebat nihilominus Trimalcio lentiſſima voce, Carpe. Ego ſuſpicatus ad aliquam urbanitatem toties iteratam vocem pertinere, non erubui eum qui ſupra me accumbebat, hoc ipſum interrogare. at ille qui ſæpius ejuſmodi ludos ſpectaverat, Vides, inquit, illum qui obſonium carpit? Carpus vocatur. itaque quotieſcunque dicit, Carpe, eodem verbo & vocat & imperat. Non potui amplius quicquam guſtare.

guſtare. ſed converſus ad eum ut plurima exciperem, longe arceſſere fabulas cœpi, ſciſcitarique quæ eſſet illa mulier, quæ huc atque illuc diſcurreret. Uxor, inquit, Trimalcionis, Fortunata appellatur, quæ nummos modio metitur. Et modo quid fuit? Ignoſcet mihi Genius tuus, noluiſſes de manu ejus panem accipere. Nunc nec quid, nec quare, in cœlum abiit, & Trimalcionis Topanta eſt. ad ſummam, mero meridie ſi dixerit illi tenebras eſſe, credet. * * *
Comprobamus factum, varioque ſermone garrimus, & poëtarum cœpit eſſe mentio, diuque ſumma carminis penes Mopſum Thracem memorata eſt: donec Trimalcio, Rogo, inquit, Magiſter, quid putes inter Ciceronem, & Publium intereſſe. Ego alterum puto diſertiorem fuiſſe, alterum honeſtiorem. Quid enim his melius dici poteſt?

Luxuriæ rictu Martis marcent mœnia,
Tuo palato clauſus pavo paſcitur,
Plumato amictus aureo Babylonico:
Gallina tibi Numidica, tibi Gallus ſpado
Ciconia etiam grata, peregrina, hoſpita,

Pie-

Pietati cultrix, gracilipes, crotaliſtria,
Auis exul hiemis, titulus tepidi tēporis,
Nequitiæ nidum in cacabo fecit meo.
Quo margarita cara tribacca Indica?
An ut matrona onerata faleris pelagiis
Tollat pedes indōita in ſtrato extraneo?
Smaragdum ad quam rem viridem, pretioſum vitrum;
Quo Carchedonios optas ignes lapideos,
Niſi ut ſcintillet? probitas eſt carbunculos,
Æquum eſt induere nuptam ventum textilem?
Palam proſtare nudam nebula linea?

Eucolpius.

Neque fax ulla in præſidio erat quæ iter aperiret errantibus, nec ſilentium noctis jam mediæ promittebat occurrentium lumen. Accedebat huc ebrietas & imprudentia locorum, etiam interdiu obſcura. Itaque cum hora pene tota, per omnes ſcirpos * gaſtrarumque eminentium fragmenta traxiſſemus cruentos pedes, tandem expliciti acumine Gytonis ſumus. Prudens enim pridie cum luce etiam clara timeret errorem, omnes pilas columnasque notaverat, certaque li-

niamenta evicerunt ſpiſſiſſimam noctem, & notabili candore oſtenderunt errantibus viam. Quamvis non minus ſudoris habuimus etiam poſtquam ad ſtabulum pervenimus. Anus enim ipſa inter diverſitores diutius ingurgitata, ne ignem quidem admotum ſenſiſſet: & forſitan pernoctaſſemus in limine, ni tabellarius Trimalcionis inveniſſet x. vehiculis dives. Non diu ergo tumultuatus ſtabuli janam effregit, & nos per eandem terram admiſit.

Qualis nox fuit illa dii deaque,
Quã mollis torus! hæſimus calentes;
Et transfudimus hinc & hinc labellis
Errantes animas. valete curæ:
Mortalis ego ſic perire cœpi.

Sine cauſa gratulor mihi. Nam cum ſolutus mero amiſiſſem ebrias manus, Aſcyltos omnis injuriæ inventor ſubduxit mihi nocte puerum, & in lectum tranſtulit ſuum, volutatuque liberius cum fratre non ſuo, ſive non ſentiente injuriam, ſive diſſimulante, indormivit alienis amplexibus oblitus juris humani. Itaque ego ut exper-

perrectus pertrectavi gaudio diſpoliatum torum, ſi qua eſt amantibus fides, ego dubitavi an utrunque trajicerem gladio, ſomnumque morti jungerem. Tutius demum ſecutus conſilium, Gytona quidem verberibus excitavi: Aſcylton autem truci intuens vultu; Quoniam, inquam, fidem ſcelere violaſti, & communem amicitiam, res tuas ocius tolle, & alium locum quem polluas, quære. Non repugnavit ille, ſed poſtquam optima fide partiti manubias ſumus: Age, inquit, nunc & puerum dividamus. Iocari putabam diſcedentem, at ille gladium parricidali manu ſtrinxit, &, Non frueris, inquit, hac præda, ſuper quam ſolus incumbis. Partem meam neceſſe eſt vel hoc gladio contentus abſcindam. Idem ego ex altera parte feci, & intorto circa brachium pallio compoſui ad præliandum gradum. Inter hanc miſerorum dementiam infeliciſſimus puer tangebat utriuſque genua cum fletu, petebatque ſuppliciter, ne Thebanum par humilis taberna ſpectaret, neve ſanguine mutuo pollueremus familia-

liaritatis clariſſimæ ſacra. Quod ſi utique, proclamabat, facinore opus eſt, nudo ecce jugulum, convertite huc manus, imprimite mucrones: ego mori debeo, qui amicitiæ ſacramentum delevi. Inhibuimus ferrum poſt has preces: & prior Aſcyltos, Ego, inquit, finem diſcordiæ imponam. Puer ipſe quem vult, ſequatur, ut ſit illi ſaltem in eligendo fratre ſalva libertas. Ego vetuſtiſſimam conſuetudinem putabam inſanguinis pignus traſiiſſe; nihil timui, imo conditionem præcipiti feſtinatione rapui, commiſique judici litem: qui ne deliberavit quidem, ut videretur cunctatus, verum ſtatim ab extrema parte verbi conſurrexit, fratrem Aſcylton elegit. Fulminatus hac pronunciatione, ſicut eram ſine gladio, lectulum decidi, & attuliſſem mihi damnatas manus, ſi non inimici victoriæ invidiſſem. Egreditur ſuperbus cum præmio Aſcyltos, & paulo ante cariſſimum ſibi commilitionem, fortunæque etiam ſimilitudine parem in loco peregrino deſtituit abjectum.

Nomen amicitiæ, ſi, quatenus expedit, hæret, Cal-

Calculus in tabula mobile ducit opus.
Cũ fortuna manet, vultũ ſervatis amici
Cum cecidit, turpi vertitis ora fuga.
Grex agit in ſcena mimum : pater ille vocatur,
Filius hic, nomen divitis ille tenet :
Mox ubi ridendas incluſit pagina partes
Vera redit facies, diſſimulata perit.

Nec diu tamen lacrymis indulſi, ſed veritus ne Menelaus etiam anteſcholanus inter cetera mala ſolum me in diverſorio inveniret, collegi ſarcinulas, locumque ſecretum & proximum littori mœſtus conduxi. Ibi triduo incluſus redeunte in animum ſolitudine atq; contemptu, verberabam ægrum planctibus pectus, & inter tot altiſſimos gemitus frequenter etiam proclamabam : Ergo me non ruina terra potuit haurire? non iratum etjam innocentibus mare? Aufugi judicium, harenæ impoſui, hoſpitem occidi, ut inter audaciæ nomina mendicis, exul, in diverſorio Græcæ urbis jacerem deſertus? Et quis hanc mihi ſolitudinem impoſuit? Adoleſcens omni libidine impurus, & ſua quoque confeſſione dignus exilio: ſtu-

ſtupro liber, ſtupro ingenuus, cujus anni ad teſſeram venerunt, quem tanquam puellam conduxit etiam qui virum putavit. Quid ille alter * dic qui tanquam togæ virilis ſtolam ſumpſit, qui ne vir eſſet à matre perſuaſus eſt; qui opus muliebre in ergaſtulo fecit, qui poſtquam conturbavit, & libidinis ſuæ ſolum vertit, reliquit veteris amicitiæ nomen, & proh pudor, tamquam mulier ſecutuleia, unius noctis tactu omnia vendidit. Iacent nunc amatores obligati noctibus totis, & forſitan mutuis libidinibus attriti derident ſolitudinem meam. ſed non impune, nam aut vir ego liberque non ſum, aut noxio ſanguine parentabo injuriæ meæ. Hæc locutus gladio latus cingor, &, ne infirmitas militiam perderet, cibis excito vires; mox in publicum proſilio, furentiſque more omnes circumeo porticus. Sed dum attonito vultu efferatoque nil aliud quam cædem & ſanguinem cogito, frequentiuſque manum ad capulum quem devoveram, refero, notavit me miles, ſive ille planus fuit, ſive nocturnus graſſator: &, Quid in-

inquit, commilito, ex qua legione es, aut cujus centuriæ? Cum conſtantiſſime & centurionem, & legionem eſſem ementitus: Age ergo, inquit ille, in exercitu veſtro phocaſiati milites ambulant? Cum deinde vultu atque ipſa trepidatione mendacium prodidiſſem, ponere juſſit arma, & malo cavere. Deſpoliatus ergo, immo præciſa ultione, retro ad diverſorium tendo, paulatimque temeritate laſſata cœpi graſſatoris audaciæ gratias agere. *

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infelix quem ſua vota premunt.
Divitis hæc magni facies erit, omnia cernens
Qui timet, & ſicco concoquit ore famem.

* *

Nequaquam recte faciet qui cito credit. *

Nemo cælum putat, nemo juſiurandum ſervat, nemo Iovem pluris facit: ſed omnes opertis oculis bona ſua computant. *

Quod

Quod hodie non eſt, cras erit: ſic vita truditur. *

Quod non expectas ex tranſverſo fit, & ſuper nos fortuna negotium curat. * Apes ideo pungunt, quia ubicunque dulce eſt, ibi & acidum invenies. * *

Semper hac in re qui vincitur, vincit. * Nemo noſtrum non peccat; homines ſumus, non dii. *

Non multum oportet conſilio credere, quia ſuam habet fortuna rationem. * * *

In pinacothecam perveni vario genere tabularum mirabilem. nam & Zeuxidos manus vidi nondum vetuſtatis injuria victas, & Protogenis rudimenta cum ipſius naturæ veritate certantia, non ſine quodam horrore tractavi. Iam vero Apellis quem Græci monocremon, appellant, etiam adoravi. Tanta enim ſubtilitate extremitates imaginum erant ad ſimilitudinem præciſæ, ut crederes etiam animorum eſſe picturam. Hinc aquila ferebat cœlo ſublimis deum. Illinc candidus Hylas repellebat improbam Najada. Damnabat Apollo

Apollo noxias manus, lyramque reſolutam modo nato flore honorabat. Inter quos etiam pictorum amantium vultus, tanquam in ſolitudine exclamavi, Ergo amor etiam deos tangit? Iupiter in cælo ſuo non invenit quod eligeret, & peccaturus in terris, nemini tamen injuriam fecit. Hylam Nympha prædata, imperaſſet amori ſuo, ſi venturum ad interdictum Herculem crediđiſſet. Apollo pueri umbram revocavit in florem, & omnes fabulæ quoque habuerunt ſine æmulo complexus. At ego in ſocietatem recepi hoſpitem Ligurgo crudeliorem. Ecce autem, ego dum cum ventis litigo, intravit pinacothecam ſenex canus, exercitati vultus, & qui videretur neſcio quid magnum promittere, ſed cultu non proinde ſpecioſus, ut facile appareret eum hac nota litteratum eſſe, quos odiſſe divites ſolent. Is ergo ad latus conſtitit meum, Ego, inquit, poëta ſum, & ut ſpero non humillimi ſpiritus, ſi modo coronis aliquid credendum eſt, quas etiam ad imperitos deferre gratia ſolet. Quare ergo, inquis, tam male veſtitus es? Propter

Propter hoc ipſum, amor ingenii neminem unquam divitem fecit.

Qui pelago credit, magnoſe fœnore tollit,
Qui pugnas & caſtra petit, præcingitur auro,
Vilis adulator picto jacet ebrius oſtro,
Et qui ſollicitat nuptas, ad præmia peccat:
Sola pruinoſis horret facundia pannis,
Atq; inopi lingua deſertas invocat artes.

Non dubio ita eſt, ſi quis vitiorum omnium inimicus, rectum iter vitæ cœpit inſpicere, primum propter morum differentiam odium habet (quis enim poteſt probare diverſa?) deinde, qui ſolas extruere divitias curant, nihil volunt inter homines melius credi quam quod ipſi tenent. Iactantur itaq; quacunque ratione poſſunt, literarum amatores, ut videantur illi quoque infra pecuniam poſiti. *

Neſcio quo modo bonæ mentis ſoror eſt paupertas. *

Vellem tam innocens eſſet frugalitatis meæ hoſtis, ut deliniri poſſet. Nunc veteranus eſt latro & ipſis lenonibus doctior. *

In Aſiam cum à Quæſtore eſſem ſtipen-

ſtipendio eductus, hoſpitium Pergami accepi: ubi cum libenter habitarem, non ſolum propter cultum ædicularum, ſed etiam propter hoſpitis formoſiſſimum filium, excogitavi rationem, qua non eſſem patrifamiliæ ſuſpectus amator. Quotieſcunque enim in convivio de uſu formoſorum mentio facta eſt, tam vehementer excandui, tam ſevera triſtitia violari aures meas obſcœno ſermone nolui, ut me mater præcipue, tanquam unum ex philoſophis, intueretur. Iam ergo cœperam ephebum in gymnaſium deducere: ego ſtudia ejus ordinare, ego docere, ac præcipere, ne quis prædator corporis admitteretur in domum. * Forte cum in triclinio jaceremus, quia dies ſolemnis ludum arctaverat, pigritiamque recedendi impoſuerat hilaritas longior, fere circa mediam noctem intellexi puerum vigilare. Itaque timidiſſimo murmure votum feci; &, Domina, inquam Venus, ſi ego hunc puerum baſiavero, ita ut ille non ſentiat, cras illi par columbarum donabo. Audito voluptatis precio, puer ſtertere cœpit. Itaque

que adgreſſus ſimulantem aliquot baſiolis invaſi. Contentus hoc principio, bene mane ſurrexi, electumque par columbarum attuli expectanti, ac me voto exſolvi. Proxima nocte, cum idem liceret, mutavi optionem: &, Si hunc, inquam, tractavero improba manu, & ille non ſenſerit, gallos gallinaceos pugnaciſſimos duos donabo patienti. Ad hoc votum ephebus ultro ſe admovit, & puto, vereri cœpit ne ego obdormiiſſem. Indulſi ergo ſollicito, totoque corpore citra ſummam voluptatem me ingurgitavi. Deinde, ut dies venit, attuli gaudenti quicquid promiſeram. Vt tertia nox licentiam dedit, conſurrexi ad autem male dormientis: Dii, inquam, immortales, ſi ego huic dormienti abſtulero coitum plenum & oüable optabilem, pro hac felicitate cras puero aſturconem Macedonicum optimum donabo, cum hac tamen exceptione, ſi ille non ſenſerit. Nunquam altiore ſomno ephebus obdormivit. Itaque primum implevi actentibus papillis manus, mox baſio inhæſi, deinde in unum omnia vota conjunxi. Mane

ne

ne ſedere in cubiculo cœpit, atque expecta conſuetudinem meam. Scis quanto facilius ſit, columbas galloſque gallinaceos emere quam aſturconem: & præter hoc etiam timebam ne tam grande munus ſuſpectam faceret humanitatem meam. Ergo aliquot horis ſpaciatus, in hoſpitium reverti, nihilque aliud quam puerum baſiavi. At ille circumſpiciens, ut cervicem meam junxit amplexu, Rogo, inquit, domine, ubi eſt aſturco? * Cum ob hanc offenſam præcluſiſſem mihi aditum quem feceram, iterum ad licentiam redii. Interpoſitis enim paucis diebus, cum ſimilis nos caſus in eandem fortunam retuliſſet, ut intellexi ſtertere patrem, rogare cœpi ephebum, ut reverteretur in gratiam mecum, id eſt, ut pateretur ſatisfieri ſibi, & cætera quæ libido diſtenta dictat. At ille plane iratus, nihil aliud dicebat, niſi hoc, Aut dormi, aut ego jam dicam patri. Nihil eſt tam arduum, quod non improbitas extorqueat. Dum dicit, Patrem excitabo, irrepſi tamen, & male repugnanti gaudium extorſi. At ille non indelectatus

ctatus nequitia mea, poſtquam diu queſtus eſt deceptum ſe & deriſum, traductumque inter condiſcipulos quibus jactaſſet ſenſum meum, Videris tamen, inquit; non ero tui ſimilis. Si quid vis, fac iterum. Ego vero, depoſita omni offenſa, cum puero in gratiam redii uſusq; beneficio ejus in ſomnum delapſus ſum. Sed non fuit contentus iteratione ephebus plenæ maturitatis, & annis ad patiendum geſtientibus. Itaque excitavit me ſopitum; Et, Nunquid vis? inquit. Et non plane iam moleſtum erat munus. Utcunque igitur inter anhelitus ſudoresque tritus, quod voluerat, accepit. rurſusque in ſomnum decidi gaudio laſſus. Interpoſita minus hora, pungere me manu cœpit, & dicere, Quare non facimus? Tum ego totiens excitatus, plane vehementer excandui, & reddidi illi voces ſuas: Aut dormi, aut ego jam patri dicam.

Eucolpius. Erectus his ſermonibus, conſulere prudentiorem cœpi ætates tabularum, & quædam argumenta mihi obſcura, ſimulque cauſam deſidiæ præſentis excutere, cum pulcherrimæ artes periiſſent, inter quas pictura me

mini

minimum quidem ſui veſtigium reliquiſſet. Tum ille, Pecuniæ, inquit, cupiditas hæc tropica inſtituit. priſcis enim temporibus, cum adhuc nuda virtus placeret, vigebant artes ingenuæ, ſummumque certamen inter homines erat, ne quid profuturum ſæculis diu lateret. Itaque * hercule omnium herbarum ſuccos Democritus expreſſit: & ne lapidum virgultorumque vis lateret, ætatem inter experimenta conſumpſit. Eudoxus quidem in cacumine excelſiſſimi montis conſenuit, ut aſtrorum cælique motus deprehenderet: & Chryſippus, ut ad inventionem ſufficeret, ter helleboro animum deterſit. Verum, ut ad plaſtas convertar, Lyſippum ſtatuæ unius lineamentis inhærentem inopia exſtinxit: & Myron, qui pæne hominum animas, ferarumque ære comprehenderat, non invenit heredem. At nos vino ſcortiſque demerſi, ne paratas quidem artes audemus cognoſcere. ſed accuſatores antiquitatis, vitia tantum docemus, & diſcimus. Ubi eſt dialectica? ubi aſtronomia? ubi ſapientiæ conſultiſſima via?

 quis

quis unquam venit in templum, & votum fecit, ſi ad eloquentiam perveniſſet? quis, ſi philoſophiæ fontem inveniſſet? ac ne bonam quidem mentem, aut bonam valetudinem petunt: ſed ſtatim, antequam limen Capitolii tangant, alius donum promittit, ſi propinquum divitem extulerit: alius, ſi theſaurum effoderit: alius, ſi ad trecenties H S ſaluus pervenerit. Ipſe Senatus, recti bonique præceptor, mille pondo auri Capitolio promittere ſolet: & ne quis dubitet pecuniam concupiſcere, Iovem quoque peculio exorat. Noli ergo mirari, ſi pictura defecit, cum omnibus diis hominibuſque formoſior videatur maſſa auri, quam quicquid Apelles Phidiaſve, Græculi delirantes, fecerunt. Sed video totum te in illa hærere tabula, quæ Trojæ haloſin oſtendit: itaque conabor opus verſibus pandere.

Iā decuma mœſtos inter ancipites metus
Phrygas obſidebat meſſis, & vatis fides
Calchantis atro dubia pendebat metu:
Cum, Delio profante, caſi vertices
Idæ trahuntur; ſciſſaque in molē cadunt
Robora, minacem quæ figurarent equum

Ape-

Aperitur ingens antrũ. & obducti ſpecus,
Qui caſtra caperent. Huc decenni prœlio
Irata virtus abditur. ſtipant graves
Equi receſſus Danai, & in voto latent.
O patria, pulſas mille credidimus rates,
Solumque bello liberum: hoc titulus fero
Inciſus, hoc ad fata compoſitus Sinon
Firmabat, & mendacium in damnum potens.

Iam turba portis libera, ac bello carens
In vota properant: fletibus manant genæ
Mentisq; pavidæ gaudiũ lacrymas habet,
Quas metus abegit. namq; Neptuno ſacer
Crinem ſolutus omne Laocoon replet
Clamore vulgus, mox reducta cuſpide
Vterũ notavit, fata ſed tardant manus,
Ictusque reſilit, & dolis addit fidem.
Iterũ tamen confirmat invalidã manũ,
Altaq; bipenni latera pertemptat. fremit
Captiva pubes intus, & dũ murmurat
Roborea mole ſpirat alieno metu.
Ibat juventus capta, dum Troiam capit,
Bellumque totum fraude ducebat nova.

Ecce alia monſtra. celſa qua Tenedos mare
Dorſo repellit, tũida conſurgunt freta,
Vndaq; reſultat ſciſſa tranquillo minor.
Qualis ſilenti nocte remorum ſonus

Longe refertur, cũ premunt claſſes mare,
Pulſũq; marmor abiete impoſita gemit.
Reſpicimus, angues orbibus gẽinis ferunt
Ad ſaxa fluctus: tumida querũ pectora,
Rates ut alta, lateribus ſpumas agunt:
Dat cauda ſonitum: libera pontem iuba
Conſentiunt luminibus; fulmineũ jubar
Incendit æquor, ſibiliſque undæ tremunt,
Stupuere mentes. infulis ſtabant ſacri
Phrygioque cultu gemina nati pignora
Lauconte, quos repente tergoribus ligant
Angues coruſci. paruulas illi manus
Ad ora referunt: neuter auxilio ſibi,
Vterque fratri tranſtulit pias vices,
Morſq; ipſa miſeros mutuo perdit metu.
Accumulat ecce liberûm funus parens,
Infirmus auxiliator. invadunt virum
Iam morte paſti, membraque ad terram trahunt.
Iacet ſacerdos inter aras victima,
Terramque plangit. Sic profanatis ſacris
Peritura Troja perdidit primum Deos.
Iam plena Phœbe candidum extulerat jubar,
Minora ducunt aſtra radianti face,
Cũ inter ſepultos Priamidas nocte & mero.
Danai relaxant clauſtra & effundunt viros.
Tem-

Temptant in armis ſe duces, ceu ubi ſolet
Nudo remiſſus Theſſali quadrupes jugo
Cervicem, & altas quatere ad excurſum jubas.
Gladios retractant, commovent orbes manu,
Bellumq; ſumunt. hic graues alius mero
Obtruncat, & continuat in mortem ultimam
Somnos; ab aris alius accendit faces,
Contraque Troas invocat Troia ſacra. *Eucolpius.*

Ex his qui in porticibus ſpatiabantur, lapides in Eumolpum recitantem miſerunt. At ille, qui plauſum ingenii ſui noverat, operuit caput, extraque templum profugit. Timui ego ne me poëtam vocarent. Itaque ſubſecutus fugientem ad littus perveni: &, ut primum extra teli conjectum licuit conſiſtere, Rogo, inquam, quid tibi vis cum iſto morbo? Minus quam duabus horis mecum moraris, & ſæpius poetice quam humane locutus es. Itaque non miror ſi te populus lapidibus proſequitur. Ego quoque ſinum meum ſaxis onerabo, ut quotieſcunque cœperis à te exire, ſanguinem tibi à capite mittam.

tam. Movit ille vultum, &, O mi, inquit, adoleſcens, non hodie primum auſpicatus ſum: immo quotiens theatrum, ut recitem aliquid, intravi, hæc me adventitia excipere frequentia ſolet. Ceterum, ne & tecum quoque habeam rixandum toto die, me ab hoc cibo abſtinebo. Immo, inquam ego, ſi ejuras hodiernam bilem, una cœnabimus. * mando ædicularum cuſtodi cœnulæ officium.

Video Gytona cum linteis & ſtrigilibus parieti applicitum, triſtem confuſumque. ſcires non libenter ſervire. Itaque, ut experimentum oculorum caperem, convertit ille ſolutum gaudio vultum, & Miſerere, inquit, frater: ubi arma non ſunt, libere loquor. Eripe me latroni cruento, & qualibet ſævitia pœnitentiam judicis tui puni. Satis magnum erit miſero ſolatium tua voluntate cecidiſſe. Supprimere ego querelam jubeo, ne quis conſilia deprehenderet: relictoque Eumolpo (nam in balneo carmen recitabat) per tenebroſum & ſordidum egreſſum extraho Gytona, raptimque in

hoſpi-

hoſpitium meum pervolo. Præcluſis deinde foribus, invado rectus amplexibus, & perfuſum os lacrymis vultu meo contero. Diu vocem neuter invenit. nam puer etiam ſingultibus crebris amabile pectus quaſſaverat. O facinus, inquam, indignum quod amo te quamvis relictus; & in hoc pectore, cum vulnus ingens fuerit, cicatrix non eſt. Quid dicis peregrini amoris conceſſio? Dignus hac injuria fui? Poſtquam ſe amari ſenſit, ſupercilium altius ſuſtulit. nec amoris arbitrium ad alium judicem tuli; Sed nihil jam queror, nihil jam memini, ſi bona fide pœnitentiam emendas. Hæc cum inter gemitus lacrymaſque fudiſſem, deterſit ille pallio vultum; &, Quæſo, inquit Eucolpi, fidem memoriæ tuæ appello: Ego te reliqui, an tu prodidiſti? Equidem fateor, & præ me fero, cum duos armatos viderem, ad fortiorem confugi. Exoſculatus pectus ſapientia plenum, injeci cervicibus manus: & ut facile intelligeret rediiſſe me in gratiam, & optima fide reviviſcentem amicitiam, toto pectore adſtrinxi. Et jam plena

nox erat, mulierque cœnæ mandata curaverat, cum Eumolpus oſtium pulſat. Interrogo ego, Quot eſtis? obiterque per rimam foris ſpeculari diligentiſſime cœpi, num Aſcyltos una veniſſet. Demum, ut ſolum hoſpitem vidi, momento recepi. Ille ut ſe in grabatum rejecit, viditque Gytona in conſpectu miniſtrantem, movit caput, &, Laudo, inquit, Ganymedem: oportet hodie bene ſit. Non delectavit me tam curioſum principium, timuique ne in contubernium recepiſſem Aſcylti partem. Inſtat Eumolpus, & cum puer illi potionem dediſſet; Malo te, inquit, quam balneum totum: ſiccatoque avide poculo, negat ſibi unquam acidius fuiſſe. Nam & dum lavor, ait, pene vapulavi, quia conatus ſum circa ſolium ſedentibus carmen recitare: At poſtquam de balneo tanquam de theatro ejectus ſum, circuire omnes angulos cœpi, & clara voce Eucolpion clamitare. Ex altera parte juvenis nudus, qui veſtimenta perdiderat, non minore clamoris indignatione Gyton flagitabat.

Et

Et me quidem pueri, tanquam inſanum, imitatione petulantiſſima deriſerunt: illum autem frequentia ingens circumvenit cum plauſu & admiratione timidiſſima. habebat enim inguinum pondus tam grande, ut ipſum hominem laciniam faſcini crederes. O juvenem laborioſum! puto illum pridie incipere, poſtero die finire. Itaque ſtatim invenit auxilium. neſcio quis enim eques Romanus, ut ajebat, infamis, ſua veſte errantem circumdedit, ac domum abduxit: credo, ut tam magna fortuna ſolus uteretur. At ego ne mea quidem veſtimenta ab officioſo recepiſſem, niſi notorem dediſſem. tanto magis impedit inguina quam ingenia fricare. Hæc Eumolpo dicente, mutabam ego frequentiſſime vultum: injuriis ſcilicet inimici noſtri hilaris, commodis triſtis. Utcumque tamen, tanquam non agnoſcerem fabulam, tacui, & cœnæ ordinem explicui. Vile eſt quod licet, & animus errore lentus injurias diligit.

Eu-
mol-
pus.

Ales phaſiacis petita Colchis,

Atque

Atque Afræ volucres placent palato,
Quod non ſunt faciles. at albus anſer
Et pictus anas enovata pennis,
Plebeium ſapit, ultimis ab oris
Attractus Scarus, atque arata Syrtis
Siquid naufragio dedit, probatur.
Mullus jam gravis eſt: amica vincit
Uxorem: roſa cinnamum veretur.
Quicquid quæritur, optimum videtur.

Eucolpius. Hoc eſt, inquam, quod promiſeras, ne quem hodie verſum faceres. Per fidem, ſaltem nobis parce, qui te nunquam lapidavimus. Nam ſi aliquis ex his, qui in eodem ſynœcio potant, nomen poëtæ olfecerit, totam concitabit viciniam, & nos omnes ſub eadem cauſa obruet. Miſerere, & aut pinacothecam, aut balneum cogita. Sic me loquentem objurgavit Gyton mitiſſimus puer, & negavit recte facere, quod ſeniori convitiarer: ſimulque oblitus officii, menſam, quam humanitate poſuiſſem, contumelia tollerem, multaque alia moderationis verecundiæque verba, quæ formam ejus egregie decebant. Eumolpum [illegible]

Eumolpus. O felicem, inquit, matrem tuam,

quæ

quæ te talem peperit! Macte virtute eſto. Raram facit mixturam cum ſapientia forma. Itaque, ne putes te tot verba perdidiſſe, amatorem inveniſti. Ego laudes tuas carminibus implebo. Ego pædagogus & cuſtos etiam quo non juſſeris, ſequar: nec injuriam Eucolpius accepit, alium amat. Profuit etiam Eumolpo miles ille, qui mihi abſtulit gladium, alioquin quem animum adverſus Aſcylton ſumpſeram, eum in Eumolpi ſanguinem exercuiſſem. Nec fefellit hoc Gytona. Itaque extra cellam proceſſit, tanquam aquam peteret, iramque meam prudenti abſentia extinxit. Paululum ergo intepeſcente ſævitia, Eumolpe, inquam, jam malo vel carminibus loquaris, quam ejuſmodi tibi vota proponas. & ego iracundus ſum, & tu libidinoſus. vide quam non conveniat his moribus. Puta igitur me furioſum eſſe: cede inſaniæ, id eſt, ocyus foras exi. Confuſus hac denunciatione Eumolpus, non quæſiit iracundiæ cauſam, ſed continuo limen egreſſus, adduxit repente oſtium cellæ, meque nihil tale expectantem inclu-

incluſit, exemitque raptim clavem, & ad Gytona inveſtigandum cucurrit. Incluſus ego ſuſpendio vitam finire conſtitui: & iam ſemicinctio ſtanti ad parietem ſpondam junxeram, ceruiceſque nodo condebam, cum reſeratis foribus intrat Eumolpus cum Gytone, meque à fatali jam meta revocavit ad lucem. Gyton præcipue ex dolore in rabiem efferatus, tollit clamorem, me utraque manu impulſum præcipitat ſuper lectum. Erras, inquit, Encolpi, ſi putas contingere poſſe ut ante moriaris. Prior cœpi, in Aſcylti hoſpitio gladium quæſiui. Ego, ſi te non inveniſſem, periturus per præcipitia fui: & ut ſcias non longe eſſe quærentibus mortem, ſpecta invicem quod me ſpectare voluiſti. Hæc locutus, mercenario Eumolpi novaculam rapit, & ſemel iterumque cervice percuſſa, ante pedes collabitur noſtros. Exclamo ego attonitus, ſecutuſque labentem, eodem ferramento ad mortem viam quæro. Sed neque Gyton ulla erat ſuſpicione vulneris læſus, neque ego ullum ſentiebam dolorem. Rudis enim novacula,
& in

& in hoc retuſo, ut pueris diſcentibus audaciam tonſoris daret, influxerat thecam. Ideoque nec mercenarius ad raptum ferramentum expaverat, nec Eumolpus interpellaverat mortem mimicam. Dum hæc fabula inter amantes luditur, diverſitor cum parte cœnulæ intervenit, contemplatusque fœdiſſimam jacentium volutationem, Rogo, inquit ebrii eſtis, an fugitivi, an utrumque? quis autem grabatum illum erexit? aut quid ſibi vult tam furtiva molitio? Vos mehercules, ne mercedem cellæ daretis, fugere nocte in publicum voluiſtis; ſed non impune. jam enim ſaxo ſciatis non viduæ hanc inſulam eſſe, ſed M. Mannicii. Exclamat Eumolpus, Etiam minaris? ſimulque os hominis palma excuſſiſſima pulſat. Ille tot hoſpitum potionibus liber, urceolum fictilem in Eumolpi caput jaculatus eſt, ſoluitque clamantis frontem, & de cella ſe proripuit. Eumolpus, contumeliæ impatiens, rapit ligneum candelabrum, ſequiturque abeuntem, & creberrimis ictibus ſupercilium ſuum vindicat. Fit concurſus familiæ,

miliæ, hoſpitumque ebriorum frequentia. Ego autem nactus occaſionem vindictæ, Eumolpum excludo; redditaque ſcordalo vice, ſine æmulo ſcilicet, & cella utor & nocte. Interim coctores inſulariique mulcant excluſum, & alius veru extis ſtridentibus plenum in oculos ejus intentat: alius, furca de carnario rapta, ſtatum prœliantis componit: anus præcipue lippa ſordidiſſimo linteo præcincta ſoleis ligneis imparibus impoſita canem ingentis magnitudinis catena trahit, inſtigatque in Eumolpum. Sed ille candelabro ſe ab omni periculo vindicabat. Videamus nos omnia per foramen valuæ, quod paulo ante anſa oſtioli rupta laxaverat; favebamque ego vapulanti. Gyton autem non oblitus miſericordiæ ſuæ, reſerandum oſtium, ſuccurrendumque periclitanti cenſebat. Ego, durante adhuc iracundia, non continui manum, ſed caput miſerantis ſtricto acutoque articulo percuſſi. Ille flens quidem conſedit in lecto: ego autem alternos opponebam foramini oculos, injuriamque Eumolpi advocationemque com-

commendabam : & veluti quodam cibo me replebam : cum procurator inſulæ Bargates à cœna excitatus, à duobus lecticariis in mediam rixam perfertur : nam erat etiam pedibus æger. Is, ut rabioſa barbaraque voce in ebrios fugitivoſque diu peroravit, reſpiciens ad Eumolpum, O poëtarum, inquit, diſertiſſime, tu eras? & non diſcedunt ocyus nequiſſimi ſervi, manusque continent à rixa? Contubernalis mea mihi faſtum facit. Ita, ſi me amas, maledic illam verſibus, ut habeat pudorem. Dum Eumolpus cum Bargate in ſecreto loquitur, intrat ſtabulum præco cum ſervo publico, aliaque ſane modica frequentia, facemque fumoſam magis quam lucidam quaſſans, hæc proclamavit : Puer in balneo paulo ante aberravit, annorum circa XVI, criſpus, mollis, formoſus, nomine Gyton : Si quis eum reddere aut commonſtrare voluerit, accipiet nummos mille. Nec longe à præcone Aſcyltos ſtabat amictus diſcoloria veſte, atque in lance argentea indicium & fidem

præ-

præferebat. Imperavi Gytoni ut raptim grabatum ſubiret, annecteretque pedes & manus inſtitis, quibus ſponda culcitram ferebat, ac, ſicut olim Vlyxes pro ariete adhæſiſſet, extentus infra grabatum ſcrutantium eluderet manus. Non eſt moratus Gyton imperium, momentoque temporis inſeruit vinculo manus, & Vlyxem aſtu ſimillimo vicit. Ego, ne ſuſpicioni relinquerem locum, lectulum veſtimentis implevi, uniuſque hominis veſtigium ad corporis mei menſuram figuravi, Interim Aſcyltos, ut pererravit omnes cum viatore cellas, venit ad meam: & hoc quidem pleniorem ſpem concepit, quod diligentius oppeſſulatas invenit fores. Publicus vero ſervus, inſertans commiſſuris ſecures, clauſtrorum infirmitatem laxavit. Ego ad genua Aſcylti procubui, & per memoriam amicitiæ, perque ſocietatem miſeriarum, petii ut ſaltem oſtenderet fratrem; immo, ut fidem haberent fictæ preces, Scio te, inquam, Aſcylte, ad occidendum me veniſſe: quo enim ſecures attuliſti? Itaque ſatia iacundiam

diam tuam: Præbeo ecce cervicem, funde ſanguinem, quem ſub prætextu quæſtionis petiiſti. Amolitur Aſcyltos invidiam; &, ſe vero nihil aliud quam fugitiuum ſuum dixit quærere, mortem nec hominis concupiſſe, nec ſupplicis, utique ejus, quem poſt fatalem rixam habuit cariſſimum. At non ſervus publicus tam languide agit, ſed raptam cauponi harundinem ſubter lectum mittit, omniaque etiam foramina parietum ſcrutatur. Subducebat Gyton ab ictu corpus, & reducto timidiſſime ſpiritu, ipſos ſcyniphes ore tangebat. Eumolpus autem, quia effractum oſtium cellæ neminem poterat excludere, irrumpit perturbatus, &, Mille, inquit, nummos inveni: jam enim perſequar abeuntem præconem, & in poteſtate ſua eſſe Gytonem meritiſſima propoſitione monſtrabo. Genua ego perſeverantis amplector, ne morientes vellet occidere: &, Merito, inquam, excandeſceres, ſi poſſes proditum oſtendere. Nunc inter turbam puer fugit, nec quo abierit, ſuſpicari poſſum. Per fidem,

dem, Eumolpe, reduc puerum, & vel Aſcylto redde. Dum hæc ego jam credenti perſuadeo, Gyton, collectione ſpiritus plenus, continuo ita ſternutavit ut grabatum contueret. Ad quem motum Eumolpus converſus ſalvere Gytona jubet. Remota etiam culcitra videt Vlyxem, cui vel eſuriens Cyclops potuiſſet parcere. Mox converſus ad me, Quid eſt, inquit, latro? Ne deprehenſus quidem auſus es mihi verum dicere? Immo, ni deus quidam humanarum rerum arbiter pendenti puero excuſſiſſet indicium, eluſus circa popinas errarem. Gyton longe blandior, quam ego, primum araneis oleo madentibus vulnus, quod in ſupercilio factum erat, coartavit, mox palliolo ſuo laceratam mutavit veſtem, amplexusque iam mitigatum, oſculis tanquam fomentis adgreſſus eſt: &, In tua inquit, pater cariſſime, in tua ſumus cuſtodia. Si Gytona tuum amas, incipe velle ſervare. Utinam me ſolum inimicus ignis hauriret, utinam hibernum invaderet mare! Ego enim omnium ſcelerum materia; ego cauſa ſum.

ſum. Si perirem, conveniret inimicis. Ego ſic ſemper, & ubique vixi, ut ultimam quamque lucem, tanquam non redituram conſumerem. *Eumolpus.* Profuſis ego lacrymis rogo quæſoque ut mecum quoque redeat in gratiam. *Eucolpius.* neque enim in amantium eſſe poteſtate furioſam æmulationem: daturum tamen operam, ne aut dicam, aut faciam amplias quo poſſit offendi. Tantum omnem ſcabitudinem animo, tamquam bonarum artium magiſter, deleret ſine cicatrice. Incultis aſperisque regionibus diutius nives hærent: eſt ubi ea aratro domeſacta tellus nitet, dum loqueris, levis pruina dilabitur. Similiter in pectoribus ira conſidit: feras quidem mentes obſidet, eruditas prælabitur. Ut ſcias, inquit Eumolpus, verum eſſe quod dicis, ecce etiam oſculo iram finio. Itaque, quod bene eveniat, expedite ſarcinulas, & vel ſequimini me, vel ſi mavultis, ducite. Adhuc loquebatur, cum crepuit oſtium impulſum, ſtetitque in limine barbis horrentibus nauta; &, Moraris inquit,

quit, Eumolpe, tanquam propudium ignores. Haud mora, omnes conſurgimus; & Eumolpus quidem mercenarium ſuum jam olim dormientem exire cum ſarcinis jubet : Ego cum Gytone quicquid erat, in altum compono, & adoratis ſideribus intro navigium. * * moleſtum eſt quod puer hoſpiti placet. Quid autem non commune eſt quod natura optimum fecit? Sol omnibus lucet. Luna innumerabilibus comitata ſideribus etiam feras ducit ad pabulum. Quid aquis dici formoſius poteſt? In publico tamen manant. Solus ergo amor furtum potius quam præmium erit? Immo vero nolo habere bona, niſi quibus populus inviderit. unus, & ſenex non erit gravis: etiam cum voluerit aliquid ſumere, opus anhelitu perdet. Hoc ut infra fiduciam poſui, fraudavique animum diffidentem, cœpi ſomnum obruto tunicula capite mentiri. Sed repente quaſi deſtruente fortuna conſtantiam meam, ejuſmodi vox ſuper conſtratum puppis congemuit: Ergo me deriſit? At hæc quidem virilis & pene auribus meis familia-

miliaris animum palpitantem percuſſit. Ceterum eadem indignatione mulier lacerata ulterius excanduit; &, Si quis Deus manibus meis, inquit, Gytona imponeret, quam bene exulem exciperet! Vterque noſtrûm tam inexpectato ictus ſono amiſerat ſanguinem. Ego præcipue, quaſi ſomnio quodam turbulento circumamictus diu vocem collegi, tremuliſque manibus Eumolpi jam, in ſoporem labentis laciniam duxi; &, Per fidem, inquam, pater, cujus hæc navis eſt, aut quos vehat, dicere potes? Inquietatus ille moleſte tulit; &, Hoc erat, inquit, quod placuerat tibi, ut ſuper conſtratum navis, occuparemus ſecretiſſimum locum, ne nos patereris requieſcere? Quid porro ad rem pertinet ſi dixero Licam Tarentinum eſſe dominum hujuſce navigii, qui Triphænam exulem Tarentum ferat? Intremui poſt hoc fulmen attonitus, iuguloque detecto, Aliquando, inquam, totum me fortuna viciſti. Nam Gyton quidem ſuper meum pectus poſitus diu animam egit; deinde ut effuſus ſudor utriuſque ſpiritum re-

vocavit, comprehendi Eumolpi genua, & Miſerere, inquam, morientium, id eſt, pro conſortio ſtudiorum commoda manum. Mors venit, quæ, niſi per te licet, poteſt eſſe pro munere. Inundatus hac Eumolpus invidia, jurat per deos deasque ſe neque ſcire quid acciderit, nec ullum dolum malum conſilio adhibuiſſe: ſed mente ſimpliciſſima, & vera fide in navigium comites induxiſſe, quo ipſe jam pridem fuerit uſurus. Quæ autem hic inſidiæ ſunt? inquit, aut quis nobis Hannibal navigat? Licas Tarentinus homo verecundiſſimus, & non tantum hujus navigii dominus quod regit, ſed fundorum etiam aliquot & familiæ negotiantis, onus deferendum ad mercatum conducit. hic eſt Cyclops ille & archipirata cui vecturam debemus: & præter hunc Tryphæna omnium fœminarum formoſiſſima, quæ voluptatis cauſa huc atque illuc vectatur. Hi ſunt, inquit Gyton, quos fugimus: ſimulque raptim cauſas odiorum & inſtans periculum trepidanti Eumolpo exponit. Confuſus ille, & conſilii egens jubet quemque

ſuam

ſuam ſententiam promere: &, Fingite, inquit, nos antrum Cyclopis intraſſe. Quærendum eſt aliquod effugium, niſi naufragium ponimus, & omni nos periculo liberamus. Immo, inquit Gyton, perſuade gubernatori ut in aliquem portum navem deducat, non ſine præmio ſcilicet, & affirma ei impatientem maris fratrem tuum in ultimis eſſe. Poteris hanc ſimulationem & lacrymis & vultus confuſione obumbrare, ut miſericordia permotus gubernator indulgeat tibi. Negavit hoc Eumolpus fieri poſſe, quia magna, inquit, navigia portibus ſe curvatis inſinuant, nec tam cito fratrem defeciſſe veriſimile erit. Accedit his quod forſitan Licas officii cauſa viſere languentem deſiderabit. Vides quam valde nobis expediat ultro dominum ad fugientes accedere. Sed finge navem ab ingenti poſſe curſu deflecti, & Licam non utique circumiturum ęgrorum cubilia; quomodo poſſumus egredi nave, ut non conſpiciamur à cunctis? opertis capitibus, an nudis? opertis. & quis non dare manum languentibus volet? nu-
 dis.

dis. & quid erit aliud, quam ſeipſos proſcribere? Quin potius, inquam, ergo ad temeritatem confugimus, & per funem lapſi deſcendimus, in ſcapham, præciſoque vinculo, reliqua fortunæ committimus? Nec ego in hoc periculum Eumolpum arceſſo. quid enim attinet iunocentem alieno periculo imponere? Contentus ſum ſi nos deſcendentes adiuverit caſus. Non imprudens conſilium, inquit Eumolpus, ſi aditum haberet. Quis enim non euntes notabit? Utique gubernator qui pervigil nocte ſiderum quoque motus cuſtodit. Et utcunque imponi vel dormienti poſſet, ſi per aliam partem navis fuga quæreretur: nunc per puppim, per ipſa gubernacula dilabendum eſt, à quorum regione funis deſcendit qui ſcaphæ cuſtodiam tenet. Præterea illud miror, Eucolpi, tibi non ſuccurriſſe, unum nautam ſtationis perpetuæ interdiu noctuque jacere iu ſcapha, nec poſſe inde cuſtodem; niſi aut cæde expelli, aut præcipitari viribus. Quod an fieri poſſet, interrogate audaciam veſtram. Nam quod ad meum quidem comi-

comitatum attinet, nullum recuſo periculum quod ſalutis ſpem oſtendit. Nam ſine cauſa quidem ſpiritum tanquam rem vacuam impendere, nec vos quidem exiſtimo velle. Videte nunquid hoc placeat: Ego vos in duas iam pelles conjiciam, vinctosque loris inter veſtimenta pro ſarcinis habebo, apertis ſcilicet aliquatenus labris, quibus & ſpiritum recipere poſſitis, & cibum. Conclamabo deinde nocte ſervos pœnam graviorem timentes præcipitaſſe ſe in mare: deinde cum ventum fuerit in portum, ſine ulla ſuſpicione pro ſarcinis vos efferam. Ita vero, inquam ego, tanquam ſolidos alligaturus, quibus non ſoleat venter injuriam facere, an tanquam eos qui ſternutare non ſoleamus, nec ſtertere? an quia hoc genus furti ſemel mea feliciter ceſſit? Sed finge una die vinctos poſſe durare: quid ergo ſi diutius, aut tranquillitas nos tenuerit, aut adverſa tempeſtas? quid facturi ſumus? veſtes quoque diutius vinctas ruga conſumit, & cartæ alligatæ mutant figuram. Iuvenes adhuc laboris expettes, ſtatuarum ritu pa-

tiemur pannos & vincula ? Adhuc aliquod iter ſalutis quærendum eſt. Inſpjcite quod ego inveni. Eumolpus tanquam literarum ſtudioſus utique atramentum habet. hoc ergo remedio mutemus colores à capillis uſque ad ungues. Ita tanquam ſervi Æthiopes, & præſto tibi erimus ſine tormentorum injuria hilares, & permutato colore imponemus inimicis. Quid tu, inquit Gyton, & circumcide nos, ut Iudæi videamur : & pertunde aures, ut imitemur Arabes : & increta facies, ut ſuos Gallia cives putet : tanquam hic ſolus color figuram poſſit peruertere, & non multa unà oportet conſentiant, & non natione mendacium conſtet. Puta infectam medicamine faciem diutius durare poſſe : finge nec aquæ aſperginem impoſituram aliquam corpori maculam, nec veſtem atramento adhæſuram quod frequenter etiam non accerſito ferrumine infigitur : age, numquid & labra poſſumus tumore teterrimo implere ? nunquid & crines calamiſtro convertere ? nunquid & frontes cicatricibus ſcindere ? nunquid & crura in orbem pandere ?

te? nunquid & talos ad terram deducere? nunquid barbam peregrinatione figurare? Color arte compoſitus inquinat corpus, non mutat. Audite quid timenti ſuccurrerit. Præligemus veſtibus capita, & nos in profundum mergamus. Nec iſtud dii hominesſque patiantur, Eumolpus exclamat, ut vos tam turpi exitu vitam finiatis. Immo potius facite quod jubeo: Mercenarius, inquit, meus, ut ex novacula compeririſtis, tonſor eſt. hic continuo radat utriuſque non ſolum capita, ſed etiam ſupercilia. ſequar ego, frontes notans inſcriptione ſolerti, ut videamini ſtigmate eſſe puniti. Ita cædem literæ & ſuſpicionem declinabunt quærentium; & vultus umbra ſupplici tegent. Non eſt dilata fallacia, ſed ad latus navigii furtim proceſſimus, capitaque cum ſuperciliis denudanda tonſori præbuimus. Implevit Eumolpus frontes utriuſque ingentibus literis, & notum fugitivorum epigramma per totam faciem liberali manu duxit. Unus forte ex vectoribus, qui acclinatus lateri navis exonerabat ſtomachum nauſea gra-

vem, notavit ſibi ad lunam tonſorem intempeſtivo inhærentem miniſterio, execratusque omen, quod imitaretur naufragorum ultimum votum, in cubile rejectus eſt. Non diſſimulata nauſeantis devotione, ad ordinem triſtitiæ redimus, ſilentioque compoſito, reliquas noctis horas male ſoporati conſumpſimus.

* * *

Licas. Videbatur mihi ſecundum quietem Priapus dicere, Eucolpion quod quæris ſcito à me in navem tuam eſſe perductum. Exhorruit Triphæna: * &, Putes, inquit, unà nos dormiiſſe: nam & mihi ſimulacrum Neptuni quod * Baiſtor aſylo notaveram, videbatur dicere, In navi Licæ Gytona invenies. Hinc ſcies, inquit Eumolpus, Epicurum hominem eſſe divinum, qui ejuſmodi ludibria facetiſſima ratione condemnat. Ceterum Licas ut Triphænæ ſomnium expiavit, Quis, inquit, prohibet navigium ſcrutari, ne videamur divinæ mentis opera damnare? Is qui nocte miſerorum furtum deprehenderat Heſus nomine, ſubito proclamat, Ergo illi qui

ſunt

ſunt qui nocte ad Lunam radebantur? peſſimo medius fidius exemplo. Audio enim non licere cuiquam mortalium in nave neque ungues neque capillos deponere, niſi cum pelago ventus iraſcitur. Excanduit Licas hoc ſermone turbatus; & Itane, inquit, capillos aliquis in nave præcidit, & hoc nocte intempeſta? attrahite ocyus nocentes in medium, ut ſciam quorum capitibus debeat navigium luſtrari. Ego, inquit Eumolpus, hoc juſſi; nec non eodem futurus navigio, auſpicium mihi feci; ſed quia nocentes horridos longosque habebant capillos, ne viderer de nave carcerem facere, juſſi ſqualorem damnatis auferri: ſimul ut notæ quoque literarum non adumbratæ comarum præſidio totæ ad oculos legentium accederent. Inter cetera apud communem amicam conſumpſerunt pecuniam meam, à qua illos proxima nocte extraxi mero unguentisque perfuſos Ad ſummam, adhuc patrimonii mei reliquias olent. * Itaque ut tutela navis expiaretur, placuit quadragenas utriſque plagas imponi. Nulla ergo *Eumolpius.*

ſit mora. Aggrediuntur nos furentes nautæ cum funibus, tentantque viliſſimo ſanguine tutelam placare. Et ego quidem tres plagas Spartana nobilitate concoxi: Ceterum Gyton ſemel ictus, tam valde exclamavit, ut Triphænæ aures notiſſima voce repleret. Non ſolum ergo turbata eſt, ſed ancillæ quoque omnes familiari ſono inductæ ad vapulantem decurrunt. Iam Gyton mirabili forma exarmaverat nautas, cœperatque etiam ſine voce ſævientes rogare cum ancillæ pariter proclamant; Gyton eſt, Gyton, inhibete crudeliſſimas manus; Gyton eſt, Domina ſuccurre. Deflectit aures Triphæna iam ſua ſponte credentes, raptimque ad puerum devolat. Licas, qui me optime noverat, tanquam & ipſe vocem audiſſet, accurrit: & nec manus, nec faciem meam conſideravit, ſed continuo ad inguina mea luminibus deflexis, movit officioſam manum: & Salve, inquit, Eucolpi. Miretur nunc aliquis, Vlyxis nutricem poſt viceſimum annum cicatricem inveniſſe originis indicem, cum homo pru-

dentiſſimus confuſis omnibus corporis indiciorumque lineamentis, ad unicum fugitivi argumentum tam doctè pervenerit. Triphæna lacrymas effundit decepta ſupplicio: vera enim ſtigmata credebat captivorum frontibus impreſſa, ſciſcitarique ſummiſſius cœpit, quod ergaſtulum intercepiſſet errantes, aut cujus tam crudeles manus in hoc ſupplicium duraſſent: Meruiſſe quidem contumeliam aliquam fugitivos quibus in odium bona ſua veniſſent. Concitatus iracundia proſiliit Licas, & , O te, inquit, fœminam ſimplicem, tanquam vulnera ferro præparata literas biberint. Utinam quidem hac ſe inſcriptione frontis maculaſſent! haberemus nos extremum ſolatium. Nunc mimicis artibus petiti ſumus, & adumbrata inſcriptione deriſi. Volebat Triphæna miſereri, quia non totam voluptatem perdiderat: ſed Licas memor adhuc uxoris corruptæ, contumeliarumque quas in Herculis porticu acceperat, turbato vehementius vultu proclamat: Deos immortales rerum humanarum agere curam, pu-

to, intellexiſti ô Triphæna. nam imprudentes noxios in noſtrum induxere navigium, & quid feciſſent, admonuerunt pari ſomniorum conſenſu. Ita vide ut proſit illis ignoſci, quos ad pœnam ipſe Deus deduxit. Quod ad me attinet, non ſum crudelis, ſed vereor ne quod remiſero, patiar. Tam ſuperſtitioſa oratione Triphæna mutatâ, negat ſe interpellare ſupplicium, immo accedere etiam juſtiſſimæ ultioni: nec ſe minus grandi vexatam injuria, quam Licam, cujus pudoris dignitas in concione proſcripta ſit.

Eumolpus. Me utpote hominem non ignotum elegerunt ad hoc officium, petieruntque ut ſe reconciliarem aliquando amiciſſimis. Niſi forte putatis juvenes caſu in has plagas incidiſſe, cum omnis vector nihil prius quærat, quam cujus ſe diligentiæ credat. Flectite ergo mentes ſatisfactione lenîtas, & patimini liberos homines ire ſine injuria quo deſtinant. Sævi quoque implacabileſque domini crudelitatem ſuam impediunt, ſi quando pœni-

pœnitentia fugitivos reduxit, & deditiis hoſtibus parcimus. Quid ultra petitis? aut, quid vultis? In conſpectu veſtro ſupplices iacent, juvenes, ingenui, honeſti, &, quod utroque potentius eſt, familiaritate vobis aliquando conjuncti. Si mehercules intervertiſſent pecuniam veſtram, ſi fidem proditione læſiſſent, ſatiari tamen potuiſſetis hac pœna quam videtis. Servitia ecce in frontibus cernitis, & vultus ingenuos voluntaria pœnarum lege proſcriptos. Interpellavit deprecationem ſupplicis Licas, & Noli, inquit, cauſam confundere, ſed impone ſingulis modum. Ac primum omnium, ſi ultro venerunt, cur nudavere crinibus capita? vultum enim qui permutat, fraudem parat, non ſatisfactionem. Deinde ſi gratiam à legato moliebantur, quid ita omnia feciſti, ut quos tuebaris, abſconderes! Ex quo apparet caſu incidiſſe noxios in plagas, & te artem quæſiſſe qua noſtræ animadverſionis impetum eluderes. Nam quod invidiam facis nobis, ingenuos honeſtosque clamando, vide ne deteriorem

facias

facias confidentia cauſam. Quid debent læſi facere, ubi rei ad pœnam confugiunt? At enim amici fuerunt mei; eo majora meruerunt ſupplicia. Nam qui ignotos lædit, latro appellatur: qui amicos, paulominus quam parricida. Reſoluit Eumolpus tam iniquam declamationem, &, Intelligo, inquit nihil magis obeſſe juvenibus miſeris, quam quod nocte depoſuerunt capillos: hoc argumento incidiſſe in navem videntur, non veniſſe. Quod velim tam candide ad veſtras aures perveniat, quam ſimpliciter geſtum eſt. Voluerunt enim antequam conſcenderent, exonerare capita moleſto & ſupervacuo pondere, ſed celerior ventus diſtulit curationis propoſitum. Nec tamen putaverunt ad rem pertinere ubi inciperent quod placuerat ut fieret: quia nec omen, nec legem navigantium noverant. Quid, inquit Licas, attinuit ſupplices radere? niſi forte miſerabiliores calvi ſolent eſſe. quanquam quid attinet veritatem per interpretem quærere? Quid dicis tu latro? quæ ſola Salamandra ſupercilia tua excuſſit? cui Deo crinem

nem voviſti? Pharmace, reſponde. Obſtupueram ego ſupplicii metu pavidus, nec quid in re manifeſtiſſima dicerem, inveniebam. Turbatus & deformis præter ſpoliati capitis dedecus, ſuperciliorum etiam æqualis cum fronte calvities, ut nihil nec facere deceret, nec dicere. Ut vero ſpongia uda facies plorantis deterſa eſt, & liquefactum per totum os atramentum, omnia ſcilicet lineamenta fuliginea nube confudit, in odium ſe ira convertit. Negat Eumolpus paſſurum ſe ut quiſquam ingenuos contra fas legemque contaminet; interpellatque ſævientium minas, non ſolum voce, ſed & manibus. Aderat interpellanti mercenarius comes, & unus alterque infirmiſſimus vector, ſolatia magis litis, quam virium auxilia. Nec quicquam pro me deprecabar, ſed intentans in oculos Triphænæ manus, uſurum me viribus meis clara liberaque voce clamavi, ni abſtineret à Gytone injuriam mulier damnata, & in toto navigio ſola verberanda. Accenditur audacia mea iratior Licas, indignaturque quod

ego

ego relicta mea cauſa tantum pro alio clamo. Nec minus Triphæna contumelia ſævit accenſa, totiusque navigii turbam diducit in partes. Hinc mercenarius tonſor ferramenta ſua nobis, & ipſe armatus, diſtribuit. illinc Triphænæ familia nudas expedit manus. Ac ne ancillarum quidem clamor aciem deſtituit, uno tantum gubernatore relicturum ſe navis miniſterium denunciante, ſi non deſinat rabies libidine perditorum collecta. Nihilominus tamen perſeuerat dimicantium furor; illis pro ultione, nobis pro vita pugnantibus. Multi ergo utrinque ſine morte labuntur, plures cruenti vulneribus referunt veluti ex prælio pedem: nec tamen cujuſquam ira laxatur. Tunc fortiſſimus Gyton ad virilia ſua admovit novaculam infertam, minatus ſe abſciſſurum tot miſeriarum cauſam: Inhibuitque Tryphæna tam grande facinus, non diſſimulata miſſione. Sæpius ego cultrum tonſorinm ſuper jugulum meum poſui, non magis me occiſurus, quam Gyton quod minabatur, facturus. audacius ille tamen tragœ-
diam

diam implebat, quia ſciebat ſe illam habere novaculam qua jam ſibi cervicem præciderat. Stante ergo utraque acie cum appareret futurum non tralaticium bellum, ægre expugnavit gubernator, ut caduceatoris more Triphæna inducias faceret. Data ergo acceptaque patrio more fide, protendit ramum oleæ à tulela navigii raptum, atque in colloquium venire auſa;

Quis furor, exclamat, pacem convertit in arma?
Quid noſtræ meruere manus? non Troïus hoſtis
Hāc in claſſe vehit decepti pignus Atridæ;
Nec Medea furens fraterno ſanguine pugnat:
Sed contemptus amor vires habet, & mihi fata
Hos inter fluctus quis raptis evocat armis?
Cui non eſt mors una ſatis? ne vincite pontum.
Gurgitibusque feris alios immittite fluctus.

Hæc ut turbato clamore mulier effudit, hæſit pauliſper acies, revocatæque

que ad pacem manus intermiſere bellum. Utitur pœnitentiæ occaſione dux Eumolpus, & caſtigato ante vehementiſſime Lica, tabulas fœderis ſignat, queis hæc formula erat: Ex tui animi ſententia, ut tu Triphæna, neque injuriam tibi factam à Gytone queraris, neque ſi quid ante hunc diem factum eſt, objicies, vindicabisve, aut ullo alio genere perſequendum curabis: ut tu nihil imperabis puero repugnanti, non amplexum, non oſculum, non coitum Venere conſtrictum, niſi pro qua re præſentes numeraveris denarios centum. Item Lica ex tui animi ſententia, ut tu Eucolpion nec verbo contumelioſo inſequaris, nec vultu, neque quæres ubi nocte dormiat; aut ſi quæſieris, pro ſingulis injuriis numerabis præſentes denarios ducentos. In hæc verba fœderibus compoſitis arma deponimus: & ne reſidua in animis etiam poſt juſiurandum ira remaneret, præterita aboleri oſculis placet. Exhortantibus univerſis odia detumeſcunt, epulæque ad certamen prolatæ conciliant hilaritate concilium.

Exſo-

Exſonat cantibus totum navigium, & quia repentina tranquillitas intermiſerat curſum, alius exultans quærebat fuſcina piſces: alius hamis blandientibus convellebat prædam repugnantem. Ecce etiam per antemnam pelagiæ conſederant volucres, quas textis arundinibus peritus artifex tetigit. Illæ viſcatus illigatæ viminibus deferebantur ad manus. Tollebat plumas aura volitantes, pinnasque per maria inanis ſpuma torquebat. Iam Licas redire mecum in gratiam cœperat; jam Triphæna Gytona extrema parte potionis ſpargebat, cum Eumolpus & ipſe vino ſolutus dicta volvit in caluos ſtigmoſosque jaculari: donec conſumpta frigidiſſima urbanitate, rediit ad carmina ſua; cœpitque capillorum elegidarion dicere.

Quod ſolũ forma decus eſt, cecidere capilli
Vernanteſq; comas triſtis abegit hiems:
Nunc umbra nudata ſua jam tempora mœrent:
Areaque attritis ridet aduſta pilis.
O fallax natura deum, quæ prima dediſti
Ætati noſtra gaudia, prima rapis.
Infelix, modo crinibus nitebas

Phœ-

Phœbo pulchior, & ſorore Phœbi:
At nunc levior are, vel rotundo
Horti tubere quod creavit unda,
Ridentes fugis & times puellas.
Ut mortem citius venire credas,
Scito jam capitis periſſe partem.

Plura volebat proferre, credo & ineptiora præteritis, cum ancilla Triphænæ Gytona in partem navis inferiorem ducit, corymbioque dominæ pueri adornat caput. Immo ſupercilia etiam profert de pyxide, ſciteque jacturæ lineamenta ſecuta, totam illi formam ſuam reddidit. Agnovit Triphæna verum Gytona; lacrimisque turbata, tunc primum bona fide puero baſium dedit. Ego, etiam ſi repoſitum in priſtinum decorem puerum gaudebam, abſcondebam tamen frequentius vultum, intelligebamque me non tralatitia deformitate eſſe inſignitum, quem alloquio dignum nec Licas quidem crederet. Sed huic triſtitiæ eadem illa ſuccurrit ancilla, evocatumque me non minus decoro exornavit capillamento: immo commendatior vultus enituit, quia * flaucorum corymbion erat. *

Cete-

Ceterum Eumolpus & periclitantium advocatus, & præſentis concordiæ auctor, ne ſileret ſine fabulis hilaritas, multa in muliebrem levitatem cœpit jactare: quam facile adamarent: quam cito etiam filiorum obliviſcerentur: nullamque eſſe fœminam tam pudicam, quæ non peregrina libidine uſque ad furorem averteretur. nec ſe tragœdias veteres curare, aut nomina ſæculis nota, ſed rem ſua memoria factam, quam expoſiturum ſe eſſe, ſi vellemus audire. Converſis igitur omnium in ſe vultibus auribusque, ſic orſus eſt. Matrona quædam Epheſi tam notæ erat pudicitiæ, ut vicinarum quoque gentium fœminas ad ſui ſpectaculum evocaret. Hæc ergo cum virum extuliſſet, non contenta vulgari more funus paſſis proſequi crinibus, aut nudatum pectus in conſpectu frequentiæ plangere, in conditorium etiam proſequuta eſt defunctum, poſitumque in hypogæo, Græco more, corpus cuſtodire ac flere totis noctibus diebusque cœpit. Sic afflictantem ſe, ac mortem inedia perſequentem non paren-

parentes potuerunt abducere, non propinqui: magiſtratus ultimo repulſi abierunt, comploratàque ſingularis exempli fœmina ab omnibus, quintum jam diem ſine alimento trahebat. Adſidebat ægræ fidiſſima ancilla, ſimulque & lacrymas commendabat lugenti, & quotiens defecerat poſitum in monumento lumen renovabat. Una igitur in tota civitate fabula erat; & ſolum illud adfulſiſſe verum pudicitiæ amorisque exemplum omnis ordinis homines confitebantur: cum interim imperator provinciæ latrones juſſit crucibus adfigi, ſecundum illam eandem caſulam, in qua recens cadaver matrona deflebat. Proxima ergo nocte cum miles, qui cruces aſſervabat, ne quis ad ſepulturam corpora detraheret, notaſſet ſibi & lumen inter monumenta clarius fulgens, & gemitum lugentis audiſſet; vitio gentis humanæ concupiit ſcire, quis aut quid faceret. Deſcendit igitur in conditorium; viſaque pulcherrima muliere, primo quaſi quodam monſtro, infernisque imaginibus turbatus ſubſtitit: deinde ut & cor-

corpus jacentis conſpexit, & lacrymas conſideravit, faciemque unguibus ſectam; ratus ſcilicet quod erat, deſiderium extincti non poſſe feminam pati; attulit in monumentum cœnulam ſuam, cœpitque hortari lugentem, ne perſeveraret in dolore ſupervacuo, & nihil profuturo gemitu pectus diduceret: omninm eundem exitum eſſe: ſed & idem domicilium; & cetera, quibus exulceratæ mentes ad ſanitatem revocantur. At illa ignota conſolatione percuſſa, laceravit vehementius pectus, ruptoſque crines ſuper pectus jacentis impoſuit. Nec receſſit tamen miles, ſed eadem exhortatione tentavit dare mulierculæ cibum, donec ancilla vini certe ab eo odore corrupta, primum ipſa porrexit ad humanitatem invitantis victam manum: deinde refecta potione & cibo, expugnare dominæ pertinaciam cœpit. &, Quid proderit, inquit, hoc tibi, ſi ſoluta inedia fueris? ſi te vivam ſepelieris? ſi antequam fata poſcant, indemnatum ſpiritum effuderis?

Id cinerem aut manes credis curare
ſepultos?

Vis

Vis tu reviviſcere reluctantibus fatis extinctum, vis diſcuſſo muliebri errore, quam diu licuerit, lucis commodis frui? ipſum te jacentis corpus admonere debet, ut vivas. Nemo invitus audit, cum cogitur aut cibum ſumere, aut vivere. Itaque mulier aliquot dierum abſtinentia ſicca, paſſa eſt frangi pertinaciam ſuam; nec minus avide replevit ſe cibo, quam ancilla, quæ prior victa eſt. Ceterum ſcitis quid tentare plerunque ſoleat humanam ſatietatem. Quibus blanditiis impetraverat miles ut matrona vivere velles, iiſdem etiam pudicitiam ejus aggreſſus eſt. Nec deformis aut infacundus juvenis caſtæ videbatur, conciliante gratiam ancilla, ac ſubinde dicente:

—— Placitone etiam pugnabis amori?
Nec venit in mentem, quorum conſederis arvis?

Quid diutius moror? ne hanc quidem mulier partem corporis abſtinuit, victorque miles utrumque perſuaſit. Iacuerunt ergo una, non tantum illa nocte, qua nuptias fecerunt, ſed poſtero etiam ac tertio die, præcluſis vide-

videlicet conditorii foribus; ut quiſque ex notis ignotiſque ad monumentum veniſſet, putaſſet expiraſſe ſuper corpus viri pudiciſſimam uxorem. Ceterum delectatus miles & forma mulieris & ſecreto, quicquid boni per facultates poterat, coëmebat; & prima ſtatim nocte in monumentum ferebat. Itaq; cruciarii unius parentes, ut viderunt laxatam cuſtodiam, detraxere nocte pendentem, ſupremoque mandaverunt officio. At miles circumſcriptus dum deſidet, ut poſtero die vidit unam ſine cadavere crucem; veritus ſupplicium, mulieri quid accidiſſet, exponit: nec ſe expectaturum judicis ſententiam, ſed gladio jus dicturum ignaviæ ſuæ: commodaret modo illa perituro locum, & fatale conditorium familiari ac viro faceret. Mulier non minus miſericors quam pudica, Nec iſtud, inquit, dii ſinant, ut eodem tempore duorum mihi cariſſimorum hominum duo funera ſpectem: malo mortuum impendere, quam vivum occidere. Secundum hanc orationem, jubet corpus mariti ſui tolli ex arca, atque illi quæ vacabat, cruci adfigi. Uſus eſt miles ingenio prudentiſſimæ

fœminæ; poſteroque die populus miratus eſt, qua ratione mortuus iſſet in crucem. Riſu excepere fabulam nautæ, erubeſcente non mediocriter Triphæna, vultumque ſuum ſuper cervicem Gytonis amabiliter ponente. At non Licas riſit, ſed iratum commovens caput, Si juſtus, inquit, imperator fuiſſet, debuit patrisfamiliæ corpus in monumentum referre, mulierem affigere cruci. Non dubie redierat in animum * ele, expilatumque libidinoſa migratione navigium. Sed nec fœderis verba permittebant meminiſſe; nec hilaritas, quæ præoccupaverat mentes, dabat iracundiæ locum. Ceterum Triphæna in gremio Gytonis poſita, modo implebat oſculis pectus, interdum concinnabat ſpoliatis crinibus vultum. Ego mœſtus & impatiens fœderis novi, non cibum, non potionem capiebam, ſed obliquis trucibusque oculis utrumque ſpectabam. Omnia me oſcula vulnerabant, omnes blanditiæ quaſcunque mulier libidinoſa fingebat: nec tamen adhuc ſciebam utrum magis puero iraſcerer, quod amicam mihi auferret; an amicæ, quod puerum corrumperet: Vtraque ini-

inimiciſſima oculis meis, & captivitate præterita triſtiora. Accedebat huc quod neque Triphæna me alloquebatur tanquam familiarem, & aliquando gratum ſibi amatorem, nec Gyton me aut tralatitia propinatione dignum judicabat, aut, quod minimum eſt, ſermone communi vocabat. credo veritus ne inter initia coëuntis gratiæ recentem cicatricem reſcinderet. Inundavere pectus lacryme dolore paratæ, gemitusque ſuſpirio tectus animam pene ſubmovit.

In partem voluptatis tentabat admitti,, nec domini ſupercilum induebat, ſed amici quærebat obſequium.

Si quid ingenui ſanguinis habes, non pluris illam facies, quam ſportam. Si vir fueris, non ibis ad * ſpuitam.

Me nihil magis pudebat, quam ne Eumolpus ſenſiſſet quidquid illud fuerat, & homo dicaciſſimus carminibus vindicaret. *

Iurat Eumolpus verbis conceptiſſimis.

* * * *

Dum hæc taliaque jactamus, inhorruit mare, nubesque undique addu-

ctæ obruere tenebris diem. Diſcurrunt nautæ ad officia trepidantes, velaq; tempeſtati ſubducunt. Sed nec certos fluctus ventus impulerat: nec quo deſtinaret curſum gubernator ſciebat: Siciliam modo ventus dabat, ſæpiſſime Italici litoris Aquilo poſſeſſor convertebat huc illuc obnoxiam partem: &, quod omnibus procellis periculoſius erat, tam ſpiſſæ repente tenebræ lucem ſuppreſſerant, ut ne proram quidem totam gubernator videret. Itaque Hercules poſtquam * manifeſta convaluit, Licas trepidans ad me ſupinas porrigit manus: &, Tu, inquit, Eucolpi, ſuccurre periclitantibus, id eſt, veſtem illam divinam, ſiſtrumque redde navigio. Per fidem miſerere, quemadmodum quidem ſoles Et illum quidem vociferantem in mare ventus excuſſit, repetitumque infeſto gurgite procella circumegit atq; hauſit. Triphænam autem prope jam fideliſſimi rapuerunt ſervi, ſcaphæque impoſitam cum maxima ſarcinarum parte abduxere certiſſimæ morti. * Applicitus cum clamore flevi: &, Hoc, inquam, à diis meruimus, ut nos ſola morte conjungerent: ſed non crudelis fortuna con-

concedit. Ecce jam ratem fluctus evertet: ecce jam amplexus amantium iratum dividet mare. Igitur ſi vere Eucolpion dilexiſti * ad oſcula dum licet, ultimum hoc gaudium ſatis properantibus rape. Hæc ut ego dixi, Gyton veſtem depoſuit, meaque tunica contectus exeruit ad oſculum caput: & ne ſic cohærentes malignior fluctus detraheret, utrunque zona circumvenienti præcinxit: &, Si nihil aliud, certe diutius, inquit, juncta nos mors feret, vel ſi voluerit miſericors ad idem littus expellere, aut præteriens aliquis tralatitia humanitate lapidabit, aut, quod ultimũ eſt, iratis etiam fluctibus, imprudens arena componet. Patior ego vinculum extremum, & veluti lecto funebri aptatus expecto mortem jam non moleſtam. Peragit interim tempeſtas mandata fatorum, omneſque reliquias navis expugnat. Non arbor erat relicta, non gubernacula, non funis, aut remus, ſed quaſi rudis atque infecta materies ibat cum fluctibus *

Percurrere piſcatores parvulis expediti navigiis ad prædam rapiendam: deinde ut aliquos viderunt, qui ſuas

opes defenderent, mutaverunt crudelitatem in auxilium. * *

Audimus murmur inſolitum, & ſubdiæta magiſtri, quaſi cupientis exire belluæ gemitum. Perſequuti igitur ſonum invenimus Eumolpum ſedentem, membranæque ingenti verſus ingerentem. Mirati ergo quod illi vacaret in vicinia mortis poema facere, extraximus clamantem, jubemusque bonam habere mentem. At ille interpellatus excanduit, &, Sinite me, inquit, ſententiam explere: laborat carmen in fine. Iniicio ego frenetico manum, jubeoque Gytona accedere, & in terram trahere porcam mugientem. *

Hoc opere tandem elaborato caſam piſcatoriam ſubimus mœrentes, cibisque naufragio corruptis utcunque curati triſtiſſimam exegimus noctem. Poſtero die cum poneremus conſilium, cui nos regioni crederemus, repente video corpus humanum circumactum levi vertice ad littus deferri. Subſtiti ergo triſtis, cœpiq; viventibus oculus maris fidem inſpicere: &, Hunc forſitan, proclamo, in aliqua parte terrarum ſecura expectat uxor: forſitan

forſitan ignarus tempeſtatis filius: aut partem utique reliquit aliquem, cui proficiſcens oſculum dedit. Hæc ſunt conſilia mortalium, hæc vota magnarum cogitationum. En homo quemadmodum natat. Adhuc tanquam ignotum deflebam, cum inviolatum os fluctus convertit in terram, agnovique terribilem paulo ante & implacabilem Licam pedibus meis pene ſubjectum. Non tenui igitur diutius lacrymas, immo percuſſi ſemel iterumque manu pectus: &, Ubi nunc eſt, inquam, iracundia tua? nempe piſcibus belluisque expoſitus es, & qui paulo ante jactabas vires imperii tui. de tam magnâ nave ne tabulam quidem naufragus habes. Ite nunc mortales, & magnis cogitationibus pectora implete. Ite cauti, & opes fraudibus captas per mille annos diſponite. Nempe hic proxima luce patrimonii ſui rationes inſpexit: nempe diem etiam quo venturus eſſet in patriam animo ſuo finxit. Dii deæque, quam longe à deſtinatione ſua jacet: Sed non ſola mortalibus maria hanc fidem præſtant. Illum bellantem arma decipiunt: illum diis vota red-

dentem penatum ſuorum ruina ſepeſit: ille vehiculo lapſus properantem ſpiritum excuſſit. Cibus avidum ſtrangulavit, abſtinentem frugalitas. Si bene calculum ponas, ubique naufragium eſt. At enim fluctibus obruto non contigit ſepultura. Tanquam interſit periturum corpus quæ ratio conſumat, ignis, an fluctus, an mora Quicquid feceris, omnia hæc eodem ventura ſunt. feræ tamen corpus lacerabunt. Tanquam melius ignis accipiat. Immo hanc pœnam graviſſimam credimus ubi ſervis iraſcimur. Quæ ergo dementia eſt, omnia facere, ne quid è nobis relinquat ſupultura? * * *

Et Licam quidem rogus inimicis collatus manibus adolebat: Eumolpus autem dum Epigramma mortuo facit, oculos ad arceſſendos ſenſus longius mittit.

Hoc peracto libenter officio, deſtinatum carpimus iter, ac momento temporis in montem ſudantes conſcendimus, ex quo haud procul impoſitum arce ſublimi oppidum cernimus. nec quid eſſet ſciebamus errantes, donec à villico quodam, Crotona eſſe cognovi-

gnovimus, urbem antiquiſſimam & aliquando Italiæ primam. Cum deinde diligentius exploraremus qui homines inhabitarent nobile ſolum, quòdve genus negotiationis præcipue probarent poſt attritas bellis frequentibus opes, O mi, inquit, hoſpites, ſi negotiatores eſtis, mutate propoſitum, aliudque vitæ præſidium quærite. Sin autem urbanioris notæ homines ſuſtinetis ſemper mentiri, recta ad lucrum curritis. In hac enim urbe non literarum ſtudia celebrantur, non eloquentia locum habet, non frugalitas ſanctique mores laudibus ad fructum perveniunt, ſed quoſcunque homines in hac urbe videritis, ſcitote in duas partes eſſe diviſos. Nam aut captantur, aut captant. In hac urbe nemo liberos tollit: quia quiſquis ſuos heredes habet, nec ad cœnas, nec ad ſpectacula admittitur, ſed omnibus prohibetur commodis, inter ignominioſos lititat. Qui vero nec uxores unquam duxerunt, nec proximas neceſſitudines habent, ad ſummos honores perveniunt, id eſt ſoli militares, ſoli fortiſſimi atque etiam innocentes

habentur. Videbitis, inquit, oppidum, tanquam in peſtilentia campos, in quibus nihil aliud eſt niſi cadavera quæ lacerantur, aut corvi qui lacerant * Prudentior Eumolpus convertit ad novitatem rei mentem, genusque divinationis ſibi non diſplicere confeſſus eſt. Iocari ego ſenem poetica levitate credebam; cum ille, Utinam quidem ſufficeret largior ſcena, id eſt veſtis humanior, veſtimentum latius, quod præberet mendacio fidem. Non me hercules pœnam iſtam differrem, ſed continuo vos ad magnas opes ducerem. Atquin promitto quicquid exigeret, dummodo placeret veſtis rapinæ comes, & quicquid Ligurgi villa graſſantibus præbuiſſet. Nam nummos in præſentem uſum Deûm matrem pro fide ſua reddituram. Quid ergo, inquit Eumolpus, ceſſamus mimum componere? Facite ergo me dominum, ſi negotiatio placet. Nemo auſus eſt artem damnare nihil auferentem. Itaque ut duraret inter omnes tutum mendacium, in verba Eumolpi ſacramentum juravimus, uri, vinciri, verberari, ferroque neccari, & quicquid aliud Eumolpus

juſſi-

juſſiſſet, tanquam legitimi gladiatores domino corpora animasque religioſiſſime addicimus. Poſt peractum ſacramentum ſerviliter ficti dominum conſalutamus, elatumque ab Eumolpo filium pariter condicimus, juvenem ingentis eloquentiæ, & ſpei. ideoque de civitate ſua miſerrimum ſenem exiiſſe, ne aut clientes ſodalesque filii ſui, aut ſepulcrum quotidie cauſam lacrymarum cerneret. acceſſiſſe huic triſtitiæ proximum naufragium, quo amplius vicies ſeſtertium amiſerit. Nec illum jactura moveri, ſed deſtitutum miniſterio non agnoſcere dignitatem ſuam. Præterea habere in Africa trecenties ſeſtertium fundis nominibusque depoſitum. Nam familiam quidem tam magnam per agros Numidiæ eſſe ſparſam, ut poſſit vel Carthaginem capere. Secundum hanc formulam imperamus Eumolpo ut plurimum tuſſiat, ut ſit modo ſolutioris ſtomachi, ciboſque omnes palam damnet, loquatur aurum & argentum, fundoſque mendaces, & perpetuam terrarum ſterilitatem. Sedeat præterea

quotidie ad rationes, tabulasque teſtamenti omnibus * renovet; &, ne quid ſcenæ deeſſet, quotieſcunque aliquem noſtrum vocare tentaſſet, alium pro alio vocaret, ut facile appareret dominum etiam eorum meminiſſe, qui præſentes non eſſent. His ita ordinatis, quod bene feliciterque eveniret precati deos, viam ingredimur. Sed neque Gyton ſub inſolito faſce durabat, & mercenarius Corax detractator miniſterii, poſita frequentius ſarcina maledicebat properantibus, affirmabatque ſe aut projecturum ſarcinas, aut cum onere fugiturum: Quid vos, inquit, me jumentum putatis eſſe, aut lapidariam navem? hominis operas locavi, non caballi; nec minus liber ſum quam vos, etſi pauperem pater me reliquit. Nec contentus maledictis, tollebat ſubinde altius pedem, & ſtrepitu obſcœno ſimul atque odore viam implebat. Ridebat contumaciam Gyton, & ſingulos ſtrepitus ejus pari clamore proſequebatur. * * *

Multos, inquit Eumolpus, ô juvenes, carmen decepit; nam ut quisque verſum

verſum pedibus inſtruxit, ſenſumque teneriorem verborum ambitu intexuit, putavit ſe continuo in Heliconem veniſſe. ſic forenſibus miniſteriis exercitati, frequenter ad carminis tranquillitatem, tanquam ad portum faciliorem refugerunt, credentes facilius poëma extrui poſſe, quam controverſiam ſententiolis vibrantibus pictam. Ceterum neque generoſior ſpiritus vanitatem amat, neque concipere aut edere partum mens poteſt, niſi ingenti flumine literarum inundata. Effugiendum eſt ab omni verborum, ut ita dicam, vilitate; & ſumendæ voces à plebe ſummotæ, ut fiat, ODI profanum vulgus & arceo. Præterea curandum eſt, ne ſententiæ emineant extra corpus rationis expreſſæ; ſed intecto veſtibus colore niteant. Homerus teſtis, & Lyrici, Romanusque Virgilius, & Horatii curioſa felicitas. Ceteri enim aut non viderunt viam qua iretur ad carmen, aut verſum timuerunt calcare. Ecce, belli civilis ingens opus quisquis attigerit, niſi plenus literis, ſub onere labetur. Non enim res geſtæ verſibus comprehendendæ ſunt, quod longe melius hiſtorici faciunt;

ſed

ſed per ambages, deorumque miniſteria, & fabuloſum ſententiarum tormentum præcipitandus eſt liber ſpiritus, ut potius furentis animi vaticinatio appareat, quam religioſæ orationis ſub teſtibus fides. * tanquam ſi placet hic impetus, etſi nondum recepit ultimam manum.

Orbem jam totam victor Romanus habebat,
Qua mare, qua terra, qua ſidus currit utrunque,
Nec ſatiatus erat. gravidis freta pulſa carinis
Iam peragrabantur, ſi quis ſinus abditus ultra,
Si qua foret tellus quæ fuluum mitteret aurum,
Hoſtis erat. fatisq; in triſtia bella paratis
Quærebantur opes. non vulgo nota placebant
Gaudia: non uſu plebeio trita voluptas.
Aſſyria conchã laudabat miles in unda.
Quæſitus tellure nitor certaverat oſtro.
Hinc Numidæ cruſtas, illinc nova vellera, Seres,
Atque Arabum populus ſua deſpoliaverat arva,
Ecce aliæ clades, & læſa vulnera pacis.

Qua-

Quaritur in ſilvis Mauri fera: & ultimus Ammon
Afrorum excutitur. ne deſit bellua dente
Ad mortes precioſa ſuas, premit advena claſſes
Tigris, & aurata gradiens vectatur in aula,
Ut bibat humanum populo plaudente cruorem:
Heu pudet effari, perituraque prodere fata.
Perſarum ritu male pubeſcentibus annis
Surripuere viros; exſectaq; viſcera ferro
In venerem fregere: atque ut fuga mobilis aui
Circumſcripta mora properantes differat annos,
Quarit ſe natura, nec invenit. omnibus ergo
Scorta placent, fractique enerui corpore greßus,
Et laxi crines, & tot nova nomina veſtis.
Quaque virum quarunt. Ecce Afris eruta terris
Citrea menſa, greges ſervorum, oſtrumque renidens
Ponitur, ac maculis imitatur vilibus aurum,

aurum,
Quæ ſenſum turbant: hoſtile ac mobile lignum
Turba ſepulta mero circumuenit: omniaque orbis
Præmia, correptis miles vagus extruit armis.
Ingenioſa gula eſt. Siculo ſcarus æquore merſis.
Ad menſam vivus perducitur, inde Lucrinis
Eruta littoribus vendunt conchylia cœnas,
Vt renovent per damna famem. Jam Phaſidos unda
Orbata eſt avibus: mutoque in littore tantum
Solæ deſertis adſpirant frondibus auræ.
Nec minor in campo furor eſt, emtique Quirites
Ad prædam ſtrepitumque lucri ſuffragia vertunt,
Venalis populus, venalis curia Patrum:
Eſt favor in precio, ſenibus quoq; libera virtus
Exciderat, ſparſiſque opibus converſa poteſtas,
Ipſaque maieſtas auro corrupta jacebat.

Pellitur à populo victus Cato: triſtior ille eſt
Qui vicit, faſceſq; pudet rapuiſſe Catoni.
Namque hoc dedecus eſt populi, morumque ruina.
Non homo pulſus erat; ſed in uno victa poteſtas
Romanumque decus. quare tam perdita Roma
Ipſa ſui merces erat, & ſine vindice præda.
Præterea gemino deprenſam gurgite prædam
Fœnoris illuvies, uſusque exederat æris.
Nulla eſt certa domus, nullum ſine pignore corpus:
Sed veluti tabes tacitis concepta medullis
Intra membra furens curis latrantibus errat.
Arma placent miſeris, detritaque commoda luxu
Vulneribus reparantur. inops audacia tuta eſt.
Hoc merſam cœno Romam, ſomnoque jacentem
Quæ poterant artes ſana ratione movere
Ni furor, & bellum, ferroq; excita libido?
Tres tulerat Fortuna duces; quos obruit omnes
Armo-

Armorum ſtrue diverſa feralis Enyo.
Craſſum Parthus habet: Libyco jacet æquore Magnus:
Iulius ingratam perfudit ſanguine Romam.
Et, quaſi non poßet tot Tellus ferre ſepulcras
Diviſit cineres. hos gloria reddit honores.
Eſt locus exciſo penitus demerſus hiatu,
Parthenopen inter, magnæque Dicarchidos arva,
Cocytia perfuſus aqua. nã ſpiritus extra
Qui furit effuſus funeſto ſpargitur æſtu.
Non hæc autumno tellus viret, aut alit herbas
Ceſpite lætus ager. non verno perſona cantu
Mollia diſcordi ſtrepitu virgulta loquuntur:
Sed chaos, & nigro ſquallentia pumice ſaxa
Gaudent ferali circũtumulata cupreſſu.
Has inter ſedes Ditis pater extulit ora,
Buſtorum flammis, & cana ſparſa favilla,
Ac tali volucrum Fortunam voce laceſſit.
Rerum humanarum, divinarumque poteſtas, Fors,

Fors, cui nulla placet nimium ſecura poteſtas,
Quæ nova ſemper amas, & mox poſſeſſa relinquis;
Ecquid Romano ſentis te pondere victã?
Nec poſſe ulterius perituram extollere molem?
Ipſa ſuas vires odit Romana juventus,
Et quas ſtruxit opes, male ſuſtinet. aſpice late
Luxuriam ſpoliorum, & cenſum in damna furentem.
Ædificant auro, ſedesque ad ſidera mittunt.
Expelluntur aquæ ſaxis: mare naſcitur arvis;
Et permutata rerum ſtatione rebellant.
En etiam mea regna petunt: perfoſſa dehiſcit
Molibus inſanis tellus, jam montibus hauſtis
Antra gemunt: & dum varios lapis invenit uſus,
Inferni manes cælum ſperare jubentur.
Quare age, Fors, muta pacatum in prælia vultum,
Romanosque cie; ac noſtris da funera regnis.

Iam-

Iampridẽ nullo perfundimus ora cruore,
Nec mea Tiſiphone ſitientes perluit artus
Ex quo Sullanus bibit enſis, & horrida tellus.
Extulit in lucẽ nutritas ſanguine fruges
Hæc ubi dicta dedit, dextra conjungere dextram
Conatus, rupto tellurem ſoluit hiatu,
Tunc fortuna levi defundit pectore voces:
O Genitor, cui Cocyti penetralia parent,
Si modo vera mihi fas eſt impune profari,
Vota tibi cedent: nec enim minor ira rebellat
Pectore in hoc, leviorque exurit flamma medullas.
Omnia, quæ tribui Rõanis arcibus, odi;
Muneribusq; meis iraſcor: deſtruet iſtas
Idẽ qui poſuit, moles Deus & mihi cordi
Quippe cremare viros, & ſanguine paſcere luxum.
Cerno equidem gemina jam ſtratos morte Philippos,
Theſſaliæq; rogos & funera gentis Iberæ,
Iam fragor armorum trepidantes perſonat aures.
Et Libyæ cerno tua Nile gemẽtia clauſtra
Actiacosque ſinus, & Apollinis arma timentes. Pande

Pande age terrarum ſitientia regna tuarum,
Atque animas arceſſe novas. Vix navita Porthmeus
Sufficiet ſimulacra virum traducere cimba;
Claſſe opus eſt. tuq; ingenti ſatiare ruina
Pallida Tiſiphone, conciſaq; vulnera mande.
Ad Stygios manes laceratus ducitur orbis.
Vix dum finierat, quum fulgure rupta coruſco
Intremuit nubes, eliſosq; abſcidit ignes.
Subſedit pater umbrarũ, gremioq; reducto
Telluris, pavitans fraternos palluit ictus.
Continuo clades hominum venturaque damna
Auſpiciis patuere Deum, namque ore cruento
Deformis Titan vultus caligine texit.
Civiles acies jam tum ſpirare putares.
Parte alia plenos extinxit Cynthia vultus,
Et lucẽ ſceleri ſubduxit. rupta tonabant
Verticibus laſſis montis juga, nec vaga paſſim
Flumina per notas ibant morientia ripas.

Arme-

Armorum ſtrepitu cælum furit, & tuba Martem
Sideribus tranſmiſſa ciet, jamq; Ætna voratur
Ignibus inſolitis, & in æthera fulmina mittit.
Ecce inter tumulos, atque oſſa carentia buſtis
Vmbrarum facies diro ſtridore minatur.
Fax ſtellis comitata novis incendia ducit;
Sanguineoque recens deſcendit Iuppiter imbre.
Hæc oſtenta brevi ſolvit Deus. Exuit *omnes*
Quippe moras Cæſar, vindictæque actus amore
Gallica projecit, civilia ſuſtulit arma.
Alpibus aereis, ubi Graio nomine, pulſa
Deſcendunt rupes & ſe patiuntur adiri,
Eſt locus Herculeis aris ſacer. hunc nive dura
Claudit hiems, canoque ad ſidera vertice tollit.
Cælũ illinc cecidiſſe putes. non ſolis adulti
Manſueſcit radiis, non verni temporis aura:
Sed glacie concreta rigens, hiemisq; pruinis.

Totum

Totum ferre poteſt humeris minitantibus orbem.
Hæc ubi calcavit Cæſar juga milite læto,
Optavitq; locū, ſummo de vertice montis
Heſperiæ cāpos late proſpexit, & ambas
Intētans cū voce manus ad ſidera, dixit:
Iuppiter omnipotens, & tu Saturnia Tellus
Armis læta meis, olimque onerata triumphis:
Teſtor ad has acies invitum arceſſere Martem,
Invitas me ferre manus, ſed vulnere cogor,
Pulſus ab urbe mea, dum Rhenum ſanguine vinco,
Dum Gallos iterum Capitolia noſtra petentes
Alpibus excludo: vincendo, certior exul:
Sanguine Germano, ſexagintaq; triumphis,
Eſſe nocens cœpi: quanquam quos gloria terret,
Aut qui ſunt, qui bella volunt? mercedibus empta,
Ac viles operæ; quorum eſt mea Roma noverca.
Ut reor, haud impune; nec hanc ſine vindice dextram Vin-

Vinciet ignavus. victores ite ferentes.
Ite mei comites, & cauſſam dicite ferro.
Namq; omnes unũ crimen vocat: ōnibus
Impendet clades. reddẽda eſt gratia vobis
Non ſolus vici. quare, quia pœna tropheis
Imminet, & ſordes meruit victoria
noſtra,
Iudice fortuna cadat alea. ſumite bellũ,
Et tentate manus. certe mea cauſſa pe-
racta eſt.
Inter tot fortes armatus neſcio vinci.
Hæc ubi perſonuit, de cælo Delphicus ales
Omnia læta dedit, pepulitque meatibus
auras.
Nec non horrendi nẽoris de parte ſiniſtra
Inſolitæ voces flamma ſonuere ſequenti.
Ipſe nitor Phœbi vulgato lætior orbe
Crevit, & aurato præcinxit fulgure vul-
tus.
Fortior omnibus movit Mavortia ſigna
Cæſar, & inſolito greſſu prior occupat
hauſtus.
Prima quidem glacies, & cana juncta
pruina (evit:
Non pugnavit hũus. mitiq; horrore qui-
Sed poſtquam turmæ nimbos fregere li-
gatos,
Et pavidus quadrupes undarum vin-
cula rupit, *Incaluere*

Incaluere nives, mox flumina montibus altis
Undabant modo nata. ſed hæc quoque juſſa putares:
Stabant & vincta fluctus ſtupere pruina:
Et paullo ante lues jam concidenda jacebat.
Tum vero maleſida prius veſtigia luſit,
Decepitq; pedes. paſſim turmæq; virique,
Armaque congeſta ſtrue deplorata jacebant.
Ecce etiam rigido concuſſæ flamine nubes
Exonerabantur, nec rupti turbine venti
Deerant, aut tumida confractum grandine cælum:
Ipſæ jam nubes ruptæ ſuper arma cadebant,
Et concreta gelu. Ponti velut unda ruebat.
Victa erat ingēti Tellus nive, victaq; cæli
Sidera, victa ſuis hærentia flumina ripis
Nondum Cæſar erat: ſed magnam nixus in haſtam
Horrida ſecuris frangebat greſſibus arva.
Quales Caucaſea decurrens arduus arce
Ampitryoniades; aut torvo Iupiter ore,
Quum ſe verticibus magni demiſit Olympi,

Et periturorum diſiecit tela Gigantum.
DumCæſar tumidas iratus deprimit arces:
Interea volucer motis conterrita pennis
Fama volat, ſummique petit juga celſa Palati:
Atque hoc Romano attonito fert omnia ſigna:
Iam claſſes fluitare mari, totasque per Alpes
Feruere Germano perfuſas ſanguine turmas.
Arma, cruor, cædes, incendia, totaq; bella
Ante oculos volitant. ergo pulſata tumultu
Pectora per dubias ſcinduntur territa cauſſas.
Huic fuga per terras, illi magis unda probatur;
Et patriâ eſt Pontus jam tutior. eſt, magis arma
Qui tentata velit: fatisque iubentibus actus.
Quantum quisque timet, tantum fugit. ocyor ipſe
Hos inter motus populus, miſerabile viſu,
Quo mēs icta jubet, deſerta ducitur urbe.
Gaudet Roma fuga, debellatiq; Quirites

Rumo-

Rumoris ſonitu mœrentia tecta relinquunt.
Ille manu trepida natos tenet: ille pēates
Occultat gremio, deploratumq; relinquit
Limen, & abſentem votis interficit hoſtem.
Sunt qui conjugibus mœrentia pectora jungant,
Grandævosque patres: onerisque ignara juventus
Id, pro quo metuit, tantum trahit. omnia ſecum
Hic vehit imprudens, prædamque in prælia ducit.
Ac velut ex alto quum magnus inhorruit Auſter,
Et pulſas evertit aquas, non arma miniſtris,
Non regimen prodeſt: ligat alter pondera pinus,
Alter tuta ſinu tranquillaq; littora quærit:
Hic dat vela fugæ, Fortunæq; õnia credit
Quid tam parva queror? gemino cum Conſule Magnus,
Ille tremor Ponti, ſævi quoque terror Hydaſpis,
Et piratarum ſcopulus; modo quem ter ovantem

Iuppiter horruerat, quem fracto in gurgite Pontus,
Et veneratus erat ſubmiſſa Boſporus unda,
Pro pudor! Imperii deſerto nomine fugit,
Ut Fortuna levis Magni quoque terga videret.
Ergo tanta lues Divûm quoque numina vidit,
Conſenſitq; fugæ cæli timor. ecce per orbẽ
Mitis turba Deum, terras exoſa furentes
Deſerit, atque hominum damnatum avertitur agmen.
Pax prima ante alias, niveos pulſata lacertos
Abſcondit galea victũ caput, atq; relicto
Orbe fugax Ditis petit implacabile regnum
Huic comes it ſincera Fides, & crine ſoluto
Iuſtitia, ac mœrens lacera Concordia palla.
At contra, ſedes Erebi qua rupta dehiſcit,
Emergit late Ditis chorus, horrida Erinnys,
Et bellona minax, facibusque armata Megæra:
Letumque, Inſidiæque, & lurida Mortis imago. *Quas*

Quas inter Furor, abruptis ceu liber habenis
Sanguineum late tollit caput, oraq; mille
Vulneribus confoſſa cruẽta caſſide velat.
Hæret detritus lævâ Mauortius umbo,
Innumerabilibus telis gravis: atque flagranti
Stipite dextra mina terris incendia portat.
Sẽtit terra Deos, mutataq; ſidera pondus
Quæſivere ſuũ. namque omnis Regia cæli
In partes diducta ruit: primumq; Dione
Cæſaris acta ſui ducit comes additur illi
Pallas, & ingentem quatiens Mavortius haſtam:
Magnaque cum Phœbo ſoror, & Cyllenia proles
Excipit, ac totis ſimilis Tirynthius actis.
Infremuere tubæ, ac ſciſſo Diſcordia crine
Extulit ad ſuperos Stygium caput. hujus in ore
Concretus ſanguis contuſaque lumina flebant.
Stabant ærati ſcabra rubigine dentes;
Tabo lingua fluẽs, obſeſſa draconibus ora.
Atq; intertorto laceratam pectore veſtẽ
Sanguineam tremulâ quatiebat lampada dextrâ.
Hæc ut Cocyti tẽebras, & Tartara liquit,

Alta petit gradiẽs juga nobilis Appennini
Unde omnes terras, atque omnia littora poſſet
Aſpicere, ac tot fluitantes orbe catervas:
Atq; has erũpit furibundo pectore voces:
Sumite nunc gentes accenſis mentibus arma;
Sumite, & in medias immittite lampadas urbes.
Vincetur quicũq; latet: non fœmina ceſſet
Non puer, aut auo jã deſolata ſenectus.
Ipſa tremat Tellus, lacerataque tecta rebellent.
Tu legem Marcelle: tene tu concute plebẽ
Curio, tu fortem ne ſupprime Lentule Martem.
Quid porro tu Diue tuis cunctaris in armis?
Non frangis portas? non muris oppida ſolvis,
Theſaurosq; rapis? neſcis tu Magne tueri
Romanas acies? pidauria mœnia quære,
Theſſalicosque ſinus humano ſanguine tinge.
Factum eſt in terris, quicquid Diſcordia juſſit.

*

Cum hæc Eumolpus ingenti volubilitate

tate verborum effudiſſet, tandem Crotona intravimus: ubi quidem parvo diverſorio refecti, poſtero die amplioris fortunæ domum quærentes incidimus in turbam heredipetarum, ſciſcitantium quod genus hominum, aut unde veniremus. Ex præſcripto ergo conſilii communis, exaggerata verborum volubilitate, unde, aut qui eſſemus, haud dubie credentibus indicavimus. Qui ſtatim opes ſuas ſummo cum certamine in Eumolpum congeſſerunt: certatim omnes muneribus gratiam Eumolpi ſollicitant.

* * *

Dum hæc magno tempore Crotone aguntur, & Eumolpus felicitate plenus prioris fortunæ eſſet oblitus ſtatum, adeo ut ſuis jactaret neminem gratiæ ſuę ibi poſſe reſiſtere, impuneque ſuos, ſi quid deliquiſſent in ea urbe, beneficio amicorum laturos. Ceterum ego, etſi quotidie magis magisque ſuperfluentibus bonis ſaginatum corpus impleveram, putabamque à cuctodia mei removiſſe vultum fortunam: tamen ſæpius tam conſuetudinem meam cogitabam quam cauſam. &, Quid ajebam, ſi callidus captator explora-

torem in Africam miſerit, mendaciumque deprehenderit noſtrum? Quid ſi etiam mercenarius præſenti felicitate laſſus indicium ad amicos detulerit, totamque fallaciam invidioſa proditione detexerit? Nempe rurſus fugiendum erit, & tandem expugnata paupertas nova mendicitate revocanda. Dii deæque quam male eſt extra legem viventibus? quicquid meruerunt ſemper expectant.

*

Quia noſti Venerem tuam, ſuperbiam captas, vendisque amplexus, non commodas. Quo enim ſpectant flexæ pectine comæ? quo facies medicamine attrita, & oculorum quoq; mollis petulantia? quo inceſſus tute compoſitus; & ne veſtigia quidem pedum extra menſuram aberrantia, niſi quod formam proſtituis, ut vendas? Vides me? nec auguria novi nec Mathematicorum cælum curare ſoleo: ex vultibus tamen hominum mores colligo, & cum ſpatiantem vidi quid cogites, ſcio. Sive ergo nobis vendis quod peto, mercator paratus eſt: ſive, quod humanius eſt, commodas, effice ut beneficium debeam. Nam quod ſervum te & humilem fateris, accendis deſiderium æſtuantis.

Quædam enim fæminę ſordibus calent. nec libidinem concitant, niſi aut ſervos viderint, aut ſtatores altius cinctos. harena aliquas accendit, aut perfuſus pulvere multo, aut hiſtrio ſcenæ oſtentatione traductus. Ex hac nota domina eſt mea. uſque ab orcheſtra quatuordecim tranſilit, & in extrema plebe quærit quod diligat. Itaque oratione blandiſſima plenus, Rogo, inquam, numquid illa quæ me amat, tu es? Multum riſit ancilla poſt tam frigidum ſcema, & Nolo, inquit, tibi tam valde placeas: ego adhuc ſervo nunquam ſuccubui, nec hoc dii ſinant, ut amplexus meos in crucem mittam. Viderint matronæ, quæ flagellorum veſtigia oſculantur: ego, etiam ſi ancilla ſum, nunquam tamen niſi in equeſtribus ſedeo. Mirari equidem tam diſcordem libidinem cœpi, atque inter monſtra numerare, quod ancilla haberet matronæ ſuperbiam, & matrona ancillæ humilitatem. Procedentibus deinde longius jocis; rogavi ancillam ut in platanona produceret dominam. Placuit puellæ conſilium. itaque collegit altius tunicam, flexitque ſe in eum diphona, qui ambulationi hærebat. nec diu morata, domina producit è late-

bris, laterique applicat meo mulierem omnibus ſimulacris emendatiorem. Nulla vox eſt, quæ formam ejus poſſit comprehendere: nam quidquid dixero, minus erit. Crines ingenio ſuo flexi, per totos ſe humeros effuderant: frons minima, & quæ radices capillorum retro flexerat: ſupercilia uſque ad malarum ſcripturam currentia, & rurſus confinio luminum pene permixta: oculi clariores ſtellis extra lunam fulgentibus: nares paululum inflexæ: & oſculum quale Praxiteles habere Dianam credidit. Iam mentum, jam cervix, jam manus, jam pedum candor intra auri gracile vinculum poſitus, Parium marmor exſtinxerat. Itaque tunc primum Dorida vetus amator contempſi.

Quid factum eſt quod tu projectis Iuppiter armis,
Inter cælicolas fabula muta taces,
Nunc erat à torva ſummittere cornua fronte,
Nunc pluma canos diſſimulare tuos.
Hæc vera eſt Danaë, tenta modo tangere corpus;
Iam tua flammifero membra calore fluent,

Delectata illa riſit tam blandum, ut vide-

videretur mihi plenum os extra nubem Luna proferre. Mox digitis gubernantibus vocem, Si non faſtidis, inquit, fæminam ornatam, & hoc primum anno virum expertam, concilio, tibi, ô juvenis, ſororem. habes tu quidem & fratrem, neque enim me piguit inquirere: ſed quid prohibet & ſororem adoptare? eodem gradu venio: tu tantum dignare & meum oſculum, cum libuerit, agnoſcere. Immo, inquam ego, per formam tuam te rogo, ne faſtidias hominem peregrinum inter cultores admittere: invenies religioſum, ſi te adorari permiſeris. Ac, ne me judices ad hoc templum amoris gratis accedere, dono tibi fratrem meum. Quidni, inquit illa, donas mihi eum, ſine quo non potes vivere; ex cujus oſculo pendes. quem ſic tu amas, quemadmodum ego te volo? Hæc ipſa cum diceret, tanta gratia conciliabat vocem loquentis, tam dulcis ſonus pertentatum mulcebat aëra, ut putares inter auras canere Sirenum concordiam. Itaque miranti, & toto mihi cælo clarius neſcio quid relucente, libuit deæ nomen quærere. Ita; inquit, non dixit tibi ancilla mea, me Circen voca-

 ri?

ri? non ſum quidem Solis progenies; nec mea mater, dum placet, labentis mundi curſum detinuit: habeo tamen quod cælo imputem, ſi nos fata conjunxerint. Imo jam neſcio quid tacitis cogitationibus deus agit: nec ſine cauſa Polyænon Circe amat. Semper inter hæc nomina magna fax ſurgit. Sume ergo amplexum, ſi placet. neque eſt quod curioſum aliquem extimeſcas. longe ab hoc loco frater eſt. Dixit hæc Circe, implicitumque me brachiis mollioribus pluma, deduxit in terram vario gramine indutam.

Idæo quales fudit de vertice flores
Terra parens, cũ ſe confeſſo junxit amori
Iuppiter, & tot concepit pectore flammas:
Emicuere roſæ, violæq;, & molle cyperon,
Albaque de viridi riſerunt lilia prato:
Talis humus Venerem molles clamavit herbas,
Candidiorque dies ſecreto favit amori.

In hoc gramine pariter compoſiti mille oſculis luſimus, quærentes voluptatem Quid eſt, inquit, nunquid te oſculum meum offendit? nunquid ſpiritus jejunio macer? nunquid alarum negligens ſudor? Puto, ſi hæc non ſunt, nunquid Gytona times? Perfuſus ego rubore

mani-

manifeſto; etiam ſi quid habueram virium perdidi, totoque corpore velut laxato, Quæſo, inquam, Regina, noli ſuggilare miſerias: veneficio contactus ſum. *

Dic Chryſis, ſed verum nunquid indecens ſum? nunquid incompta? nunquid ab aliquo naturali vitio formam meam excæco? noli decipere dominam tuam: neſcio quid peccavimus. Rapuit deinde tacenti ſpeculum, &, poſtquam omnes vultus tentavit quos ſolet inter amantes riſus frangere, excuſſit vexatam ſolo veſtem, raptimque ædem Veneris intravit. Ego contra damnatus, & quaſi quodam viſu in horrorem perductus, interrogare animum meum cœpi an vera voluptate fraudatus eſſe.

Nocte ſoporifera veluti cum ſomnia ludunt
Errantes oculos, effoſſaq; protulit aurum
In lucem tellus, verſat manus improba furtum,
Theſaurosque rapit, ſudor quoque perluit ora,
Et mentem timor altus habet, nec forte gravatum
Excutiat gremium ſecreti conſcius auri.
Mox ubi fugerunt eluſam gaudia mentem,
Ve-

Veraque forma redit, animus quod perdidit optat,
Atque in præterita ſe totus imagine verſat. * *

Gyton. Itaque hoc nomine tibi gratias ago, quod me Socratica fide diliges. Non tam intactus Alcibiades in præceptoris ſui lectulo jacuit. * *

Eucolpius. Crede mihi frater, non intelligo me virũ eſſe, non ſentio. funerata eſt pars illa corporis, quã quondã Achilles eram. **

Veritus puer ne in ſecreto deprehenſus daret ſermonibus locum, proripuit ſe, & in partem ædium interiorem fugit. * * Cubiculum autem meum intrauit Chryſis, codicillosque mihi dominæ ſuæ reddidit, in quibus hæc erant ſcripta: Si libidinoſa eſſem quererer decepta: nunc etiam languori tuo gratias ago. In umbra voluptatis diutius luſi. quid tandem agas, quæro, & an tuis pedibus perveneris domum. negant enim medici ſine nervis homines ambulare poſſe. Narrabo tibi adoleſcens, paralyſin cave. nunquam ego ægrum tam magno periculo vidi. medius fidius jam periſti. Quod ſi idem frigus genua manuſque tentaverit tuas, licet ad tubicines mittas.

Quid

Quid ergo eſt? etiam ſi gravem injuriam accepi homini tamen miſero non invideo medicinam. Si vis ſanus eſſe Gytonem roga: recipies inquam nervos tuos, ſi triduo ſine fratre dormieris. nam quod ad me attinet, non timeo nequis inveniatur, cui minus placeam. nec ſpeculum mihi, nec fama mentitur. Vale ſi potes. Ut intellexit Chryſis me perlegiſſe totum convitium: Solent, inquit, hæc fieri, & præcipue in hac civitate, in qua mulieres etiam Lunam deducunt. *

Itaque hujus quoque rei cura agetur: reſcribe modo blandius dominæ; animumque ejus candida humanitate reſtitue. verum enim fatendum eſt, ex qua hora injuriam accepit, apud ſe non eſt, Libenter quidem parvi ancillæ, verbaque codicillis talia impoſui: Polienos Circæ ſalutem: Fateor me domina ſæpe peccaſſe: nam & homo ſum, & adhuc juvenis: nunquam tamen ante hunc diem uſque ad mortem deliqui. Habes confitentem reum. quicquid juſſeris merui. proditionem feci, hominem occidi, templum violavi. In hæc facinora quære ſupplicium. Sive occidere placet, ferro meo venio: ſive verberibus

beribus contenta es, curro nudus ad dominam. Illud unum memento, non me, ſed inſtrumenta peccaſſe. paratus miles arma non habui. quis hoc turbaverit, neſcio: forſitan animus anteceſſit corporis moram. forſitan dum omnia concupiſco, voluptatem tempore conſumpſi. non invenio quod feci. Paralyſin tamen cavere jubes, tanquam jam major fieri poſſit, quæ abſtulit mihi, per quod etiam te habere potui. Summa tamen excuſationis meæ hæc eſt. Placebo tibi, ſi me culpam emendare permiſeris. * Dimiſſa cum ejuſmodi pollicitatione Chryſide, curavi diligentius noxioſiſſimum corpus, balneoque præterito modica unctione uſus, mox cibis validioribus paſtus, id eſt, bulbis, cochlearumque ſine jure cervicibus, hauſi parcius merum. hinc ante ſomnum leuiſſima ambulatione compoſitus ſine Gytone cubiculum intravi. Tanta erat placandi cura, ut timerem ne latus meum frater conuelleret. Poſtero die, cum ſine offenſa corporis animique conſurrexiſſem, in idem platanona deſcendi, etiam ſi locum inauſpicatum timebam, cœpique inter arbores ducem itineris expectare Chryſidem.

Nec

Nec diu ſpatiatus conſederam, ubi heſterno die fueram, cum illa intervenit, comitem aniculam trahens. Atque, ut me conſalutavit; Quid eſt, inquit, faſtoſe, ecquid bonam mentem habere cœpiſti? Illa de ſinu licium protulit varii coloris filis intortum, cervicemque vinxit meam. Mox turbatum ſputo pulverem medio ſuſtulit digito, frontemque repugnantis ſignavit. hoc peracto carmine, ter me juſſit expuere, terque lapillos conjicere in ſinum, quos ipſa præcantatos purpura involuerat, admotiſque manibus tentare cœpit inguinum vires. Dicto citius nervi paruerunt imperio, manusque aniculæ ingenti motu repleverunt. At illa gaudio exultans, Vides, inquit, Chryſis mea, vides quod alis leporem excitavi. *

Nobilis æſtivas platanus diffuderat umbras,
Et circumtonſa trepidanti vertice pinus,
Et baccis redimita daphne, tremulaque cupreſſus.
Has inter ludebat aquis errantibus amnis
Spumeus & querulo verſabat rore lapillos.
Dignus amore locus. teſtis ſilveſter Iaſdon . Atque

Atque urbana Progne: quæ circum gramina fuſa
Et molles violas, cantu ſua rura colebant.

Premebat illa reſoluta marmoreis cervicibus aureum thorum, myrtoque florenti quietum verberabat. Itaque ut me vidit, paullulum erubuit, heſternæ ſcilicet injuriæ memor; deinde ut remotis omnibus ſecundum invitantem conſedi, ramum ſuper oculos meos poſuit, & quaſi pariete interiecto audacior facta, Quid eſt, inquit, paralytice, ecquid hodie totus veniſti? Rogas, inquam ego, potius quam tentas? totoque corpore in amplexum ejus immiſſus non precantis uſque ad ſatietatem oſculis fruor. * *

Ipſa corporis pulchritudine me ad ſe vocante trahebat ad Venerem. jam pluribus oſculis colliſa labra crepitabant. jam implicitæ manus omne genus amoris invenerant: jam alligata mutuo ambitu corpora, animarum quoq; mixturam fecerant.

* *

Manifeſto matrona contumeliis verberata, tandem ad ultionem decurrit, vocatque cubicularios, & me jubet,

cato-

catorogare. Nec contenta mulier tam gravi injuria mea, convocat omnes quaſillarias, familiæque ſordidiſſimam partem, ac me conſpui jubet. Oppono ego manus oculis meis, nulliſque precibus effuſis, quia ſciebam quid meruiſſem, verberibus ſputisque extra januam ejectus ſum. Ejicitur & Proſelenos, Chryſis vapulat, totaque familia triſtis inter ſe muſſat, quæritque quis dominæ hilaritatem confuderit.

* *

Itaque penſatis vicibus animoſior verberum notas arte contexi, ne aut Eumolpus cotumelia mea hilarior fieret, aut triſtior Gyton. Quod ſolum igitur ſalvo pudore poteram confingere, languorem ſimulare cœpi conditusque lectulo, totum ignem furoris in eam converti, quæ mihi omnium malorum cauſſa fuerat.

Ter corrupi terribilem manu bipennem,
Ter languidior colliculi repente thyrſo,
Ferrum timui, quod trepido male dabat uſum.
Namque illa metu frigidior rigente bruma

Confu-

Confugerat in viſcera mille operta rugis,
Ita non potui ſupplicio caput aperire;
Sed furciferæ mortifero timore luſus,
Ad verba, magis quæ poterant nocere,
fugi.

Erectus igitur in cubitum, hac fere oratione contumacem vexaui: Quid dicis, inquam, omnium hominum deorumque pudor? nam nec nominare quidem te inter res ſerias fas eſt. Hoc de te merui, ut me in cælo poſitum ad inferos traheres? ut traduceres annis primo florentes vigore, ſenectæque ultimæ mihi laſſitudinem imponeres? Rogo, te, mihi apodixin defunctoriam redde Hæc ut iratus effundi;

Illa ſolo fixos oculos averſa tenebat:
Nec magis incepto vultum ſermone movetur,
Quã lente ſalices, laſſove papavera collo.

Nec minus ego tam fœda objurgatione finita, pœnitentiam agere ſermonis mei cœpi, ſecretoque rubore perfundi, quod oblitus verecundiæ meæ, cum ea parte corporis verba contulerim, quam ne ad cognitionem quidem admittere ſeverioris notæ homines ſolent. Mox perfricata diutius fronte, Quid autem ego, inquam, mali feci, ſi dolorem meum

meum naturali convitio exoneravi? aut quid eſt quod in corpore humano ventri maledicere ſolemus, aut gulæ, capitique etiam cum ſæpius dolet? quid? num & Vlyxes cum corde litigat ſuo? Et quidem tragici oculos ſuos tanquam audientes caſtigant? Podagrici pedibus ſuis maledicunt, chiragrici manibus, lippi oculis; & qui offenderunt ſæpe digitos, quicquid doloris habent, in pedes deferunt.

Quid me conſtricta ſpectatis fronte Catones,
Damnatisq; novæ ſimplicitatis opus?
Sermonis puri non triſtis gratia rides,
Quod facit populus, candida lingua refert.
Nam quis concubitus Veneris, quis gaudia neſcit?
Quis petat in tepido membra calere thoro?
Ipſe pater veri doctus Epicurus in arte
Iuſſit, & hoc vitam dixit habere telos,

Nihil eſt hominum inepta perſuaſione falſius, nec ficta ſeveritate ineptius. Hac declamatione finita Gytona voco, &, Narra mihi, inquam, frater, ſed tua fide; ea nocte, qua te mihi Aſcyltos ſub-

ſub duxit, uſq; in injuriam vigilavit: an contentus fuit vidua pudicaque nocte? Tetigit puer oculos ſuos, conceptiſſimisque juravit verbis ſibi ab Aſcylto nullam vim factam. * *
poſitoque in limine genu, ſic deprecatus ſum numina verſu:

Nympharum Bacchique comes, quem pulcra Dione
Divitibus ſilvis numen dedit, inclyta paret
Cui Lesbos, viridisque Thaſos, quem Lydus adorat
Septifluus, templumque tuis imponit hypæpis:
Huc ades, & Bacchi tutor, Dryadumque voluptas,
Et timidas admitte preces: non ſanguine triſti.
Perfuſus venio; non templis impius hoſtis.
Admovi dextram: ſed inops, & rebus egenis
Attritus, facinus non toto corpore feci.
Quisquis peccat inops minori eſt reus. Hac prece quæſo
Exonera mentem, culpæq; ignoſce minori.
Et quandoq; mihi fortuna arriſerit hora,
Non ſine honore tuum patiar decus ibit ad aras

Sancte tuas hircus pecoris pater : ibit ad aras
Corniger, & querula fœtus ſuis, beſtia lactens,
Spumabit pateris hornus liquor, & ter ovantum
Circa delubrum greſſum feret ebria pubes.

Cum hæc ago, ſolertique cura depoſito meo caveo, intravit delubrum anus laceratis crinibus nigraque veſte deformis; extraque veſtibulum me injecta manu duxit.

Quæ ſtriges comederunt nervos tuos? aut quod purgamentum in nocte calcaſti in trivio aut cadaver? Nec à puero quidente vindicaſti: ſed mollis, debilis, laſſus, tanquam caballus in clivo, & operam & ſudorem perdidiſti; nec contentus ipſe peccare, mihi deos iratos extricaſti. *Proſelenos.*

* ac me iterum in cellam ſacerdotis nihil recuſantem perduxit, impulitque ſuper lectnm, & harundinem ab oſtio rapuit: iterumque nihil reſpondentem mulcavit. ac niſi primo ictu harundo quaſſata verberantis impetum minuiſſet, forſitan etiam brachia mea, caputque fregiſſet. *Encolpius.*

ſet. Ingemui ego, utique propter maſcarpionem, lacrymisque ubertim manantibus obſcuratum dextra caput ſuper pulvinum inclinavi. Nec minus illa fletu confuſa altera parte lectuli ſedit, ætatisque longæ moram tremulis vocibus cœpit accuſare, donec intervenit ſacerdos: Quid vos, inquit in cellam meam tanquam ante recens buſtum veniſtis? utique die feriarum, quo etiam lugentes rident? O, inquit, ô Enothea, hunc adoleſcentem quem vides, malo aſtro natus eſt: nam neque puero, neq; puellæ bona ſua vendere poteſt. Nunquam tu hominem tam infelicem vidiſti: lorum in aqua, non inguina habet. Ad ſummam, qualem putas eſſe, qui de Circes toro ſine voluptate ſurrexit? His auditis Enothea, inter utrumque conſedit, motoque diutius capite; Iſtum, inquit, morbum ſola ſum quæ emendare ſcio. Et ne putetis perplexe agere, rogo ut adoleſcentulus mecum nocte dormiat. niſi illud tam rigidum reddidero quàm cornu.

Quicquid in orbe vides, paret mihi: florida tellus,
Cum volo, ſpiſſatis areſcit languida ſuccis:

Cum

Cum volo, fundit opes, ſcopulique atque horrida ſaxa
Niliacas jaculantur aquas. mihi pontus inertes
Summittit fluctus: zephyrique tacentia ponunt
Ante meos ſua flabra pedes. mihi flumina parent,
Hircanaq; tygres, & juſſi ſtare dracones.
Quid leviora loquor? Luna deſcendit imago
Carminibus deducta meis, trepidusque furentes.
Flectere Phœbus equos revoluto cogitur orbe.
Tantum dicta valent. Taurorum flamma quieſcit
Vigineis exſtincta ſacris. Phœbeia Circe
Carminibus magicis ſocios mutavit Vlyxis:
Proteus eſſe ſolet quicquid libet. his ego callens
Artibus Idæo frutices ingurgite ſiſtam,
Et rurſus fluvios in ſummo vertice ponam.

Inhorrui ego tam fabuloſa pollicitatione conterritus, anumque inſpicere deligentius cœpi. Ergo exclamat, ô Enothea, *Eucolpius.*

Enothea, imperio parete: deterſisque curioſe manibus, inclinavit ſe in lectulum, ac me ſemel iterumque baſiavit. Enothea menſam veterem poſuit in medio altari, quam vivis implevit carbonibus, & camellam etiam vetuſtate ruptã pice temperata refecit. Tum clauum, qui detrahentem ſequutus cum camella lignea fuerat, fumoſo parieti reddidit: mox incincta quadrato pallio cucumam ingentem foco appoſuit; ſimulq; pannum de carnario detulit furca, in quo faba erat ad uſum repoſita, & ſincipitis vetuſtiſſima particula mille plagis dolata. Ut ſolvit ergo licio pannum, partem leguminis ſuper menſam effudit, juſſitque me diligenter purgare. Servio ego imperio, granaque ſordidiſſimis putaminibus veſtita curioſa manu ſegrego. At illa inertiam meam accuſans improba tollit, dentibuſque folliculos pariter ſpoliat, atque in terram veluti muſcarum imagines deſpuit. *

Mirabile quidem paupertatis ingenium ſingularumque rerum quaſdam artes. *

Non Indum fulgebat ebur, quod inhæſerat auro,
Nec

Nec jã calcato radiabat marmore terra
Muneribus deluſa ſuis: ſed crate ſaligna
Impoſitum Cereris vacua nemus, & nova terra
Pocula quæ facili vilis rota finxerat actu.
Hinc molli ſtilla latus, & de caudice lento
Viminea lances, maculataque teſta Lyæo:
At paries circa palea ſatiatus inani,
Fortuitoque luto: clauus numerabat agreſtis.
Et viridi junco gracilis pẽdebat harundo
Præterea quæ fumoſo ſuſpenſa tigillo,
Conſervabat opes humilis caſa, mitia ſorba
Inter odoratas pendebant texta coronas,
Et cymbra veteres, & paſſis uva racemis.
Qualis in Actæa quondam fuit hoſpita terra
Digna ſacris Hecates, quam Muſa loquentibus annis
Battiadæ veteris mirando tradidit ævo.

*

Dum illa carnis etiam paullulum delibat, & coæquale natalium ſuorum ſinciput in carnarium furca reponit,

fracta eſt putris ſella, quæ ſtaturæ altitudinem adjecerat, anumque ſuo pondere dejectam ſuper foculum mittit. frangitur ergo ceruix cucumulæ, ignemque modo conualeſcentem exſtinguit, * vexat cubitum ipſa ſtipite ardenti, faciemque totam excitato cinere perfudit. Conſurrexi equidem turbatus, anumq; non ſine riſu meo erexi: ſtatimque ne res aliqua ſacrificium moraretur, ad reficiendum ignem in vicinia cucurri. vix ad caſæ hoſtiolum proceſſeram, cum ecce tres anſeres ſacri, qui, ut puto, medio die ſolebant ab anu diaria exigere, impetum in me faciunt, fœdeq;, ac veluti rabioſo ſtridore circumſiſtunt trepidantem: atque alius tunicam meam lacerat, alius vincula calciamentorum reſoluit, ac trahit: unus etiam, dux ac magiſter ſævitiæ, non dubitavit crus meum ſerrato vexare morſu. Oblitus itaque nugarum, pedem menſulæ extorſi, cœpique pugnaciſſimum animal armata elidere manu: nec ſatiatus defunctorio ictu, morte me anſeris vindicavi.

Tales Herculea Stymphalidas arte coactas

Ad

Ad cælum fugiſſe reor, penequefluentes
Harpyias, cum Phineo maduere veneno
Fallaces epulæ. tremuit perterritus æther
Planctibus inſolitis, confuſaq; regia cæli.
Iam reliqui revolutam, paſſimque per totum effuſam pavimentum collegerant fabam, orbatiq;, ut exiſtimo, duce, redierant in templum, cum ego præda ſimul atq; hac vindicta gaudens, poſt lectum, occiſum anſerem mitto, vulnuſq; cruris haud altum aceto diluo. Deinde convitium verens, abeundi formavi conſilium: collectoque cultu meo ire extra caſam cœpi. Nec dum libaveram cellulæ limen, cum animadverto Enotheam cum teſto ignis pleno venientem. Reduxi igitur gradum, projectaque veſte tanquam expectarem morantem, in aditu ſteti, Collocavit illa ignem caſſis harundinibus collectum, ingeſtiſque ſuper pluribus lignis excuſare cœpit moram, quod amica ſe non dimiſiſſet tribus niſi potionibus è lege ſiccatis. Quid porro tu, inquit, me abſente feciſti? aut ubi eſt faba? Ego, qui putaveram me rem laude etiam dignam feciſſe, ordine illi totum prælium expoſui; &, ne diutius triſtis eſſet, jactu-

ræ penſionem anſerem obtuli : quem anus ut vidit, tam magnum æque clamorem ſuſtulit, ut putares iterum anſeres limen intraſſe. Confuſus itaque & novitate facinoris attonitus, quærebam quid excanduiſſet, aut quare anſeris potius quam mei miſereretur. At illa comploſis manibus, Scelerate, inquit, & loqueris? neſcis quam magnum flagitium admiſeris. Occidiſti Priapi delicias, anſerem omnibus matronis acceptiſſimum. Itaque ne te putes nihil egiſſe, ſi magiſtratus hoc ſcierint, ibis in crucem. Polluiſti ſanguine domicilium meum ante hunc diem inviolatum; feciſtique, ut me quiſquis voluerit inimicus ſacerdotio pellat. Rogo, inquam, noli clamare : ego tibi pro anſere ſtrutiocamelum reddam. Dum hæc me ſtupente in lectulo ſedet, anſeriſque fatum complorat, interim Proſelenos cum impenſa ſacrificii venit, viſoque anſere occiſo, ſciſcitata cauſſam triſtitiæ, & ipſa flere vehementius cœpit, meique miſereri, tanquam patrem meum, non publicum anſerem occidiſſem. Itaque tædio fatigatus, Rogo, inquam, expiare ma-

nus pretio licet, ſi vos provocaſſem, etiam ſi homicidium feciſſem. Ecce duos aureos pono, unde poſſitis & deos, & anſeres emere. Quos vidit Enothea, Ignoſce, inquit, adoleſcens, ſollicita ſum tua cauſſa: amoris eſt hoc argumentum, non malignitatis. Itaque dabimus operam, ne quis hoc ſciat. Tu modo Deos roga, ut illi facto tuo ignoſcant.

Quiſquis habet nummos, ſecura naviget aura,
Fortunamque ſuo temperet arbitrio.
Vxorem ducat Danaen, ipſumq; licebit
Acriſium jubeat credere, quod Danaën
Carmina componat, declamet, concrepet omneis
Et peragat cauſſas, ſitque Catone prior.
Iuriſconſultus PARET, NON PARET, *habeto,*
Atque eſto quicquid Servius & Labeo.
Multa loquor. quidvis nummis præſentibus opta,
Et veniet. clauſum poſſidet arca Iovem.

Infra manus meas camellam vini poſuit, & cùm digitos pariter extenſos porris apioque luſtraſſet, avellanas nu-

ces cum precatione merſit in vinum: & ſive in ſummum redierant, ſive ſubſederant, ex hac conjectura dicebat: nec me fallebat, inanes ſcilicet, ac ſine medulla ventoſas nuces in ſummo humore conſiſtere, graves autem & plenas integro fructu ad ima deferri. *

Recluſo pectore extraxit fortiſſimum jecur, & inde mihi futura prædixit. Immo, ne quod veſtigium ſceleris ſupereſſet, totum anſerem laceratum verubus confixit, epulaſque etiam lautas paulo ante, ut ipſa dicebat, perituro parauit. Volabant inter hæc potiones meracæ. *

Profert Enothea ſcorteum faſcinum, quod ut oleo & minuto pipere atque urticæ trito circumdedit ſemine, paulatim cœpit inſerere ano meo. Hoc crudeliſſima anus ſpargit ſubinde humore femina mea. * Naſturcii ſuccum cum abrotano miſcet, perfuſiſque inguinibus meis viridis urticæ faſcem comprehendit, omniaque infra umbilicum cœpit lenta manu cædere.

*

Aniculæ, quamvis ſolutæ mero ac libidine eſſent, eandem viam tentant, &

per

per aliquos vicos ſecutæ fugientem, Prehende furem, clamant. Euaſi tamen omnibus digitis inter præcipitem decurſum cruentatis. *

Chryſis, quæ priorem fortunam tuam oderat, hanc vel cum periculo capitis perſequi deſtinat. *

Quid huic formæ aut Ariadne habuit, aut Leda ſimile? quid contra Hanc Helene, quid Venus poſſet? Ipſe Paris Dearum libidinantium judex, ſi hanc in comparatione vidiſſet, tam petulantibus oculis, & Helenem huic donaſſet, & Deas. Saltem ſi permitteretur oſculum capere, ſi illud cæleſte ac divinum pectus amplecti, forſitan rediret hoc corpus ad vires; & reſipiſcerent partes veneficio, credo, ſopitæ. Nec me contumeliæ laſſant: Quod verberatus ſum, neſcio: quod ejectus ſum, luſum puto; modo redire in gratiam liceat. *

Torum frequenti tractatione vexavi, amoris mei quaſi quandam imaginem. *

Non ſolum me numen, & implacabile fatum
Perſequitur, prius Inachia Tirynthius ira

Exagitatus, onus cæli tulit: ante profanam
Iunonē Pelias ſenſit: tulit inſcius arma
Laomedon: gemini ſatiavit numinis iram
Telephus: & regnum Neptuni cavit Vlyxes.
Me quoque per terras, per cani Nereos æquor
Helleſpontiaci ſequitur gravis ira Priapi

*

Quærere à Gytone meo cœpi, num aliquis me quæſiſſet. Nemo, inquit, hodie: ſed heſterno die mulier quædam haud inculta januam intravit: cumque diu mecum eſſet locuta, & me accerſito ſermone laſſaſſet, ultimo cœpit dicere, te noxam meruiſſe, daturumque ſerviles pœnas, ſi læſus in querela perſeveraſſet. *

Nondum querelam finieram, cum Chryſis intervenit, amplexuq; effuſiſſimo me invaſit, &, Teneo te, inquit, qualem ſperaveram: tu deſiderium, tu voluptas mea, nunquam finies hunc ignē, niſi ſanguine exſtinxeris. *

Unus ex novitiis ſervulis ſubito accurrit, & mihi dominum iratiſſimum eſſe.

eſſe affirmavit, quod biduo jam officio defuiſſem; recte ergo me facturum, ſi excuſationem aliquam idoneam præparaſſem. Vix enim poſſe fieri, ut rabies iraſcentis ſine verbere conſideret.

* * *

Matrona inter primas honeſta, Philomela nomine, quæ multas ſæpe hereditates officio ætatis extorſerat, tum anus & floris exſtincti, filium filiamque ingerebat orbis ſenibus, & per hanc ſucceſſionem artem ſuam perſeverabat extendere. Ea ergo ad Eumolpum venit, & commendare liberos ſuos ejus prudentiæ, bonitatique credere ſe & vota ſua. Illum eſſe ſolum in toto orbe terrarum, qui præceptis etiam ſalubribus inſtruere juvenes quotidie poſſet. Ad ſummam, relinquere ſe pueros in domo Eumolpi, ut illum loquentem audirent, quæ ſola poſſet hereditatis juvenibus dari. Nec aliter fecit ac dixerat; filiamque ſpecioſiſſimam cum fratre ephebo in cubiculo reliquit, ſimulavitque ſe in templum ire ad vota nuncupanda. Eumolpus, qui tam frugi erat, ut illi etiam ego puer viderer, non diſtulit puellam

invitare ad Pigiciaca ſacra. Sed & podagricum ſe eſſe, lumborumque ſolutorum omnibus dixerat, & ſi non ſervaſſet integram ſimulationem, periclitabatur totam pene tragœdiam evertere. Itaque, ut conſtaret mendacio fides, puellam quidem exoravit ut ſederet ſupra commendatam bonitatem; Coraci autem imperavit, ut lectum in quo ipſe jacebat, ſubiret, poſitisque in pavimento manibus, dominum lumbis ſuis commoveret. Ille lento parebat imperio, puellæque artificium pari motu remunerabat. Cum ergo res ad effectum ſpectaret, clara Eumolpus voce exhortabatur Coraca, ut ſpiſſaret officium. Sic inter mercenarium amicamque poſitus ſenex veluti oſcillatione ludebat. Hoc ſemel iterumque ingenti riſu, etiam ſuo, Eumolpus fecerat. Itaque ego quoque, ne deſidia conſuetudinem perderem, dum frater ſororis ſuæ automata per cloſtellum miratur, acceſſi tentaturus an pateretur injuriam. Nec ſe rejiciebat à blanditiis doctiſſimus puer, ſed me numen inimicum ibi quoque invenit.

Dii

Dii majores ſunt, qui me reſtituerunt in integrum. Mercurius enim, qui animas ducere & reducere ſolet, ſuis beneficiis reddidit mihi quod manus irata præciderat, ut ſcias me gratioſiorem eſſe quam Proteſilaum; aut quemquam alium antiquorum. Hæc locutus ſuſtuli tunicam, Eumolpoque me totum approbavi. At ille primo exhorruit: deinde, ut plurimum crederet, utraque manu deorum beneficia tractat. *

Socrates deorum hominumque * gloriari ſolebat, quod nunquam neque in tabernam conſpexerat, nec ullius turbæ frequentioris concilio oculos ſuos crediderat. Adeo nihil eſt commodius quam ſemper cum ſapientia loqui. Omnia, inquam, iſta vera ſunt: nec ulli enim celerius homines incidere debent in malam fortunam, quam qui alienum concupiſcunt. Unde plani autem, vnde levatores viverent, niſi aut locellos, aut ſonantes ære ſacellos pro hamis in turbam mitterent? Sicut muta animalia cibo ineſcantur: ſic homines non caperentur ſpe, niſi aliquid morderent.

Ex

* * *

Eucolpius. Ex Africa navis, ut promiſeras, cum pecunia tua, & familia tua non venit. Captatores jam exhauſti liberalitatem imminuerunt. Itaque aut fallor, aut fortuna communis cœpit redire ad pœnitentiam ſuam.

* *

Eumolpus. Omnes qui in teſtamento meo legata habent, præter liberos meos, hac conditione percipient quæ dedi, ſi corpus meum in partes conciderint, & aſtante populo comederint.

*

Apud quaſdam gentes ſcimus adhuc legem ſervari, ut à propinquis ſuis conſumantur defuncti, adeo quidem ut objurgentur ægri frequenter: quod carnem ſuam faciant pejorem. His admoneo amicos meos, ne recuſent quæ jubeo, ſed quibus animis devoverunt ſpiritum meum, eiſdem etiam corpus conſumant. Excæcabat ingens fama oculos, animoſque miſerorum.

Gorgias paratus erat exſequi. *

De ſtomachi tui recuſatione non habeo quod timeam. ſequetur imperium, ſi promiſeris illi pro unius horæ faſtidio

multo-

multorum bonorum penſationem. Operi modo oculos, & finge te non humana viſcera ſed centies ſeſtertium comeſſe. Accedet huc, quod aliqua inveniemus blandimenta, quibus ſaporem mutemus. Neque enim ulla caro per ſe placet, ſed arte quadam corrumpitur, & ſtomacho conciliatur averſo. Quod ſi exemplis vis quoque probari conſilium, Saguntini oppreſſi ab Hannibale, humanas edere carnes: nec hereditatem expectabant. * Petavii idem fecerunt in ultima fame, nec quicquam aliud in hac epulatione captabant, niſi tantum ne eſurirent. Cum eſſet Numantia à Scipione capta, inventæ ſunt matres, quæ liberorum ſuorum tenerent ſemeſa in ſinu corpora. *

*

*

PETRO-

PETRONII ARBITRI FRAGMENTA.

Ex Petronio referuntur hæc à Veteribus, quæ in ſuperioris Satyrici fragmentis non extant.

TERENTIANUS MAURUS de Dimetro Iambico claudo:

At Arbiter diſertus
Libris ſuis frequentat.
Agnoſcere hæc poteſtis
Cantare quæ ſolemus:
Memphitides puellæ,
Sacris Deum paratæ.
Tinctus colore noctis.
Manu puer loquaci.

Servius Honoratus in illud Virgilii l. III. Aneid. Auri ſacra fames. *Sacra, id eſt execrabilis. Tractus ſermo ex more Gallorum. Nam Maſſilienſes quoties peſtilentia laborabant, unus ſe ex pauperibus offerebat alendus anno integro publicis & purioribus cibis. Hic poſtea ornatus verbenis & veſtibus ſacris circunduce-*

ducebatur per totam civitatem cum exſecrationibus, ut in ipſum reciderent mala civitatis: & ſic projiciebatur. Hoc autem in Petronio lectum eſt.

Idem in illud lib. XII. Auctor ego audendi: *Nomina in, tor, ſi à verbo non veniunt, communia ſunt, ut hic & hæc Senator: hic & hæc balneator: licet Petronius uſurpaverit, Balneatricē diens.*

Diomedes lib. III. *Et illud eſt comma, quod Arbiter fecit, tale:*

Anus recocta vino
Trementibus labellis.

Vetus interpres Horatii Epod. V. *Canidia rodens pollicem. Habitum & modum expreſſit Canidiæ furentis. Petronius, ut monſtraret furentem,* pollice, *ait,* uſque ad periculum roſo.

Sergius in arte ſecunda: *Item Quirites dicit numero tantum plurali: ſed legimus apud Horatium, hunc Quiritē. Vetus nominatiuus, hic Quiris. Idem Horat. Quis te Quiritem. Cujus nominatiuus erit, hic Quirites, ut dicit Petronius. Quadrigas dicit numero tantum plurali, ſed Varro dicit numero ſingulari.*

Pompejus item in arte: *Ait Petronius, hic Quirites numero ſingulari.*

Mari-

Marius Victorinus de ratione Carminum lib. IV. *Sextus eadem diviſione hendecaſyllabus erit talis :*

Iuvere ſegetes meum laborem.

Iuvere, caput eſt incipientis hexametri: adjectis enim reliquis pedibus verſus complebitur ita,

Iuverunt mentem verſus & carmine dulci. At id quod verſui ſupereſt,

Segetes meum laborem ;

metrum erit Anacreontion, ſiquidem eo frequentiſſime uſus, ſed & apud nos plerique; inter quos Arbiter Satyricon ita,

Triplici vides ut ortu
Trivia rotetur ignis,
Volucrique Phœbus axe
Rapidum pererret orbem.

Hieronymus in Epiſt. ad Demetr. *Cincinnatulos pueros & calamiſtratos, & peregrini muris olentes pelliculas; de quibus illud Arbitri eſt: Non bene olet, qui bene ſemper olet: virgo devitet.* Quod & apud Martial. lib. II. Epig. extat. Sed & alia quædam habent hi auctores inter ſe communia, atque inter cætera hoc quoque: *Ingenioſa gula eſt.*

Priſcianus lib. VIII. & X. *Petronius : Animam noſtro amplexam in corpore :* ubi

ubi ait, *amplexam*, paſſiue dictum. Iſidorus lib. v. Etymolog. cap. XXXVI. *Dolus eſt mentis calliditas, ab eo, quod deludat. Aliud enim agit, & aliud ſimulat. Petronius aliter exiſtimat, dicens: Quid eſt judicis dolus? Nimirum ubi aliquid factum eſt, quod legi dolet. Habetis dolum, accipite nunc malum*

Fulgentius lib. I. Mythol. *Denique hujus rei non immemor Petronius ait:*

Primus in orbe Deos fecit timor.

Quod & ex Petronio recitat Placidius Lutatius, qui & Lactantius Statii interpres, ad illa lib. III. Thebaid. *Primos in orbe deos fecit timor. Negat, inquit, deos ulla alia re celebrari niſi timore mortalium. ut Lucanus: Quæ finxere timent. & Petronius Arbiter iſtum ſecutus: Primus in orbe deos fecit timor.*

Fulgentius lib. I. Myth. in fabula de Corvo: *Petronius,*

Sic contra rerum naturæ munera nota
Corvus maturis frugibus ova refert.

Quod epigramma amplius poſthac adſcriptum eſt.

Idem lib. II. Myth. in fabula Promethei. *Unde & Petronius Arbiter ait:*

Cui vultur jecur intimum pererrat,

Et

Et pectus trahit, intimasque fibras,
Non eſt quem lepidi vocant Poëtæ:
Sed cordis mala, liuor atque luxus.

Lib. III. in fabula Myrrhæ & Adonidis: *Ideo Venerē amaſſe Adonin dicunt, quod hoc genus pigmenti* (de ſucco Myrrhæ loquitur) *ſit valde feruidum. Vnde & Petronius Arbiter ad libidinis concitamentum, Myrrhinum ſe poculum bibiſſe refert. Nam & * Furius Comœdiarum ſcriptor inducit Gliconem meretricem dicentem, Myrrhinum mihi adfers, quo virilibus armis occurſem fortiuncula.*

Et paulo poſt in fabula Apollinis & Marſiæ de Mida: *Vnde & Petronius Arbiter ait:*

Sic cōmiſſa verēs avidus reſerare miniſter
Fodit humū, regiúq; latētes prodidit aures
Concepit nam terra ſonum, calamique loquentes
Invenere Midā, qualē conceperat index,

Extant & apud Io. Sarisber. lib. III. Pol. cap. XII.

Idem Fulgentius in libro Continentiæ Virgilianæ: *Tricerberi fabulam jam ſupra expoſuimus in modum jurgii forenſis.*

renſisque litigii poſitam : unde & Petronius Euſcio ait, Cerberus forenſis erat cauſidicus.

Idem Fulgent. in ex poſitione ſermonum antiquorum ad Calcidium Grammaticum: *Ferculum dicitur miſſus carnium : unde & Petronius Arbiter: Poſtquam ferculum allatum.*

Valgia ſunt labellorum obtortiones in ſupinatione, vel ſubatione : ſicut & Petronius ait : Obtorto valgiter labello.

Allucinari dicitur vana ſomniare. tractum ab allucitis, quos nos Conopas dicimus. Petronius, Nam comptum me vernali allucita moleſtabant : *

Manubiæ dicuntur ornamenta Regum; unde & Petronius ait : Tot Regum manubiæ penes fugitiuum repertæ.

Aumarium dicitur locus ſecretus : unde & Petronius ait, In aumarium memet conjeci.

In veteri Gloſſario Petri Danielis. *Excelſiſſimus dicitur à Petronio in 1. Satyrarum. Petronius: Satis conſtaret eos niſi inclinatos non ſolore tranſire cryptam Neapolitanam. Item Petronius: Petauroque jubente modo ſuperior.*

Et in alio Gloſſ. *Sappes ſuppumpis, hoc eſt ſuppinis pedibus : Petronius.*

Tal-

Tullia, media vel regia : Petronius.
Citat etiam ex Petronio quædam Probus Grammaticus, Virgilii interpres, quæ in noſtro exemplari extant. Sed plura longe Ioannes Saliſberienſis in libro De nugis Curialium, qui Policraticus inſcribitur, quæ non adeo facile eſt recognoſcere. Nam nec auctorem ſemper laudat : hæc tamen exſcripſimus. Lib. III. ca. VIII. *Totus fere mundus, ex Arbitri noſtri ſententia, numerum videtur implere.*

Item: *Non duco contentionis funẽ, dum conſtet inter nos, quod fere totus mundus, juxta Petronium, exerceat hiſtrionẽ.*

Idem lib. IIII. cap. v. Narrat Trimolcionis hiſtoriam, & addit quædam ſive de ſuo, ſive de integriore exemplari: itemque lib. VIII. cap. VII.

Vincent. Beluac. lib. XX. Spec. c. XX.

——— ô maxima rerum
Et merito pietas homini tutiſſima virtus.

Qui verſus & à Iacobo quodam cognomento Magni, in Sophologio lib. IIII. cap. X. referuntur. Et alia quædam à Bartholomæo Vicecomite in lib. Defloratorum, Ex Petronii etiam verſibus quæ-

quædam mutuatus Erricus Benedicti monachus in libris quos de vita Germani Antiſiodor. ad Carolum Francor. Imp. ſcripſit, maxime ex belli civilis periculo. Non deſunt vero, qui ex iis, quæ ſupra retulimus, nonnulla putent eſſe Petronii alterius Grammatici, quo auctore Claſſica à calando dicta, apud veterē quendam gloſſographū legimus.

Sed & hæc quoque viri doctiſſimi inter Petronii Arbitri relliquias retulerunt, quæ vel eorum fide ſuperioribus adiici patiamur; ſed meliora aliquanto & emendatiora. quamquam video in antiquis exemplaribus auctoris nomen pleriſque nullum præferri.

*

Non eſt forma ſatis: nec, quæ vult bella videri,
Debet vulgari more placere ſibi.
Dicta, ſales, luſus, ſermonis gratia, riſus,
Vincunt naturæ candidioris opus.
Condit enim formam, quicquid conſumitur artis,
Et, niſi velle ſubeſt, gratia tota perit.

*

Non ſatis eſt, quod nos mergis furioſa juventus:

Tranſ-

Tranſuerſoſq; rapit fama ſepulta probris
Anne etiam famuli cognata face ſepulti
In teſta merſas luxuriantur opes?
Vilis ſervus habet regni bona: cellaque capti
Deridet feſtam, Romuleamque caſam.
Icciro virtus medio jacet obruta cœno:
Nequitiæ claſſes candida vela ferunt.

*

Primus in orbe Deos fecit timor: ardua cælo
Fulmina cum caderent, diſcuſſaque mœnia flammis,
Atque ictus flagraret Athos, mox Phœbus ad ortus
Luſtrata dejectus humo, Lunaq; ſeectus,
Et reparatus honos: hinc ſigna effuſa per orbem,
Et permutatis disjunctus mẽſibus annus
Projecit vicium hoc: atque error juſſit inanis
Agricolas primos Cereri dare meſſis honores:
Palmitibus plenis Bacchum vincire: Palemque
Paſtorum gaudere manu. natat obrutus, omni
Neptunus demerſus aqua: Pallaſque cavernas
Vin-

Vindicat. Et vetiteum, & qui vendidit orbem
Iam ſibi quisque Deos avido certamine fingit.

*

Nolo ego ſemper idem capiti ſuffundere coſtum:
Nec toto ſtomachum conciliare mero.
Tauros amat gramen mutata carpere valle,
Et fera mutatis ſuſtinet ora cibis.
Ipſa dies ideo nos grato perluit hauſtu,
Quod permutatis hora recurrit equis.

*

Uxor legitimus debet quaſi cenſus amari.
Nec cenſum vellem ſemper amare meum.

*

Invenias quod quisque velit. non omnibus unum eſt
Quod placet. hic ſpinas colligit, ille roſas.

*

Nam nihil eſt, quod non mortalibus adferat uſum.
Rebus in adverſis, quæ jacuere juvant.
*Sic rate demerſa * vulſam deponderat aurem.*
Remorum levitas naufraga membra vehit.
Cum ſonuere tubæ, jugulo ſtat divite ferrum,
Barbara contemnit prælia pannus habet.

*

Linque tuas ſedes, alienaque litora quære,
O juvenis! major rerum tibi naſcitur ordo.
Ne ſuccumbe malis: te noverit ultimus Iſter,
Te Boreas gelidus, ſecuraque regna Canopi,
Quique renaſcentem Phœbum cernuntque jacentem.
Major in externas Itacus deſcendat arenas.

*

Nam citius flammas mortales ore tenebant,
Quam ſecreta tegant: quicquid dimittis in aula,
Effluit, & ſubitis rumoribus oppida pulſat.
Nec ſatis eſt vulgaſſe fidem: ſimulatius exit

Proditionis opus, famamque onerare laborat.
Sic commiſſa ferens avidus reſerare miniſter
Fodit humum, Regiſque latentes prodidit aures:
Excepit nam terra ſonos, calamique loquentes
Invenere Midam, qualem narraverat index.

*

Fallunt nos oculi, vagique ſenſus
Oppreſſa ratione mentiuntur,
Nam turris, prope quæ quadrata ſurgit,
Attritis procul angulis rotatur.
Hibleum refugit ſatur liquorem,
Et naris caſitam frequenter odit,
Hoc illo magis, aut minus placere
Non poſſet, niſi lite deſtinata
Pugnarent dubio tenore ſenſus.

*

Somnia, quæ mentes ludunt volitantibus umbris,
Non delubra Deum, nec ab æthere numina mittunt,
Sed ſibi quiſque facit. nam quum proſtrata ſopore
Vrget membra quies, & mens ſine pondere ludit:
Quicquid luce fuit, tenebris agit, oppida bello
Qui quatit, & flammis miſerandas ſævit in urbes:
Tela videt, verſaſque acies, & funera Regum,
Atque exundantes perfuſa ſanguine campos
Qui cauſas orare ſolent, legeſque forumque
Et pavido cernunt incluſum corde tribunal.
Condit avarus opes, defoſſumque invenit aurum.
Venator ſaltus canibus quati, eripit undis,
Aut premit everſam periturus navita puppim.
Scribit amatori meretrix dat adultera munus.
Et canis in ſomnis leporis veſtigia latrat.
In noctis ſpatio miſerorum vulnera durant.

*

Iam nunc ardentes Autumnus fregerat umbras,
Atque

Atque hyemem tepidis ſpectabat Phœbus habenis:
Iam platanus jactare comas, jam cœperat uvas
Adnumerare ſuas deſecto palmite vitis:
Ante oculos ſtabat quicquid promiſerat annus.

*

Sic & membra ſolent auras includere venis,
Quæ penitus merſæ, cum rurſus abire laborant,
Verberibus rimantur iter: nec deſinit ante
Frigidus ſtrictis qui regnat in oſſibus horror,
Quam tepidus laxo manavit corpore ſudor.

*

Hæc ait, & tremulo deduxit vertice canos,
Conſecuitque genas: oculis nec defuit imber.
Sed qualis rapitur per valles improbus amnis
Cum gelidæ periere nives, & languidus Auſter
Non patitur glaciem reſoluta vivere terra.
Gurgite ſic pleno facies manavit, & alto
Inſonuit gemitu turbatum murmure pectus.

*

Sic contra rerum naturæ munera nota
Corvus maturis frugibus ova refert:
Sic format lingua fœtum cum protulit urſa,
Et piſcis nullo junctus amore parit.
Sic Phœbæa chelys vinculi reſoluta parentis
Lucinæ tepidis naribus ova fovet.
Sic ſine concubitu textis apis excita ceris
Fervet, & audaci milite caſtra replet.
Non uno contenta valet natura tenore.
Sed permutatas gaudet habere vices.

*

Naufragus ejecta nudus rate, quærit eodem
Percuſſum telo, cui ſua fata legat.
Grandine qui ſegetes & totum perdidit annum,
In ſimili deflet triſtia fata ſinu.

Funera conciliant miſeros, orbique parentes
Conjungunt gemitus, & facit hora pares:
Nos quoque confuſis ferimus ſidera verbis,
Et fama eſt junctas fortius ire preces.

*

Omnia quæ miſeras poſſunt finire querellas,
In promptu voluit candidus eſſe Deus.
Vile olus & duris hærentia mora rubetis
Pugnatis ſtomachi compoſuere famem,
Flumine vicino ſtultus ſitit & riget Euro,
Cum calidus tepido conſonat igne rogus.
Lex armata ſedet circum fera limina nuptæ,
Nil metuit licito fuſa puella toro.
Quod ſatiare poteſt, dives natura miniſtrat,
Quod docet infrenis gloria, fine caret.

*

Iudæus licet & porcinum numen adoret,
Et cœli ſummas advocet auriculas:
Ni tamen & ferro ſucciderit inguinis oram,
Et niſi nudatum ſolverit arte caput,
Exemtus populo, Graja migrabit ab urbe,
Et non jejuna ſabbata lege premet.
Una eſt nobilitas argumentumque coloris
Ingenui, timidas non habuiſſe manus.

*

Candida ſidereis ardeſcunt lumina flammis,
Fundunt colla roſas, & cedit crinibus aurum,
Mellea purpureum depromunt ora ruborem,
Lacteaque admixtus ſublimat pectora ſanguis:
Ac totus tibi ſervit honor, formaque dearum
Fulges, & Venerem cæleſti corpore vincis.
Argento ſtat facta manus, digitiſque tenellis
Serica fila trahens precioſe ſtamine ludis.
Planta decens modicos neſcit calcare lapillos,

Et dura lædi ſcelus eſt veſtigia terra.
Ipſa tuos cum ferre velis per lilia greſſus.
*Nulli * ſternuntum leviori pondere flores.*
Guttura nunc aliæ magnis monilibus ornent,
Aut gemmas aptent capiti: tu ſola placere
Vel ſpoliata potes. Nulli laudabile totum
In te cuncta probat, ſi quiſquam cernere poſſit.
Sirenum cantus, & dulcia plectra Thaliæ
Ad vocem tacuiſſe reor, qua mella propagas
Dulcia, & in miſeros telum jacularis amoris.
Cor grave vulnus alit, nullo ſanabile ferro,
Sed tua labra tuo ſævum de corde dolorem
Depellant, morbumque animæ medicaminis hujus
Cura fuget, nec tanta utres violentia nervos
Diſſecet, atque tua moriar pro crimine cauſa.
Sed ſi hoc grande putas, ſaltem concede precanti,
Ut jam defunctum niveis ambire lacertis
Digneris, vitamque mihi poſt fata reducas.

At videatur illud Eumolpi potius de muliebri levitate:

Crede ratum ventis, animum ne crede puellis:
Namque eſt fœminea tutior unda fide.
Fœmina nulla bona eſt: &, ſi bona contigit ulla,
Neſcio quo fato res mala facta bona eſt.

niſi ſit potius Prophyrii poëtæ ſub Conſtantino in exilium miſſi, cujus pleraque video Petronio noſtro vel à Criticis tribui. At Ciceroni tribuitur in veteri Defloratorum exemplari.

Sed cur non & iſtud?

Non eſt, falleris, hæc beata, non eſt,
Quod vos creditis eſſe, vitia, non eſt,
Fulgentes manibus videre gemmas,
Aut teſtudineo jacere lecto,

Aut pluma latus abdidiſſe molli,
Aut auro bibere, & cubare cocco,
Regales dapibus gravare menſas,
Et quicquid Lybico ſecatur arvo
Non una poſitum tenere cella:
Sed nullos trepidum timere caſus,
Nec vano populi favore tangi,
Et ſtricto nihil æſtuare ferro:
Hoc quiſquis poterit, licebit illi
Fortunam moveat loco, ſuperque,

At eſt Pentadii ex Apollodoro màgna parte.

Adiecimus inſuper hæc ut Petronii. ne quis deſideraret potius ; quam quod ejus eſſe viderentur.

Indica purpureo genuit me littore tellus,
Candidus accenſo qua redit orbe dies.
Hic ego divinos inter generatus honores,
Mutavi Latio barbara verba ſono,
Iam dimitte tuos, Pæan o Delphice, cycnos,
Dignior hæc vox eſt, quæ tua templa colat.

*

Aurea mala mihi, dulcis mea Martia, mittis:
Mittis & hirſutæ munera caſtaneæ.
Omnia grata putem: ſed ſi magis ipſa venires,
Ornares domum pulchra puella tuum;
Tu licet adportes ſtringentia mala palatum,
Triſtia mandenti eſt melleus ore ſapor.
At ſi diſſimulas multum mihi chara venire,
Oſcula cum pomis mitte, vorabo lubens.

*

Si Thebis ſoror es, mando tibi Delia cauſam
Scilicet ut fratri quæ peto verba ferat;
Marmore Sicanio ſtruxi tibi Delphice, templum,
Et levibus calamis candida verba dedi.

Nunc,

Nunc, ſi nos audis atque es divinus Apollo,
Dic mihi, qui nummos non habet, unde petat?

*

Militis in galea nidum fecere columbæ,
Adparet Marti quam ſit amica Venus:

*

Lecto compoſitus vix prima ſilentia noctis
Carpebam & ſomno lumina victa dabam;
Cum me ſævus Amor prenſum, ſurſumque capillis
Excitat, & lacerum pervigilare jubet
Tu famulus meus, inquit, ames cum mille puellas,
Solus, iò ſolus, dure jacere potes?
Exilio, pedibus nudis tunicaque ſoluta,
Omne iter impedio, nullum iter expedio:
Nunc propero, nunc ire piget, rurſum redire
Pœnitet, & pudor eſt ſtare via media.
Ecce tacent voces hominum, ſtrepituſque viarum,
Et volucrum cantus, turbaque fida canum;
Solus ego ex cunctis paveo, ſomnumque, torumque,
Et ſequor imperium magne Cupido tuum.

*

Sit nox illa diu nobis dilecta Nealce,
Quæ te prima meo pectore compoſuit.
Sit torus & lecti genius, ſecretaque longa,
Queis tenera in noſtrum veneris arbitrium.
Ergo age duremus, quamvis adoleverit ætas,
Vtamurque annis, quos mora parva tenet.
Fas & jura ſinunt veteres extendere amores:
Fac, cito quod cœptum eſt, non cito deſinere.

EX P. ARB. EUSCIO.

*

Cerberus forenſis erat cauſidicus.

*

FINIS.

ADMONITIO.

QUandoquidem video inter eruditos convenire, ex iis, quæ in PRIAPUM leguntur inter Catalecta veterum Pœtarum, nonnulla hujus eſſe PETRONII: viſum eſt & ea adjicere, ſimul & alia quædam non diſſimilis argumenti.

LVSVS DIVERSORUM POETARUM IN PRIAPUM

1. AD LECTOREM.

CArminis incompti iuſus lecture procaces,
Conveniens Latio pone ſupercilium.
Non ſoror hoc habitat Phœbi, non Veſta ſacello,
Nec quæ de patrio vertice nata Dea eſt:
Sed ruber hortorum cuſtos membroſior æquo,
Qui tectum nullis veſtibus inguen habet.
Aut igitur tunicam parti prætende tegendæ:
Aut quibus hanc oculis aſpicis, iſta lege.

2. AD PRIAPUM.

Ludens hæc ego teſte te, Priape,
Horto carmina digna, non libello,
Scripſi non nimium laborioſe
Nec muſas tamen, ut ſolent poëtæ,
Ad non virgineum locum vocavi:
Nam ſenſus mihi corque defuiſſet,
Caſtas, Pieridum chorum, ſorores
Auſo ducere mentulam ad Priapi.
Ergo quicquid id eſt, quod otioſus
Templi parietibus tui notavi.
In partem accipias bonam rogamus.

3. PRIAPUS.

Obſcure poteram tibi dicere, da mihi, quod tu
Des licet aſſidue, nil tamen inde perit.
Da mihi quod cupies fruſtra dare forſitā olim,
Dum tenet obſeſſas invida barba genas.
Quodq; Iovi dederat qui raptus ab alite ſacra
Miſcet amatori pocula grata ſuo.
Quod virgo prima cupido dat nocte marito:
Dum timet alterius vulnus inepta loci.
Simplicius multo eſt, da prædicare, Latino
Dicere, quid faciam craſſa Minerva mea eſt.

4. AD PRIAPUM.

Obſcœnis rigido Deo tabellas
Ducens ex Elephantidos libellis
Dat donum Lalage: rogatque tentes,
Si pictas opus edat ad figuras.

5. DE PRIAPO.

Quam puero legem fertur dixiſſe Priapus,
Verſibus hic infra ſcripta duobus erit: (bit
Quod meus hortus habet, ſumas impune lice-
Si dederis nobis, quod tuus hortus habet.

6. PRIAPUS.

Quod ſim ligneus ut vides, Priapus,
Et falx lignea, ligneusque penis:
Prendam te tamen & tenebo prenſam:
Totamq; hanc ſine fraude, quantacunq; eſt,
Tomento, citharaque tenſiorem,
Ad coſtam tibi ſeptimam recondam.

7. PRIAPUS.

Cum loquor, una mihi peccatur littera: nam P,
P, dico ſemper: blæſaque lingua mea eſt.

8. AD MATRONAS.

Matronæ procul hinc abite caſtæ:
Turpe eſt vos legere impudica verba.

Non

Non aſſis faciunt: eantque recta:
Nimirum ſapiunt, videntque magnam
Matronæ quoque mentulam libenter.

9. PRIAPUS.

Cur obſcœna mihi pars ſit ſine veſte requiris.
Quæro, tegat nullus cur ſua ſigna deus?
Fulmen habet mundi dominus tenet illud aperte
Nec datur æquoreo fuſcina tecta deo.
Nec Mavors illũ per quẽ valet, occulit enſem:
Nec latet in tepido Palladis haſta ſinu.
Num pudet auratas Phœbum portare ſagittas?
Clamve ſolet pharetram ferre Diana ſuam?
Num tegit Alcides nodoſæ robora clavæ?
Sub tunica virgam num deus ales habet?
Quis Bacchũ gracili veſtẽ prætendere thyrſo,
Quis te celata cum face vidit Amor?
Nec mihi ſit crimen, quod mentula ſemper aperta eſt:
Hoc mihi ſi telum deſit, inermis ero.

10. AD PUELLAM.

Inſulſiſſima quid puella rides?
Non me Praxiteles, Scopaſve fecit
Nec ſum Phidiaca manu politus:
Sed lignum rude villicus dolavit:
Et dixit mihi, tu Priapus eſto.
Spectas me tamen & ſubinde rides.
Nimirum tibi ſalſa res videtur,
Adſtans inguinibus columna noſtris.

11. PRIAPUS

Ne prenſere cave: prenſo nec fuſto nocebo:
Sæva nec incurva vulnera facẽ dabo.
Trajectus conto ſic extendêre pedali:
Ut culum rugas non habuiſſe putes.

12. PRIAPUS.

Quæ

Quædam ſerior Hectoris parente ;
Cumeæ ſoror , ut puto, Sibyllæ.
Æqualis tibi, quam domum revertens
Theſeus repperit in rogo jacentem ,
Infirmo ſolet huc gradu venire :
Rugoſasque manus ad aſtra tollens ,
Ne deſit ſibi , mentulam rogare.
Heſterna quoque luce , dum precatur ,
Dentem de tribus excreavit unum.
Tolle , inquam , procul , ac jube latere
Sciſſa ſub tunica , ſtolaque rufa ,
Ut ſemper ſolet , & timere lucem ,
Qui tanto patet indecens hiatu ,
Barbato macer eminente naſo ,
Ut credas Epicurum oſcitari.

13. PRIAPVS.

Præcidere puer moneo ; futuere puella :
Parcarum furem tertia pœna manet.

14. PRIAPVS.

Huc huc quiſquis es , in dei ſalacis
Diverti grave ne puta ſacellum.
Et ſi nocte fuit puella tecum ,
Hac re quod metuas adire, non eſt.
Iſtuc cœlitibus datur ſeveris.
Nos vappæ ſumus , & puſilla culti
Ruris numina : nos pudore pulſo
Stamus ſub Iove coleis apertis.
Ergo quilibet huc licebit intret
Nigra fornicis oblitus favilla.

15. PRIAPVS.

Commiſſo mihi non ſatis modeſtas
Quicunque attulerit magnus agello :
Is me ſentiet eſſe non ſpadonem.
Hic inter frutices loco remoto ,

Di-

Dicat forſitan hæc ſibi ipſe nemo
Præciſum ſciet eſſe me, ſed errat:
Magnis teſtibus iſta res agetur.

16. AD PRIAPUM

Qualibus Hippomenes rapuit Schœneida pomis:
Qualibus Heſperidum nobilis hortus erat:
Qualia credibile eſt ſpatiantum jure paterno
Nauſiacam pleno ſæpe tuliſſe ſinu:
Quale fuit malum, quod littera pinxit Aconti,
Qua lecta, cupido pacta puella viro eſt:
Taliacunque puer dominus florentis agelli
Impoſuit menſæ nude Priape tuæ.

17. PRIAPUS.

Quid mecum tibi circitor moleſte?
Ad me quid prohibes venire furem?
Accedat ſine. laxior redibit.

18. PRIAPUS.

Commoditas hæc eſt in noſtro maxima pene,
Laxa quod eſſe mihi fœmina nulla poteſt.

19. AD PRIAPUM.

Hic quando Telethuſa circulatrix,
Quæ clunem tunica tegente nulla
Extis aptius, altiusque motat,
Criſſabit tibi fluctuante lumbo?
Sic ut non modo te Priape poſſet,
Privignum quoque, ſed movere Phædræ.

20. PRIAPUS.

Fulmina ſub Iove ſunt: Neptuni fuſcina telum:
Enſe potens Mars eſt haſta: Minerva tua eſt.
Sutilibus Liber committit prælia thyrſis:
Fertur Apollinea miſſa ſagitta manu.
Herculis armata eſt invicta dextera clava:
At me terribilem mentula tanta facit.

AD

12. AD PRIAPUM.

Copia me perdit tu ſuffragare rogatus,
  Indicio nec me prode, Priape, tuo.
Hæc quæcunque tibi poſui vernacula poma,
  De ſacra nulli dixeris eſſe via.

22. PRIAPUS.

Fœmina ſi furtum faciet mihi, virq; puerque.
  Hæc cunnum, caput hic præbeat, ille nates.

23. PRIAPVS.

Quicunque hic violam, roſamve carpet
Furtivumve olus; aut inempta poma,
Defectus pueroque feminaque,
Hac tentigine, quam videtis in me,
Rumpatur precor uſque, mentulaque,
Ne quicquam ſibi pulſet umbilicum.

42. PRIAPUS.

Hic me cuſtodem fœcundi villicus horti
  Mandati curam juſſit habere loci.
Fur habeas pœnam: licet indignere, feramque
  Propter olus, dicas, hoc ego propter olus?

25. PRIAPVS.

Hoc ſceptrum, quod ab arbore ut reciſum eſt.
Nulla jam poterit virere fronde:
Sceptrum, quod pathicæ petunt puellæ.
Quod quidam cupiunt tenere reges:
Cui dant oſcula nobiles cynædi:
Intra viſcera furis ibit uſque
Ad pubem, capulumque coleorum.

26. PRIAPVS.

Porro, nam quis erit modus? Quirites,
Aut præcidite ſeminale membrum,
Quod totis mihi noctibus fatigant
Vicinæ ſine fine prurientes,
Vernis paſſeribus ſalaciores:

Aut

Aut rumpar: nec habebitis Priapum.
Ipſi cernitis exfututus ut ſim,
Confectusque, macerque, pallidusque,
Qui quondam ruber, & valens ſolebam
Fures cædere quamlibet valentes.
Defecit latus: & periculoſam
Cum tuſſi miſer expuo ſalivam.

27. AD PRIAPUM.

Deliciæ populi magno notiſſima circo
 Quintia vibratas docta movere nates:
Cymbala cum crotalis, pruriginis arma, Priape
 Ponit, & adducta tympana pulſa manu.
Pro quibus, ut ſemper placeat, ſpectantibus, orat:
 Tentaque ad exemplum ſit ſua turba dei.

28. PRIAPUS.

Tu qui non bene cogitas, & ægrè
Carpendo tibi temperas ab horto,
Prædicabere fuſcino pedali.
Quòd ſi tam gravis, & moleſta pœna
Non profecerit: altiora tangam.

29. AD PRIAPVM.

Obſcœnis peream, Priape, ſi non
Uti non pudet, improbiſque verbis:
Sed cùm tu poſito deus pudore
Oſtendas mihi coleos patentes?
Cum cunno mihi mentula eſt vocanda:

37. AD PRIAPUM.

Face minax, & parte tui majore Priape,
 Ad fontem, quæſo dic mihi, quà ſit iter?
PR. Vade per has vites, quarum ſi carpſeris uvas,
 Cur aliter ſumas, hoſpes habebis aquas.

31. PRIAPVS.

Donec proterva nil mihi manu carpes;

Licæ

Licebit ipſa ſis pudicior Veſta
Sin hæc mei te ventris arma laxabunt.
Exire ut ipſa de tuo queas culo.

32. PRIAPUS.

Uvis aridior puella paſſis,
Buxo pallidior, novaque cera,
Collatas ſibi quæ, ſuiſque membris
Formicas facit altiles videri:
Cujus viſcera non aperta Tuſcus
Per pellem poterit videre haruſpex.
Quæ ſucco caret: atque petra pumex,
Nemo viderit hanc ut expuentem:
Quam pro ſanguine pulverem, ſcobemque
In venis medici putant habere:
Ad me nocte ſolet venire: & affert
Pallorem, maciemque larvialem.
Ductor ferreus inſularis, æque
Laternæ videor fricare cornu.

33. PRIAPUS.

Najadas antiqui, Dryadeſque habuêre Priapi:
Et quo tenta Dei vena ſubiret, erat.
Nunc adeo nihil eſt: adeo mea plena libido,
Ut Nymphas omneis interiiſſe putem:
Turpe quidem factu: ſed ne tentigine rumpar,
Falce manu poſita, fiet amica manus.

34. AD PRIAPUM.

Cùm ſacrum fieret deo ſalaci,
Conducta eſt pretio puella parvo.
Communis ſatis omnibus futura,
Quæ quot nocte viros peregit una,
Tot verpas tibi dedicat ſalignas.

35. PRIAPUS.

Pædicabere fur ſemel: ſed idem
Si prenſus fueris bis, irrumabo.

Quod

Quod ſi tertia furta molieris :
Ut pœnam patiare & hanc, & illam,
Pædicaberis, irrumaberiſque.

36. PRIAPUS.

Notas habemus quisque corporis formas,
Phœbus comoſus : Hercules lacertoſus :
Trahitque Bacchus virginis tener formam :
Minerva flavo lumine eſt : Venus pæto :
Frontem comatos Arcadas vides Faunos :
Habet decenteis nuntius deûm plantas ;
Tutela Lemni diſpares movet greſſus,
Intonſa ſemper Æſculapio barba eſt ;
Nemo eſt feroci pectoroſior Marte ;
Quòd ſi quis inter hæc locus mihi reſtat,
Deus Priapo mentulatior non eſt.

37. VOTI SOLUTIO.

Cur pictum memorari ſit in tabella
Membrum quæritis, unde procreamur,
Cùm penis mihi fortè læſus eſſet ;
Chirurgique manum miſer timerem ;
Diis me legitimis, nimiſque magnis,
Ut Phœbo, puta, filióque Phœbi
Curatum dare mentulam verebar.
Huic dixi, fer opem, Priape, parti,
Cujus tu, pater, ipſe par videris
Qua ſalva ſine ſectione facta,
Ponetur tibi picta, quam levaris,
Párque, conſimiliſque, concolórque,
Promiſit fore ; mentulamque movit
Pro nutu deus, & rogata fecit.

38. PRIAPUS.

Simpliciter tibi me quodcunque eſt, dicere oportet :
Natura eſt quoniam ſemper aperta mihi.

Pæ-

Pædicare volo : tu vis decerpere poma.
Quod peto, ſi dederis: quod petis, ſi accipies.

39. PRIAPVS.

Forma Mercurius poteſt placere :
Forma conſpiciendus eſt Apollo :
Formoſus quoque pingitur Lyæus :
Formoſiſſimus omnium eſt Cupido :
Me pulchra fateor carere forma :
Verum mentula luculenta noſtra eſt:
Hanc mavult ſibi, quàm deos priores,
Si qua eſt non fatui puella cunni.

40. AD PRIAPVM.

Nota Suburanas inter Telethuſa puellas,
Quæ puto de quæſtu libera facta ſua eſt:
Cingit inaurata penem tibi ſancte corona;
HuncPathicæ ſummi numinis inſtar habent,

41. PRIAPVS.

Quiſquis venerit huc, Poëta fiat;
Et verſus mihi dedicet jocoſos.
Qui non fecerit, inter eruditos
Ficoſiſſimus ambulet poëtas,

42. AD PRIAPVM.

Lætus Ariſtagoras natis bene villicus uvis
De cera facta dat tibi poma deus.
At tu ſacrati contentus imagine pomi,
Fac veros fructus ille, Priape, ferat

43. PRIAPVS.

Nolite omnia, quæ loquor putare
Per luſum, mihi, per jocumque dici;
Deprenſus ego ter, quaterque fures
Omnes, ne dubitetis, irrumabo.

44. PRIAPVS.

Velle quid hanc dicas, quamvis ſim ligneus, haſtam;

Oſcu-

Oſcula dat medio ſi qua puellæ mihi?
Augure non opus eſt: in me, mihi credite, di-
Utetur veris uſibus haſta rudis. (xit

45. PRIAPVS.

Cum quendam rigidus deus videret
Ferventi caput uſtulare ferro,
Ut Mauræ ſimilis foret puellæ;
Heus, inquit, tibi dicimus ſynæde,
Uras te licit uſque, torqueaſque;
Num tandem prior es puella, quæſo,
Quàm ſunt; mentula quos habet, capilli?

46. PRIAPVS.

O non candidior puella Mauro,
Sed morboſior omnibus ſynædis,
Pygmæo brevior gruem timenti,
Urſis aſperior, piloſiorque,
Medis laxior, Indiciſque bracis:
Manes hîc licet, ut libenter ires.
Nam quamvis videar ſatis paratus:
Erucarum opus eſt decem maniplis,
Foſſas inguinis ut teram, dolemque
Cunni vermiculos ſcaturientes.

47. PRIAPVS.

Quicunque veſtrum, qui venitis ad cœnàm,
Libare nullos ſuſtinet mihi verſus
Illius uxor, aut amica, rivalem.
Laſciviendo languidum precor reddat;
Et ipſe longa nocte dormiat ſolus,
Libidinoſis incitatus erucis.

48. PRIAPVS.

Quòd partem madidam mei videtis,
Per quam ſignificor Priapus eſſe;
Non ros eſt, mihi crede, nec pruina;
Sed quod ſponte ſua ſolet remitti

Cum

Cùm mens eſt pathicæ memor puellæ.

49. PRIAPUS.

Tu quicunque vides circa tentoria noſtra
Non nimiùm caſti carmina plena joci;
Verſibus obſcœnis offendi; deſine non eſt
Mentula ſubducti noſtra ſupercilii.

50. AD PRIAPUM.

Quædam, ſi placet hoc tibi, Priape,
Ficoſiſſima me puella ludit;
Et non dat mihi, nec negat daturam;
Cauſaſque invenit uſque differendi.
Quæ ſi contigerit fruenda nobis;
Totam comparibus, Priape, noſtris
Cingemus tibi mentulam coronis.

51. PRIAPUS.

Quid hoc negoti eſt? quàve ſuſpicer cauſa
Venire in hortum plurimos meum fures?
Cùm quiſquis in nos incidit, luat pœnas:
Et uſque curvos excavetur ad lumbos:
Non ficus hic eſt præferenda vicinæ,
Uvæque,quales flava non legit Crete;
Non mala truncis afferenda Picenis.
Pyrumve, tanto quòd periculo captas,
Magiſque cera luteum nova prunum,
Sorbumve ventres lubricos moraturum.
Præpingue rami nec mei ferunt morum.
Nucemve longam, quam vocant avellanam,
Amygdalumve flore purpureo fulgens,
Non braſſica * fero guloſior caules,
Betaſve, quantas hortus educat nullus,
Creſcenſve ſemper in ſuum caput porrum:
Nec ſeminoſus ad cucurbitas quenquam,
Ad ocymumve,cucumereſve humi fuſos,
Venire crede, ſeſſileſve lactucas;

Nec

Nec ut ſalaces nocte tollat erucas,
Mentamque olentem; cum ſalubribus rutis;
Acreſque cæpas, alliumque fibratum.
Quæ cuncta quamvis noſtro habemus in ſepto,
Non pauciora proximi ferunt horti.
Quibus relictis, in mihi laboratum
Locum venitis, improbiſſimi fures.
Nimirum apertam convolatis ad pœnam:
Et vos hoc ipſum, quod minamur, invitat.

52. PRIAPUS.

Heus tu, non bene qui manum rapacem
Mandato mihi contines ab horto;
Jam primùm ſtator hic libidinoſus
Alternis in eundo & exeundo
Porta te faciet patentiorem.
Accedunt duo, qui latus tuentur,
Pulchrè penſibilibus peculiati.
Qui cùm te malè foderint jacentem,
Ad partem venit ſalax aſellus,
Nihilo deterius mutoniatus.
Quare, qui ſapiet, malum cavebit,
Cum tantum hic ſciet eſſe mentulatum.

53. AD PRIAPUM

Contentus modico Bacchus ſolet eſſe racemo;
Cùm capiant alti vix ſua muſta lacus.
Magnaque fœcundis cùm meſſibus area deſit,
In cereris crines una corona datur. [cutus,
Tu quoque Dive minor majorum exempla ſe-
Quamvis pauca damus, conſule poma boni.

54. PRIAPUS.

E, D, ſi ſcribas, temonemque inſuper addas.
Qui medium D, vult ſcindere, pictus erit.

55. PRIAPUS.

Credere qui poſſet, falcem quoq;(turpe fateri)
De digitis fures ſurripuiſſe meis?

Nec

Nec movet emiſſi tam me jactura, pudorque
Quàm præbent juſtos altera tela motus,
Quæ ſi perdidero, patria multabor:& olim
Ille tuus civis Lampſace, Gallus ero.

56. PRIAPUS.

Derides quoque fur, & impudicum
Oſtendis digitum mihi minanti.
Heu heu me miſerum, quod iſta lignum eſt
Quæ me terribilem facit videri,
Mandabo domini tamen ſalaci,
Vt pro me velit irrumare fures,

57. PRIAPUS.

Cornix & caries, vetuſque buſtum,
Turba & putrida facta ſeculorum,
Quæ forſan potuiſſet eſſe nutrix
Tithoni, Priamique, Neſtoriſque,
Illis ni pueris anus fuiſſet?
Ne deſit ſibi, me rogat, fututor.
Quid ſi nunc roget, ut puella fiat?
Si nummos tamen hæc habet, puella eſt.

58. PRIAPVS

Quicunque fur fefellerit fidem noſtram,
Effœminato marceat procul culo.
Quæque hæc proterva carpſerit manu poma
Puella, nullum inveniat fututorem.

59. PRIAPVS.

Prædictum tibi ne negare poſſis,
Si fur veneris, impudicus ibis.

60. AD PRIAPUM.

Si quot habet verſus, tot haberes poma, Pria-
Eſſes antiquo ditior Alcinoo. (pe:

61. MALUS.

Quid fruſtra quereris colone mecum,
Quod quondam bene fructuoſa malus,

Autumnis ſterilis duobus adſtem?
Non me prægravat, ut putas, ſenectus:
Nec ſum grandine verberata dura:
Nec gemmas modò germine exeunteis
Seri frigoris uſtulavit aura:
Nec venti, pluviæve, ſiccitaſve,
Quòd de ſe quererer, malum dederunt:
Non ſturnus mihi, graculuſve raptor,
Aut cornix anus, aut aquoſus anſer,
Aut corvus nocuit ſiticuloſus:
Sed quòd carmina peſſimi poëtæ
Ramis ſuſtineo laborioſis.

62 PRIAPVS.

Securi dormite canes: cuſtodiat hortum
Cùm ſibi dilecta Sirius Erigone.

63. PRIAPVS.

Parum eſt mihi miſer quòd hic fixi ſedem,
Agente terra per Caniculam rimas,
Siticuloſam ſuſtinens diu æſtatem.
Parum, quòd imi perfluunt ſinus imbres:
Et in capillos grandines cadunt noſtros:
Rigetque dura barba juncta cryſtallo.
Parum quòd acta ſub laboribus luce,
Parem diebus pervigil traho noctem.
Huc adde, quod me terribilem deum fuſte*
Manus ſine arte ruſtica dolaverunt,
Interque cunctos ultimum deos numen
Cucurbitarum ligneus vocor cuſtos.
Accedit iſtis imprudentiæ ſignum,
Libidinoſo tenta pyramis nervo:
Ad hanc puella (penè nomen adjeci)
Solet venire cum ſuo fututore:
Quæ ut tot figuras, quot Philenis enarrat,
* Non invenit, pruriginoſa diſcedit.

PRI-

64. PRIAPUS.

Quidam mollior anſeris medulla
Furatum venit huc amore pœnæ.
Furetur licet uſque, non videbo.

65. AD PRIAPUM.

Hic tibi, qui noſtro creſcentia lilia merſit,
Cæditur è tepida victima procus hara.
Ne tamen ex animū faciasſpecus omne, Priape,
Horti ſit facias janua clauſa tui.

66. PRIAPUS.

Tu quæ ne videas notam virilem,
Hinc avereris, ut decet pudicam;
Nimirum, niſi quod times videre,
Intra viſcera habere concupiſcis.

67. PRAPUS.

Penelopes primam, Didonis prima ſequatur,
Et primam Cani, ſyllaba prima Remi;
Quodq; fit ex illis, mihi tu deprenſus in horto
Fur dabis; hæc pœna culpa luenda tua eſt.

68. PRIAPUS.

Ruſticus indocte ſi quid dixiſſe videbor
Da veniam; libros non lego, poma lego;
Sed rudis his dominum toties audire legentem
Conſtituique metas edidicique notas.
Pſoleo ille vocat, quod nos Pſoloënta voca-
Id quod nos culum, coleon ille vocat. (mus.
Sinerdaleos certe niſi res non munda vocatur,
Et pædiconum mentula ſmerdalea eſt.

69. PRIAPUS.

Quid niſi Tænario placuiſſet Troica cunno
Mentula; quod caneret, non habuiſſet opus:
Mentula Tantalidæ bene ſi non nota fuiſſet;
Nil ſenior Cryſes quod quereretur erat.
Hæc eadem ſocium tenera ſpoliavit amica;
Quæque erat Æacidæ, maluit eſſe ſuam.

Ille

Ille Pelethroniam cecinit miſerabile carmen
Ad citharam, cithara tenſior ipſe ſua.
Nobilis hinc nata nempe incipit Ilias ira:
Principium ſacri carminis illa fuit.
Altera materia eſt error fallentis Ulyſſei,
Si verum quæras, hunc quoque movit amor.
Hinc legitur radix, de qua flos aureus exit;
Quem cum moly vocat, mentula moly fuit.
Hinc legimus Circen, Atlantiademque Calypſo.
Grandia Dulichii juſſo tuliſſe viri.
Hujus & Alcinoi mirata eſt filia membrum
Frondenti ramo vix potuiſſe tegi.
Ad vetulā tamen ille ſuam properabat & omnis
Mens erat in cunno Penelopeja tuo.
Quæ ſic caſta manes, ut jam convivia viſas:
Utque futurorum ſit tua plena domus.
E quibus ut ſcires quicunque valentior eſſet:
Hæc es ad arrectos verba locuta procos:
Nemo meo melius nervum tendebat Ulyſſe
Sivi illi laterum, ſeu fuit artis opus.
Qui quoniam periit, modo vos intendite qualē
Eſſe virum ſciero, vir ſit ut ille meus.
Hac ego Penelope potui tibi lege placere:
Illo ſed nondum tempore factus eram.

70. PRIAPVS.

Dum fici tibi ſuavitas ſubibit,
Et jam porrigere huc manum libebit:
Ad me reſpice fur & æſtimato,
Quot pondo tibi mentula eſt cacanda.

71. PRIAPUS.

Illuſit mihi pauper inquilinus,
Qui libum dederat, molaque fuſa,
Quare partibus additis in ignem
Sacro protinus hinc abit peracto,

Vicini canis huic ſubinde venit
Nidorem puto proſecuta fumi:
Quæ libamine mentulæ comeſo,
Tota nocte mihi litat rigendo.
At vos ampliùs hoc loco cavete
Quicquam ponere, ne famelicorum
Ad me turba velit canum venire:
Ne dum me colitis, meumque numen,
Cuſtodes habeatis irrumatos.

72. PRIAPUS.

Si commiſſa mea carpes pomaria curæ
Dulcia: quid doleam pendere, doctus eris.

73. AD PRIAPUM.

Cura Priape diligens pomarium;
Furi rubricato minare mutino.

74. PRIAPUS.

Quod movear non eſt: quia ſi furaberis ipſe
Grandia mala, tibi bracchica mala dabo.

75. PRIAPUS.

Obliquis pathicæ quid me ſpectatis ocellis:
Non ſtat in inguinibus mentula tenta meis:
Quæ tamē ex animis nunc eſt, & inutile lignū,
Utilis hæc, aram ſi dederitis, erit.
Per medios ibit pueros, mediaſque puellas
Mentula: barbatis non niſi ſumma petet.

76. AD PRIAPUM.

Dodona eſt tibi Jupiter ſacrata:
Iunoni Samos, & Mycena Diti:
Unde Tænaros, æquoriſque Regi.
Pallas Cecropias tuetur arces:
Delphos Pythius orbis umbilicum:
Creten Delia, Cynthioſque colles:
Faunus Mænalon, Arcadumque ſylvas:
Eſt tutela Rhodos beata Solis;

Gades

Gades Herculis, humidumque Tibur.
Cyllene celeri Deo nivoſa:
Tardo gratior æſtuoſa Lemnos?
Æthneæ Cererem nurus frequentant:
Raptam Cyzicos oſtreoſa Divam.
Formoſam Venerem Gnidos, Paphoſque:
Mortales tibi Lampſacum dicarunt.

77. PRIAPVS.

Quod ſim jam ſenior, meumque canis
Cum barbo caput albicat capillis:
Deprenſos ego perforare poſſum
Tithonum, Priamumque Neſtoremque.
Immanem ſtomachum mihi videtis
Qui denſam facitis ſubinde ſepem;
Et fures prohibetis huc adire.
Hoc eſt lædere, dum juvatis: hoc eſt
Non admittere ad aucupem volucres.
Obſtructa eſt via: nec licet jacenti
Jactura natis expiare culpam.
Ergo qui prius uſque & uſque & uſque
Furum ſcindere podices ſolebam,
Per noctes aliquot, dieſque ceſſo:
Pœnas do quoque, quod ſatis ſuperque eſt,
In ſenemque abeo, ſalaxque quondam
Non vitam perago. quis hoc putaret,
Ut luſu citharædus abſtineret?
At vos ne peream ſitu ſenili,
Quæſo definite eſſe diligentes,
Neve imponite fibulam Priapo.

78. PRIAPVS.

At dii, deæque dentibus tuis eſcas
Negent amicas cuni linge vicine,
Per quem puella fortis ante, nec mendax.
Et quæ ſolebat impigro celer paſſu

Ad nos venire : nunc miſella ſandace
Vix poſſe jurat ambulare præ foſſis.

79. AD PRIAPUM.

Priape quòd ſis faſcino gravis tento,
Quod exprobravit hic tibi ſuo verſu
Poëta noſter : erubeſcere hoc noli.
Non eſt Poëta ſarcinoſior noſtro.

80. PRIAPUS.

At non longa ſatis, non ſtat bene mentula craſſa,
Et quam ſi tractes, creſcere poſſe putes.
Me miſerum cupidas fallit menſura puellas
Non habet hæc aliud mentula majus eo.
Utilior Tydeus: qui ſi quid credis Homero,
Ingenio pugnax, corpore parvus erat.
Sed potuit damno nobis novitaſque pudorque
Eſſe : repellendus ſæpius iſte mihi.

81. PRIAPUS.

Dum vivis, ſperare decet: tu ruſtice cuſtos
Huc ades, & nervis tente Priape fave.

82. AD PRIAPUM.

Villicus, ærari quondam, nunc cultor agelli :
Hæc tibi perſpectus templa, Priape, dica.
Pro quibus officiis ſi fas eſt Sancte, paciſcor.
Aſſiduus cuſtos ruris ut eſſe velis :
Improbus ut ſi quis noſtrum violarit agellum,
Hunc tu : ſed tento : ſcis puto, quod ſequitur.

83. *Tibullus ad* PRIAPUM *de inertia inguinis.*

Quid hoc novi eſt ? quid ira nuntiat deum ?
Silente nocte candidus mihi puer
Tepente cum jaceret obditus ſinu,
Venus fuit quieta : nec viriliter
Iners ſenile penis extulit caput.
Placet Priape, qui ſub arboris coma

Sol

Soles revinctus ſacrum pampino caput,
Ruber ſedere cum rubente faſcino.
At ô Priape ſæpe floribus novis
Tuas ſine arte deligavimus comas:
Abegimuſque voce ſæpe cum tibi
Senexve corvus, impigerve graculus
Sacrum feriret ore corneo caput.
Vale Priape: debeo tibi nihil.
Vale nefande deſtitutor inguinum,
Jacebis inter arva ſqualidus ſitu,
Caniſque fœdus uſque imminget aut tibi
Lutoſa ſus fricabit oblitum latus.
Sceleſte penis, ô cui meum malum
Gravi, piaque lege noxiam lues,
Licet querare: nec tibi tener puer
Patebit ullus: ingemente qui toro
Juvante verſet arte mobilem natem.
Puella nec jocoſa te levi manu
Fovebit, reprimetve lucidum femur.
Bidens amica Romuli ſenis memor
Paratur: inter atra cujus inguina,
Vacuaque pelle, tectus inguinum gelu
Araneoſus obſidet fores ſitus.
Tibi hæc paratur: ut tuum ter, & quater
Voret profunda foſſa lubricum caput
Licebit æger, aut languentior cubes.
Tereris uſque, donec ah miſer, miſer
Triplex quadruplexque compleas ſpecum:
Superbia iſta proderit nihil: ſimul
Vagum ſonante merſeris caput luto.
Quid eſt iners pigerne lentitudinis?
Licebit hoc inultus auferas ſemel.
Sed ille cum redibit aureus puer:
Simul ſonanti ſenſeris iter pede,

Repente nervos excitet libidine;
Et inquietus inguina arrigat tumor:
Neque hinnitare ceſſet, uſque dum mihi
Venus jocoſa molle ruperit latus.

84. PRIAPVS.

Vere roſa, autumno pomis, æſtate frequenter
Spicis: una mihi eſt horrida peſtis hyems.
Nam frigus metuo: & vereor, ne ligneus ignem
Hac deus ignaris præbeat agricolis.

85. *C. Valerii Catulli* PRIAPUS.

Ego hæc, ego arte fabricata ruſtica,
Ego arida, ô viator, ecce populus,
Agellulum hunc, ſiniſtra tute quem vides,
Herique villulam, hortulumque pauperis,
Tueor: malaſque furis arceo manus.
Mihi corolla picta vere ponitur:
Mihi rubens ariſta Sole fervido:
Mihi virente dulcis uva pampino;
Mihi glauca duro cocta oliva frigore;
Meis capella delicata paſcuis
In urbem adulta lacte portat ubera.
Meiſque pinguis agnus ex ovilibus
Gravem domum remittit ære dexteram;
Teneraque matre mugiente vaccula
Deûm profundit ante templa ſanguinem
Proin viator hunc deum vereberis,
Manumque ſurſum habebis. hoc tibi expedit.
Parata namque crux eſt arte mentula,
Velim pol, inquis, at pol ecce villicus
Venit: valenti cui revulſa bracchio
Fit iſta mentula apta clava dextera.

86. *Ejuſdem Catulli* PRIAPUS.

Hunc ego juvenes locũ, villulamq; paluſtrem.
Tectam vimine, junceo caricíſque maniplis
Quer-

Quercus arida, ruſtica conformata ſecuri,
Nutrivi: magis, & magis ut beata quotannis.
Hujus nam domini colunt me deumq; ſalutant.
Pauperis tugurii pater, filiusque,
Alter aſſidua colens, diligentia, ut herba
Dumoſa, aſperaque à meo ſit remota ſacello:
Alter parva ferens manu ſemper munera larga,
Florido mihi ponitur picta vere corolla
Primitu, & tenera virens ſpica mollis ariſta:
Luteæ violæ mihi, luteumque papaver,
Pallenteſque cucurbitæ, & ſuaveolentia mala,
Uva pampinea rubens educata ſub umbra.
Sanguine hanc etiam mihi, ſed jacebitis, aram
Barbatus linit hirculus cornipeſque capella,
Pro queis omnia honoribus hæc neceſſe Priapo
Præſtare, & domini hortulum vineamq; tueri
Quare hinc ô pueri, malas abſtinere rapinas.
Vicinus prope dives eſt, negligensque Priapus
Inde ſumite. ſemita hæc deinde vos feret ipſa.

Ejuſdem

87. AD PRIAPVM.

Hunc lucum tibi dedico conſecroque, Priape,
Qua domus tua Lampſaci eſt, quaq; ſylva Priape
Nam te præcipue in ſuis urbibus colit ora
Helleſpontia, cæteris oſtreoſior oris.

PRIAPEORUM.

FINIS.

IO. BOVRDELOTII

IN

PETRONIUM

ARBITRUM,

NOTÆ CRITICÆ.

PAg.1.lin.10. *Nunc & rerum tumore, & ſententiarum vaniſſimo ſtrepitu &c.* Tangit argumentum & theſes, de quibus antea. Igitur male qui reſcribunt, *verborum tumore.* Pro rerũ vel verborum tumore ſimpliciter *tumorem* dixerunt, Juſtinus lib 11. Arnobius lib.2. Caſſiodor. Præfatione lib.1. Gerbertus epiſtol.32.

Pag.2.lin.9.*Non magis ſapere poſſunt, quam benè olere qui in culina habitant.* Peſſime quicunque iſti, qui *culinam* ſpurce latrinam interpretantur. Hic locus ex Plautina imitatione, Moſtell. Act. 1. *Sc. Jampridem.*

Vbi ſeſe ſudor cum unguentis conſociavit, illico
Itidẽ olent quaſi cũ multę jura confũdit coquus.
Quid oleas neſcias, niſi id unum ut male olere intelligas.

Ibid. lin. 11. *Nondum juvenes declamationibus continebantur.* An Petronianum ſit *continuabantur*, quod reponit Swartius, valde dubiio: *contineri* verò, & Ciceroniarum & aliorum minime negandum.

Ibid. l. 19. *Nondum umbraticus doctor ingenia deleverat.* Nec ſenſus nec ratio ſana reſcribentium *dolaverat*, pater legenti. De umbratico ſtudio juvenalis.

Pag. 3. lin. 10. *Ne carmen quidem ſani coloris enituit.* Sic MSſ. & ratio. Fruſtra qui ſubſtituunt *caloris.*

Ibid. lin. 15. *Magnæ artis compendiarium invenit.* Contra Plinium, veritatem rei, & MSſ. faciunt qui reponunt, *compendia jam invenit.*

Pag 4. lin. 10. *Sine ſpe prædæ moratur in ſcopulo.* Male repoſuerunt, *moriatur* Legendi Heſiodus Scuto Herculis, Theocritus Idyll. 1. 3. & 21. Hinc capio locum obſcuriſſimum Lucilii, qui cum ait, —— piſcinenſiſque receſque, intelligit morabundum ſive ſpeculatorem piſcium. Ἰχθύων σκοπιωρητὴν, ut eſt in Colloquiis Græcis.

Ib: lin. 19. *Pueris induunt adhuc naſcentibus.* MSſ. *adhuc innocentibus.* Utraque lectio tollerabilis.

Pag. 5. lin. 3. *Quod quiſquis perperam diſcit in ſenectute confiteri non vult.* Locus antea vitioſus à virgulis, quem nunc ſanum eſſe judico. Sophocles Oedipo Col.

Ibid. lin. 8. *Artis ſeveræ ſi quis, &c.* MSſ. Artis ſecretæ, ut & repoſuimus. Dixerunt enim prius, *Non te fraudabo artis ſecreto.* Poteſt tamen retineri *ſeveræ*, ſi reſpicias ad ea quæ dixit, *Ut juvenes ſeverâ lectione mitigarentur.* Quoniam tamen aliam lectionem habent MSſ. hanc elegi

Ibid. lin. 21. —— *mittat habenas Liber* Janus Guilielmus quique ſecuti ſunt, *mutet habenas.* Delibero tamen.

Pag.

Pag. 6. lin. 1. *Dent epulas & bella* &c. Rectè omnes priores Editiones, *Dein epulas.* Deturparunt Correctores nuperi. *Epulas* tragœdiam interpretor. Herſius *Prandia* dixit Sat. 1.

Sive opus in mores, in luxum in *prandia* Regum. Sic accipio eundem Perſius Sat. 5. ubi robuſti carminis *offas*, interpretor tragœdiam. Aliqui tragœdiam & epicum carmen. quos refellit Perſius, addens exempla tragœdiarum. Quid in hoc carmine eſſet *offa*, videtur vir clariſſimus Iſaacus Caſoubonus neſciiſſe, cum ἔνθετον interpretatur. *Offæ* ſunt ut hîc *epulæ* & *olla Thyeſtæ* in eodem Perſio, & *cœna* & *prandia*, & *menſa* eadem Satyr. 5. Apud Martialem (lib. 4. Epigr. 49.

—— qui ſcribit *prandia* ſævi

Tereos, aut *cœnam*, crude *Thyeſta*, tuam.

Epulæ iſtæ ſolita Tragœdorum materia Ælianus Var. lib. 2. cap. 11. Tangit Comicas Rudent. Act. 2. Sc. *Qui homo*

Ibid. lin. 4. —— *Pierio defundes pectore verba.* Malè pro *pectore* ſubſtituunt *nectare.*

Ibid. lin. 12. *Dum juvenes ſententias rident.* Neſcio cur hic repoſuerint *juvenis*, miror que hujus dictionis interpretamentum. Juvenes illi Scholaſtici Suaſoriæ Agamemnonis ſententias ridebant, quoniam non dixerat quæ probare ſoliti auditores. Perſius Sat. 3.

Hoc populus ridet multumq; toroſa *juventus*
Ingeminat tremulos naſo criſpante cachinnos.

Pag. 7. lin. 1. *Divinam ego putabam.* Adrianus Turnebus & Petrus Daniel reponebant *ducturam*: ſed adſcripta lectio ſanior eſt; *Divina*, maga; ut multis dico ad Heliodorum.

Ibid. lin. 7. *Inter titulos nudasque meretrices.* Libri MſT. *inter angulos*, quam lectionem confirmat τὸ *locum ſecretiorem*, & *furtim ſpatiantes*. Qui *titulos* legi malunt, accipiunt non de titulis meretriciis, qui quidem ſatis elucidati ab aliis Petronii interpretibus; ſed de juvenibus Venerem languentem ſcortis cujuscunque ſexus irritantibus. Hos Titulos ſcorta excipiebant antecœnio libidinis, ut fortiora prælium Cupidinis tentarent. Juvenes illos *Titulos* dici patet ex Cornuto ad illos Perſii Sat. 1.

Ingentes trepidare Titos ——

Locus autem, ubi proſtabant Tituli iſti, dicebatur ab ætate titulorum, *Ephebia*, ut patet apud D. Hieronymum. Locum illum ſic nondum intellectum illucidavit V. C. Jo. Savaro. Sunt & *Ephebia* apud Vitruvium non longe ab his diverſa, in quibus pueri exercebantur, cap. 11. lib. 3.

Pap. 8. lin. 2. *Procella meretrix aſſem exegerat.* De cellis hujuſmodi copioſè Torrentius ad Suetonii Tiberium cap. 43. Mos natus ab obſcœnitatis lupa. quem morem ſic pluribus explicat Jul. Firmicus Maternus De error. profan. Relig. *Statuiſſe etiam ut quicumque initiari vellet ſecreto Veneris ſibi tradito, aſſem unum mercedis nomine Deæ daret.* Quidam hic legunt, *proſella*, unde *Sellaria* Tiberii loc. citant.

Ibid. lin. 8. *Vidi Gitona in crepidine.* Sic ſcripſimus, cùm ſequutæ Scaligerum Editiones poſtremæ invitis MſT. Gnitona ſuppoſuiſſent. Scimus quid hæc dictio ſonet in Lycophrone, apud quem ſolum me reperiſſ fateo

fateor. Sed & ſcripti & impreſſi plerique Codices lectionem noſtram tutantur. Amoris nomen illud, ut amoris origo, vicinia. patet apud Ovidium fabulatorem narratione Pyrami. Solent autem Latini in ejuſmodi nominibus vocalem literam elidere. Unde miror virum illum triſmegiſtum Iſ. Caſaubonum ſcripſiſſe ad illud Perſii Sat. 5.

—— *lapidoſa chiragra.* Melius inquit, *cheragra*, ob metrum. Nam primam in eadem dictione ſyllabam corripuit Martialis:

Sed nil patrono porrigis, hæc *chiragra* eſt.
(Primam item in *Phidia*:

Lyſippi lego, *Phidiæ* putavi.)

Ita & Auſonius. Secundam in *orichalco* Virgilius. Æn. 8. Statius Thebaid. 2. ſecundam in *Epirota* Auſonius. Copioſè de ablatione literæ è. Marcell. & Hermol. ad Plinium, Scaliger ad Auſonium.

Ib. lin. 21. *Cùm ego proclamarem.* Ex Mſſ. & Virgilio reſcripſimus, Quum ego *clamarem.* Idem poſtea, longe majore niſu *clamavit.*

Pag. 9. lin. 8. *diverſorio puer eſt*: Hæc vox apud ſcriptores ubique corrupta, præter unicum Philoxenum (in Gloſſis) qui tamen ſemel male πανδηχθὺς, Diverſoriarius. Idem ubique bene, ut paulò anteriùs πανδηχεῖον, *cauponium*, *diverſorium*, V. C. Jo. Savaro ad Sidonium vult legi *diverſorium*, corruptè Idem Philoxenus originationis viam pandit, Diverticulum, ἐκτροπὴ, ἔκδυσις. καταγώγιον. Idem καταλύω κατάγομαι *devertor*; ſcilicet ad hoſpitium temporarium, ad quod divertunt.

tunt advenæ. Aliam tangit originationem Iſidorus, ſed debilis eſt. Marcellus etiam in mendo eſt, niſi legas, *deverſoria*, à *devertendo*. Omnino autem improbanda eſt me judice Bartii lectio, *In diverſorio pueri es*; quaſi diverſorium eſſet unius Gitonis.

Pag. 10. lin. 11. *Cum Gitone meo rationem diducerem. Deducerem*, legi ratio tritiſſima. Hinc jocus apud Suetonium in Julio, & Macrobium Saturnal. lib. 2. cap. 2. Tertia *deducta* eſt. Scio tamen quid hac in re deducere.

Ib. lin. 24. *Quid veſticontubernium facis?* Fruſtra ſollicitant optimam immò peſſimam dictionem, ſed quam agnoſçit Pervigilium Veneris. [*Intelligit Gruſlotianum, ex quo J. Douſa filius aliquot verſus primus edidit.*] Qui ſub eadem veſte jacent, dicunturque veſticontubernium facere. Sic Ariſtoteles apud Athenæum lib. 1. Inde dicebatur Socrates cum Alcibiade veſticontubernium facere. Idem Athenæus lib. 5. cap. 13. Ipſe Socrates apud Lucianum. Apulejus lib. 2. Florid. quo loci nos plura.

Pag. 16. lin. 17. *Tam ambitioſus detonuit imber.* Pro hac lectione Solinus cap. 14. In quo bellorum civilium detonuerunt procellæ. *Imber* pro lacrymis, notum & Poëtæ omnibus paginis.

Ibid. lin. 25. *Utique noſtra regio, &c.* Ante hanc clauſulam aſteriſcum adpingo, non ſolum meo judicio prorſus neceſſarium, ſed Mſſ. autoribus huic loco debitum.

Pag. 18. lin. 11. *Deſcendente ab aure capillos meos tentatâ manu duxit.* Ita in omnibus ſcriptum. Olim, legebam *temerata*, non intelligens quid

quid eſſet *temtata*: ſed idem eſſe ac *temerata* docent Gloſſæ veteres, in quibus *temtatum*, δοκιμαϑεν ἁμαρτηθὲν. Rectè quidem ille: nam temtare verbum flagitii. Sic poſtea, *Acceſſi tematurus an pateretur injuriam*. Jacob. Mſſ. in vita Sanctorum: De opere illicito *me temtavit*. Alii legunt *lenta*, alii *lentata*, alii *dentata* alii aliter; omnes perperam.

Ibid: lin. 18. *Contemni turpe eſt*, &c. Imitatus eſt hunc locum Plinius Junior, lib. 6. Epiſt. 21. *Neque enim tam jucundum vindicari, quàm deſpici miſerum.* Retinui autem vulgatam lectionem in hoc Epigrammate; corruperunt qui ſenſum non capiebant.

Ibid. lin. 22. *Complofis, deinde manibus.* Sic repoſuimus, veteres editiones ſequuti. Germana & Lugdunenſis editio minus commodè *compoſitis*. Ut in ſummo gaudio, ſic in dolore ſummo manus complodebant: ut pater apud Senecam lib. 1. De ira. Sic Lucianus Somnio, &c.

Pag. 20. lin. 2. *Ut debeamus torti perire.* Cum Mſſ. Cod. *tenti perire* edi curavimus. Videbat enim Aſcyltos ancillam quæ volebat in pavimento lodiculam extendere. *Extendi in ladicula*, ſupplicium eſt, quod vocant *tympanum*. De quo nos copioſe in ſingulari libro De ſuppliciis.

Ibid lin. 10: *Duas inſtitas ancilla protulit de ſinu:* Conſentiunt Mſſ. Cod. cum hac lectione, quam qui mutare auſi, indignum facinus commiſerunt. Retinui autem lectionem priſcam *de ſinu*. cum alias *de ſura* legatur.

Pag 21. lin. 18. *Legitimo perfuſos oleo.* Hic ſcripſerunt Correctores *lecitino*, duplici errore. *Legiti-*

gitimum oleum quidam interpretantur, cero ma. Interpretor, maſculum. Callimachus in Lavacro Palladis:

Τῷ καὶ νῦν ἄρσιν κομίσατε μοῦνον ἔλαιον.

Maſculum σαπρὸν ἢ πεπαλαιωμένον. Theophraſtus περὶ βδέλυς. Sic *cera legitima* apud Ciceronem Verrina 1. Legendus ad Horatium V. C. Daniel Heinſius.

Pag. 23. lin. 20. *Molles, veteres, Deliaci manu reciſi.* Nihil hic erat mutandum. *Veteres* illi ſunt, qui *Veterani* in Catalectis:

Parce, premendus erit cum *Veteranus* erit

Cevetes tamen quædam Editiones retinent contra Mſſ. fidem. De Deliaco dico ad Pauſaniam *Reciſi* dicti & *Præciſi*, ut in incompto carmine, & apud Senecam De providentia cap. 5.

Ib: lin. ult. *Perſluebant per frontem ſudantis &c.* Rectè emendatum ſudantis. σοβοῦντος, μαχλῶντος, καπρῶντος, ὀρεγομένου συνουσίας, Scholiaſtes Ariſtophanis ad Plutum. Et tamen me nolente Calcographi veterem retinuere. Facilis nobis ex ſequentibus fuit animus reſcribendi *ſubantis*: quam etiam correctionem antea Petronio neceſſariã viderat. V. C. Th. Marcilius.

Pa. 24. lin. 9. *Urbanitatis vernulæ frontē.* Has duas ultimas dictiones ex fide Veterum Mſſ. retinui, quæ in *Vernilia* & in *fontē* deformaverant. Scurrarum proprie frons urbana. Horat. Ep. lib. 1.

Frontis ad urbanæ deſcendi præmia ——

Ibid. lin. 11. *Ut contubernali meo melius ſuccederet.* Bourdelotii Editio: *ne contubernali meo non melius ſuccederet.* Senſus ſiquidem poſtulabat, ut hanc negationem interponeres, Expreſſimus autem

autem ſcripturam Codicum Mſſ. Nec te moveat duplex negatio, Vim enim unius obtinet. Marcellus in *Negativas* & *Fluminum De damno infecto* ff Qui volunt hæc ironice accipi, animum ad loquentem Eumolpium non advertunt.

Ibid. lin. penult. *Pertractato vaſculo tam rudi Permutato*, primum nequitiæ verbum legimus; deinde interpretamur puellum, ſive pullum rebus Venereis nondum initiatum, &c. Magnam porro à me inibit gratiam qui docuerit qua ratione impulſi Correctores τὸ *pertractato* in tot prodigii monſtra mutaverint. Autor enim centonis notæque impudicæ Petronius voluit uti verbo rei convenienti. Sic poſtea, *Pertractavi* gaudio diſpoliatum torum. Sic in Auſonio,

—— totum bene conſcia lectum

Pertrectat ſecura manus. ——

Et alibi pertrectare, attrectare, tractare; ejuſdem ſunt ponderis in tractatione ponderis obſcœni Proh Pudor! cur te volo?

Pag. 26. lin. 3. *In ſecreto frater acciperet.* Sic poſtea, *Deprehenſus puer in ſecreto.* Malè igitur qui repoſuerunt *ſcorto.*

Ibid. lin. 25. *Commovebat obiter labra.* Immo commovebat valgiter labra. Locus alius dicendi de hoc poppyſmate.

Pag. 27. in. 7. *Pilæ ſparſiva exercebatur.* Sparſiva, an ſparſina dixeris, haud refert. Quod ideo hîc moneo, quia cùm hunc locum ligurîſſem in Epiſtola quadam nonnulli turpiter carpere auſi ſunt, & ſparſivam ſolum dici aſſeruerunt.

Ibid. lin. 19. *Trimalcio lautiſſimus homo.* Duas dictiones ultimas non eſſe gloſſema, ut quibuſdam viſum eſt, & præcedentia & ſequentia

tia probant confirmant etiam eas Mſſ. Falluntur etiam qui Trimalcionis nomen aſpirant, ſi fides numiſmatis ſervanda ſit. Servant adhuc nomen hoc vetera numiſmata; in quorum parte C. NERO AUGUST. IMP. in altera, TRIMALCIO. Ex hoc video eos longè falli, qui Senecam cœnamque ejus deſcribi à Petronio arbitrantur.

Ibid. lin. 22. *Exonorata ille veſica.* Rectius Mſſ. exoneratâ illâ veſicâ. & magis hoc ad acumen Satyrici. *Exonerare* hoc ſignificatu poſtea. Sueton. in Claudio cap. 33. Paſſim Medici.

Pag. 28. lin. 21. *Pica varia intrantes ſalutabat.* Mſſ. *Vario.* quod ferri poteſt (Bourdelotius in textum admiſit *variò.*) De his autem ſalutationibus & vocibus legendus C. V. Iſ. Caſaubonus ad Perſii Prologum.

Pag. 29. lin. 6. *Minervaque ducente * tænia intrabat.* Tollatur aſteriſcus. Haud dubiè reſpicit Petronius ad illud Senatus conſultum, *quo ſtatutum aureum Minervæ ſimulacrum in Curia, & juxta Principis imago*, Tacitus Annali 14. Reginas autem ambulare ſolitas tæniis ductis à ſpadonum vel juvenum grege, notum.

Ibid. lin. 24. *Quas in medica picturas haberet.* Et hoc loco ſuperfluus aſteriſcus. *quas in medica p. h.* Rectè ſic libri Mſſ. quos ſecutus Scaliger.

Pag. 33. lin. 18. *Interim dum ille omnium * teſſarum inter luſum coſumit.* Locum corruptiſſimum ſic emendari poſſe autumo, *Interim dum ille omnium numerum teſſarum inter luſum conſumit.* Loquutus eſt autem de terebintinis & cryſtallinis teſſeris. Hæc audacius protuli, quòd

quòd interpretes ſilere, atque Æſculapium rogare animadverterem.

Pag. 34. lin. 5. *Non minus ſex libras pendentia.* Retinuimus priſcam lectionem, quæ, licet mimica, proba tamen eſt.

Pag. 35. lin. 3. *Obit ei pediſſimi ſervi minorem nobis æſtum ſua frequentia facient.* Quinam Amphilo & Tropho adeundi fuerint ad loci deſperati medicinam, patebit ei qui remedium morbo propoſuerit. Interim ut aliquid tanquam ex ſomnio promam, bonâ veniâ Criticorum Deæ legebam, *minorem nobis æſtum ſua frequentia facient*: *Obediunt ei paratiſſimi ſervi.* His nunc in modum tranſpoſitis, aliquis videtur ſenſus elici poſſe. Sed tamen interpretatione lenienda eſt correctionis auſteritas. Non moror quid Gruterus aliique viri doctiſſimi hoc de loco ſentiant. Refero iſta ad menſas cuique aſſignatas, minorem æſtum ſuâ frequentiâ facturas, ſi convivæ ſcilicet propriam peculiaremque menſam haberent. Ex hac interpretatione in poſtremis hiſce Petronii verbis nihil eſſe mutandum perſpicuum eſt. Reſpicit autem in aſſignanda cuique menſa Heroum ſive Homeri tempora, quibus ſolita cuique menſa aſſignari. Athenæus lib. 1. Idem ritus apud Germanos, ut patet apud Tacitum De moribus Germanorum. Repoſui autem, *paratiſſimi ſervi*; dixerat ſiquidem ſuperius, *paratiſſimus puer.* Hæc mea interpretatio longiori fortè narratione indiget: ſed in hoc opere ſum Laco.

Ibid. lin. 12. *Verum eſt vinum Opimianum præſto. L. Verum eſſe Opimianum præſto.* Retinuimus hanc

hanc lectionem, quam Mſſ. firmant & Scaliger. Quidem τὸ ἐγγυῶμαι Scaligeri veramque hujus loci notam rejicientes legunt *præſtans*: quod idem valet ac *valens*; ut apud Corn. Celſum lib. 2. cap. 18. Vinum aut muſtum magnæ vetuſtatis *valentiſſimi* generis eſſe dicit. De Opimiano Vellejus Paterculus lib. 2. Hic eſt Opimius, à quo conſule celeberrimum *Opimiani* nomen. Poſteriores editiones in Vita Vellei i mente & brevitate appinxerunt *Vini*, ut & Petroniani Critici hoc loco.

Pag. 36. lin. 9. *Super taurum, bubulæ fruſtum.* Sic rectè in Mſſ. & ita legebat Scaliger. Cur bubulæ fruſtum ponat in viles cibos non video, cùm apponatur Principum menſis, niſi comparatione facta ad elegantias & luxum. Inter viles etiam cibos carnem bubulam legas apud Lampridium in Heliogabalo.

Ibid. lin. 13. *Super virginem ſtericulam.* Quærendus Æſculapius qui deſperato loco medeatur, ut & illi.

ſuper ſagitarium, odopetum.
Nolo enim ex ſimplici conjectura quicquam aſſerere. Quod ſi aliorum interpretamentum valet, non per me ſtabit quin, Lector tibi placeat.

Ibid. lin. 14. *Scribilita* lege potius *Striblita*, ſicque reponendum apud Plautum Prologo Pœnuli.

Super ſagitarium Ante hæc verba reponendum eſſe aſteriſcum, miror neminem monuiſſe, præter ultimam Editionem. Signum ſcilicet excidit, ſcilicet *Scorpius*, cum convenienti cibo, qui qualis fuerit, quærendum.

Ibid.

Ibid. lin. 21. *Circumferebat Ægyptius puer*, &c. Lege *Circumferebat Ægyptius puer olibano argenteo panem de laſerpiciario milio, atque ipſe etiam teterrima voce canticum extorquet.* Hunc locum primi nos ſic emendavimus veritatem ſecuti: nec indignamur, imo favemus ac plaudimus meliorem lectionem reponentibus Quis uſus fuerit Laſerpitii tangit Theophr. lib. 6. Hiſt. Plamat. cap. 3. Dioſcorides lib. 3. cap. 75. Celſ. lib. 4. Interpretes Catulli.

Teterrima voce canticum. Sic antea, *acido canticos.* Falluntur qui aliter legunt: patet ſiquidem, retinendam veterem lectionem ex dictione ſequenti *extorquet.*

Pag. 37. lin. 12. *Non minus & Trimalcio* &c. Hunc integrum locum ſic puto poſſe legi. *Non minus Trimalcio latus, ejuſmodi methodio* CARPE, *inquit.* Methodium in *Carpe Methodium* & *Methodum* explicat Scaliger ad Auſonium Epigrammate in Theonem. Sed ibi Scaliger Auſonium corrumpit, nam pro *methodo*, Saligeri retinendum eſt *metocho*, ut in Mſſ. & editione Vineti. Sententia Satyrici ſatis rotunda, ſed verba, ſi verba, ſi verum amamus, neutiquam.

Pag. 38. lin. 38. *Penes Mopſum Thracem memorata eſt.* Lege *memorata.* Duæ literæ priores adhæreſerant huic dictioni ex præcedenti.

Pag. 39. lin. 1. & ſeqq. *Pietaticultrix.* Sic eſſe legendum patet apud Caſſiodor. Epiſt. 14. lib. 2. Ælian. Hiſt. Animal. lib. 3. cap. 24. lin. 8. cap. 22. Sic apud Phœdrum leg. *nemoricultrix*, ut *ſylvicultrix* apud Horatium. Retinuimus in hoc poëmatio *grata, peregrina.*

Titulus tepidi temporis, Lego, *pipulus*: Caſſiodor. loc.

loc. cit. lætitiam verni *temporis* introducens. Ibi olim legebam, verni *teporis*. Totam enim hanc Epiſtolam pius & eruditus ſcriptor videtur à Petronio mutuaſſe. Pacatus Panegyrico ad Theodoſium vocavit, peregrinam aëris volucrem alieni *temporis* florem. Talis hirundo & luſcinia dicitur *Veris nuncia*.

Ibidem. *Probitas eſt carbunculos.* Α᾽ρχαϊκῶς Color carbunculi judicium eſt probitatis, ut patet apud authorem librorum ſacrorum Moſem, & graviſſimum ſcriptorem Philonem Judæum, ubi loquitur de habitu Eſſæorum. Tangit Laërtius lib. 6.

Ibid. lin. 20. *Itaque cum horâ penè tota per omnes ſcirpo gaſtrarumque eminentium fragmenta, traxiſſemus cruentos pedes.* Alii *glarearumque eminentium fragmenta.* Bourdelotius edidit, *per omnes ſcrupos grumorumque eminentium fragmenta.* Atque hæc ejus nota eſt.

Glarearumque e. fr.) Scio quod alii repoſuerint: Propter Mſſ. ſcripturàm in quibus *grurumque*, non incommodê videtur poſſe legi *grumorumque* Et ita Scaliger, aliique poſt eum. Scio quid proprie *Grumi* οἱ διορίζοντες τοὺς ὅρους λίθοι, ut rectè Gloſſarium vetus ubi tamen malè *Grimini* pro *Grumi*. Eædem enim Gloſſæ *Grumos* τύμβους interpretantur, quos Latini *pilas*, *obices*, *aras*, Cyrenenſes βουνοὺς, Attici μαστοὺς vocant. Heſychius, qui etiam θηρόδας nuncupat. Quid ſint gaſtræ, alii interpretantur, ſcilicet Vaſa urinarum. Interpres Vet. D. Chryſoſt. Hom. 3. Et contra grumos calcitrans ſuos pedes *cruentat*.

Pa.

Pa.40.lin.12. *Stabuli januam effregit,& nos per eandem terram admiſit.* Neſcio quis primus hunc locum corrupit,nec vidit *eandem* referendam ad januam eff. actam. Lego, *per eandem intro admiſit* Ib.

Ibib. lin. 17:

—— Valete curæ:

Mortalis ego ſic perire cœpi.

Verſum alium ſubſtituunt, ut ſolet, qui hunc non capiunt; & ſanè cuivis ſatis facilis. Si quid ingenui ſanguinis habeo, credo Satyricum voluiſſe dicere ſe non amplius. perit mortalis, qui ἀποθεούμενος deſinit mortalis eſſe: divinatur autem. ſive fit Deus qui mortalitatem exuit. Itaque dixerat antea, *Valete curæ.* Tangit ſcilicet gloriationes Veneriorum, qui ex iſtis frivolis divinitatem metiuntur & mentiuntur. Plautus Curcul. Act. 1. Sc. *Placide ſum Deus.* Terent. Heaut. Act. 4. Propert. alii.

Pag 43.lin, 3. *Cum fortuna manet vultum ſervatis amici,*

Cum cecidit, turpi verticis ora fuga.

Imo, *Cum cecidit.* Sic legendum eſſe declarat dictio *manet* Attico ſignificatu μένει.

Ibid. lin 7. *Vera redit facies, diſſimulata perit.* Relictis conjecturis, quæ locum hunc obruerant, legebam, *aſſimulata.* Dictio Comica, & hujus rei. Virg. Æn. 10. Divini *aſſimulat* capitis, &c.

Pag. 44. lin. 2. *Cujus anni ad teſſeram venerunt.* Sic libri omnes. Id eſt cujus anni creverunt inter teſſeras, vinum, ſcorta. Ammianus Marcellinus lib. 28. Omne quod vivunt, vino & *teſſeris* impendunt, Scio quid de hoc loco re-

ſcri-

ſcribant alii, atque de ſua lectione ſentiant. Sed non ſine fuco Ita autem deditii Romæ teſſeris à pueritia, ut nata eſſet *ars teſſeraria*; quæ quoniam ſecretioribus quibuſdam notis diſcebatur, juncta eſt *magia*. Idem Marcellin. lib. 4.

Ib. lin. 4. *Quid ille alter * dic, qui tamque* Bourd. Edit. *Quid ille alter?* proh dii! Lipſius ex veſtigiis priſcæ lectionis, ô Dii. Vetus ſcriptura eſt *Quis illo altero dic?*

Ib. lin. 8. *Qui poſtquam conturbavit.* Quidam Codicis locum mutilum ſubodorarunt. In Mſſ. *Conturbavit omnia.* ut Attius apud Marcellum:

Perturbat rem omnem ac reſupinat, ſoror.

Terentius And. Act. 3. Sc. 4. Iam *perturbavi* omnia Catullus Carm. 5. Et fortaſſe ſic reponendum: ſed non ſtatuo.

Ibid lin. 12. *Unius noctis tactu omnia vendidit.* Retinuimus hanc lectionem, ſi Mſſ. ſequimur: probam; ſi ſenſum, improbam. *Hiſpanus quidam primus hanc corruperat, ignorans fortaſſe in Martiale ſuo *tactum* & *tangere* eſſe impudica. Hinc Plaut. dilog. in Aul. Iuv. Sat. 1.

**Iſte eſt*, DON RAMIREZ DE PRADO.

Pag. 45. lin. 5. *Phocaſiati milites.*

Phæcaſiati omnino legendum. Oppoſuit legionario militi phæcaſiatum, ut apud Ammianum Marcellinum gregarius miles opponitur prætoriano militi.

Ib. lin. 13. * *Non bibit inter aquas &c.*

Ante hoc Epigramma delemus aſteriſcum! Ignoſcite: nihil hic deberi credimus: planus eſt & facilis ſenſus, ſi recte proxime præcedentia ponderentur.

Ibid.

Ibid. lin. 24. *Nemo Iovem pluris facit.* Hæc intelligenda ſunt & exprimenda cum geſtu, qualis verſus ille Publii Syri:

A morte homines ſemper tantumdē abſumus.

Pag. 46. lin. 18. *Cum ipſius natura veritate certantia.* Errant qui hoc ponunt, *naturæ varietate.* Etiam apud Statium II. Thebaid.

—— Vivis *certantia* vultibus æra.

Corrumpunt locum qui aliter legunt. Habet enim à Virgilio, apud quem *ſpriantia æra*, non *ora.* Sic Petronius poſtea, Qui pene hominum animas ferarumque *ære* comprehenderat.

Ib. lin. 20. *Quem Græci monocromon appellant.* Hanc emendationem debemus doctiſſimo Scaligero nām ibi Mſſ. etiam in mend. Ferri enim poteſt τὸ MONOCHROMON, *d'VNE COVCHE* Contra pictura Ialyſi tetrachromon. Vulgo male, *monocremon.*

Pag 47. lin. 8. *Nemini tamen injuriam fecit.* Fruſtra ſunt qui reponunt *talem.* Nec attendunt ad amores Iovis, qui diſcedens deceptarum animos lætitia mulcebat.

Ibid. lin. ult. *Quare, inquit, tam male veſtitus es?* Legendum *inquio.* Simile autem illud Carionis apud Ariſtophanem. Pluto. Act. 12. Sc. I. cum enim cæcus dixiſſet ſe eſſe Plutum, dicit Cario.

τὸ πλοῦτος οὕτως ἀθλίως διακείμενος.

Pag. 52. lin. 24. * *Erectus his ſermonibus.* Aſteriſco inſignivi locum. Quid hac in parte Petronio exciderit, incognitum; partem autem eſſe Philoſophicæ diſputationis, ſequentia denotant.

Pag. 53. lin. 14. *In cacumine excelſiſſimi montis*

conſentit. Ita legendum, non *conſcendit*, patet veritate Hiſtorica, Mons ante ille turris fuit ſeu ſpecula, quam Cnidii populares Eudoxi venerabantur, & vocabant σκοπὴν Εὐδόξε. Sic Caſſius apud Tacitum Annal. 4. Saxo Scriphio *conſenuit*, & ſic recte Lugd. Edit.

Pag. 54. lin 20. *Græculi delirantes fecerunt*, poſt hæc, devium & fugitivum Epigramma retraho; cauſam novit qui Petronium attentu legit;

Non ſatis eſt, quod nos mergis furioſa juventus,
Tranſverſoſque rapit fama ſepulta probris.
Anne etiam famuli cognata face ſepulti,
Inteſta merſas luxuriantur opes?
Vilis ſervus habet regni bona, cellaque capti
Deridet veſtram Romuleamque caſam:
Idcirco virtus medio jaces obruta cœno,
Nequitiæ claſſes candida vela ferunt.

Pag. 55. lin. 5. *Irata virtus abditur*, — Ingenioſe qui repoſuerunt *jurata*. Scripta tamen lectio ferri poteſt.

Pap. 56. lin. 6. — *Libera pontem juba*
Conſentiunt luminibus; —

Deſperatum locum ſic puto poſſe reſtitui,

— *Libera portum juba*
Conſcendunt —

Quod convenit cum Virgilio in pari narratione lib. 2. Poteſt etiam τὸ *pontem* retineri, ut apud Statium. 8. Thebaid.

Contendiſſe putes uter arva arbuſtaque tollat
Altius an ſuperet *pontes*. —

Emendationem autem noſtram in Petronium introduxi, & volui, an debuerim, Critici judicare. Neſcio quem ſenſum hic capi-

capiant qui legunt *ponto*, & *conſentiunt*.

Pag. 57. lin. 6. *Continuat in mortem ultimam.* Homerus Iliad. 7. & apud alios, apud quos juncti ſomnus & mors. Douzæ tamen duo hic legunt, *in noctem ultimam* Scripta lectio tolerabilis.

Pag. 58. lin. 4. *Hæc me adventitia excipere frequentia ſolet.* Mſſ. rectius, *hac me excipere adventitia f. f.* Rectiſſimam lectionem repoſuimus. Hac de re, ſcilicet tam cœna, quam epiſtola adventitia, alibi. Cætera iſta omnia vitioſa erant ratione interpunctionis.

Idid. lin. 20. *Pœnitentiam judicis tui puni.* Rectiſſima ſcriptura: & miror quoſdam corrupiſſe. *Judicis* Gitonis; ut ante, commiſi *judici* litem.

Pag. 60. lin. 15. *Aſcylti partem.* Qui hanc ultimam vocem mutant, non animum adverrunt ad ambiguitatem verbi, quam pudor meus non explicat.

Pag. 61. lin. 18. *Tanto magis impedit inguina.* *Impendit.* Neſcio quamnam hic ſalſam ironiam deprehendant.

Pag. 63. lin. 8. *Nec injuriam Eumolpius accipit, alium amàt.* Poſthæc inſero rei conveniens Epigramma:

Linque tuas ſedes, alienaque littora quære
O juvenis, major rerum tibi naſcitur ordo.
Ne ſuccumbe malis: te noverit ultimus Iſter,
Te Boreas gelidus, ſecuraque regna Canopi,
Quique renaſcentem Phœbum, cernuntque cadentem,
Major in externas Ithacus deſcendat arenas.

Pag. 64. lin. 4. *Et jam ſemicinctio ſtanti.* Sic legendum Mſſ. teſtantur. Malè qui *hianti* reponunt, &c.

Ibid.

Ibid. lin. 16. *Periturus per præcipitia ſui.* Retinuimus hic veterem ſcripturam.

Pag. 69. lin. 18. *Irrumpit perturbatus.* V. C. perturbaturus. quod etiam viderant Interpretes. Prior lectio tolerabilis.

Pag. 72. lin. 18. *Unus. & ſenex non erit gravis.* Val. Max. lib. 2. cap. 1. *uno & ſene.*

Ibid. lin. 20. *Opus anhelitu perdet.* Corrumpunt hunc locum contra Mſſ. Cod. qui legunt, *anhelitu prodet. Perdet* retinendum eſſe patet ubique. In ſenibus autem maxima ſpiritus difficultas, ut patet fabulis Plautinis, & apud Æſchinem in Epiſtolis, Hippocratem Aphoriſ. ult. & Celſum lib. 2. cap. 2.

Pag. 77. lin. 7. *Ego vos in duas pelles conjiciam.* Emendo, *conſuam.* Sic Dardanus apud Lycophronem. Citat hunc locum V. C. Jacobus Cujacius obſervat, lib. IV. Videtur autem tangere Colchorum legem, de qua Ælianus Var. lib. 4. cap. 2.

Pag. 79. lin. 15. *Frontes notans inſcriptione ſolerti.* Invitis omnibus libris, ipſaque Petronii dictione reponunt, *ſolenti*

Ibid. lin. 16. *Stigmate puniti.* Sic Mſſ. Quibus autem modis hæ notæ abſtergerentur, dico alibi.

Pag. 80. lin. 10. *Encolpion quod quaeris.* Narrabat ſomnium ſuum Triphænæ Lichas. Ergo legendum ex fide Mſſ. *Encolpium quem quaeris.* quem ſenſum etiam ſecutæ ſunt poſtremæ Editiones.

Ibid. lin. 15. *Quod* * *Baiſter aſylo notaveram.* Confeſſæ imperitiæ ſumma laus eſt. Aliter edi curavimus, *Quod Bais ter aſylo notaveram.* Nec expe-

expectamus judicium ſententiam. Peccavimus in hac emendatione aliiſque dupliciter, primò, quod tentare auſi; ultimo, quod in textum admittere. Amicis ſcribimus, quique me judicas, pondera.

Ibid. lin. 24. *Facetiſſima ratione condemnat.* Ante poſtremas Editiones retrahebam fugitivam Epigramma penè puer: an ſit Eumolpî, quidam fortè dubitant; an rei conveniat, nemo. (bris.

Somnia quæ mentes ludum volitantibus um-
Non delubra Deum, nec ab æthere Numina
Sed ſibi quiſque facit &c. (mittunt;

Ibid lin. 28. *Divina montis opera.* Quid velint hujus loci Interpretes, divinare non potui. *Divina mens* mihi Deus eſt, νοῦς. Qua de re copiosè alibi.

Ibid. lin. penult. *Heſus nomine. Ætius nomine* rectè repoſuimus; & res ipſa per ſe loquitur. Etymologicum, Ἄιτιος, *ὁ τὴν αἰτίαν τουτέστι τὴν ἀφορμὴν δούς.* Hoc nomen huic rectiſſimè convenit.

Pag. 86. lin. penult. *Quæ ſola ſalamandra ſupercilia tua excuſſit?* Sic in MSſ. & ferri poteſt, ut *ſola* apud Virgilium 3. Æneid.

Sola mihi tales caſus Caſſandra canebat.

Vel *ſola* referendum ad vim ſalamandræ, quæ *potens* dicitur Sereno Sammoniaco cap. 8.

Defluit expulſus morbo latitante capillus,
Si raro lavitur, ſeu vis epota veneri
Vel Salamandra *potens* ——

De hac Plinius libr. 10. cap. 63. Dioſcorides lib. 2. c. 55. Martialis lib. 2. Epigr. 66.

Pag. 89. lin. 5. *Non tralatitium bellum. Statarium bellum* rectè. Potuit tamen retineri *tralatitium*, ut ex quibuſdam Mſſ. alii reponunt. Eſt igitur ἐγχώμωνον. de qua dictione Gl. Vet.

Pag. 90. lin. penult. *Epulæque ad certamen prolatæ.* Legendum cum Mſſ. *ob certamen prolatæ*, intermiſſæ.

Pag. 91. lin. 17. *In calvos ſtigmoſoſque.* Mira eſt Correctorum audacia. Encolpius & Giton calvi & ſtigmoſi, ut docuit clarè Petronius; & tamen alii legi volunt, *erginoſoſque*, alii *ſilenos*, ſcilicet δὶς τὸ αὐτὸ, calvos & ſilenos.

Pag. 92. lin. 21. *Tralatitia deformitate.* Lego, *tralatitia formoſitate.*

Ibid. lin. ult. *Flaucorum corymbion erat.* Scripti codices *flavicomum* tolerabili, quam retinemus, lectione. Fœminæ potiſſimam curam habebant corymbii flavicomi Copiosè dicimus ad Pauſaniam. Viris etiam Veneriis ſtudium tantum, *ut capiti auri ramenta reſpergerent, quo magis comi illuminata flaveſceret.* quæ de Vero notat Jul. Capitolinus in Vero, & Trebellius Pollio in Galieno. Has delitias tangit quidam Interpres Horatii, ad illud.

Cui flavam religas comam, &c, quæ copioſius, ut dixi, ad Pauſani.

Pag 95. lin. 18. *donec ancilla vini certè ab eo codore corrupta.* Corruptum locum emendo, *vini cibique.* Mſſ. *Vici citi* Confirmat emendationem Petronius dum ſubjicit, *refecta potione & cibo*, & alibi, *nec minus avidè replevit ſe cibo*

quam

quam ancilla. Et, *non cibum non potionem capiebam.* Sic vinum & cibus jungi ſolita, ut apud Homerum Iliad. 5. &. 9: & paſſim. Heſychius Illuſtr. principis Vir. Philoſ. Juvenalis Sat. 5. Claudianus Epigr. 33. Scribonius Largus Præfat. lib. de Compoſit.

Pag. 96. lin. 1. *reluctantibus fatis extinctum.* Hæc abſunt à Mſſ: nec illa agnoſcit editio Patiſſonii. Credebant vi quorundam lapidum reluctantibus fatis animas in corpora redire. Orpheus poëm. *λίθων*. Eadem vis plantis quibuſdam & floribus, de quibus Etymologicum V. *βάλλω*.

Ibid. lin. 24. *Ne hanc quidem mulier partem corporis abſtinuit.* Sed poſtea, *Cum illa parte corporis.* Marius apud Saluſt: Cicer lib. 9. Epiſt. ad Familiares, Apulejus Aſin: lib. 7. Prudentius Cathemerin: D. Hieronymus Epiiſt. 61. Miror ex Interpretibus non peſſimis unum ad hunc locum ita cripſiſſe, Adhuc quærimus interpretem huic loco.

Pag. 97. lin. 12. *Miles circumſcriptus.* Nihil eſt mutandum.

Ibid. lin. 25. *Malo mortuum impendere.* Lego, *pendere,* ſenſu ita poſtulante.

Pag. 98. lin. 4. *Qua ratione mortuus eſſet in crucem.* Huc inſeri volui Epigramma in mulieres:

Fœmina nulla bona eſt, aut ſi bona contigit ullla.
Neſcio quo pacto res mala facta bona eſt.

Attribuitur Ciceroni, an Quinto fratri, incertum. Natat inter Fragmenta Auſonii & Petronii, &c.

Pag. 100, lin. 17.

Poſtquam manifeſta convaluit. Emendationem hujus loci debemus Mſſ. Codd. *Poſtquam ſpes omnis manifeſto evolavit* : *Manifeſto* ἐπ' αὐτοφώρῳ. Quid autem impulerit Correctorum audaciam, ut omnimodò locum illum deturparent, haud adhuc video. Me ſanum repoſuiſſe non diffidio. *Evolare* eſſe verbum abdicatæ ſpei, fruſtra eſſet monuiſſe.

Pag. 101. lin. 3. * *Applicitus.* Pro aſteriſco præcedente hanc dictionem ſcribo ex Mſſ. Gitoni applicitus, ſenſu ſanè ita poſtulante.

Ibid. lin. 10. *Si verè Eucolpion dilexiſti * ad oſculandum licet.* Aſteriſci loco reponendum cenſeo *exere caput.* Dicit enim poſtea, *exervit ad oſculum caput.* Sublato aſteriſco poteſt eſſe ἀσύνδετον. Poſtrema tamen editio, quam impuri mei Chalcographi ſequuntur, invitis Mſſ. locum reformans fecit, *da oſcula*

Ibid lin. 18. *Juncta nos mors feret.* Hunc locum malè aliter legit petrus Daniel.

Pag. 102. lin. 23. *Porcam mugientem.* Dixerat antea, *tanquam cupientis exire belluæ* Non igitur attenderunt, qui mutare auſi ſunt.

Pag. 103. lin. 5. *Viventibus oculis.* Loco hujus lectionis pravam ſubſtituunt.

Pag. 104. lin. penult: *Rogus collatus manibus* Scripſimus, *Rogus collectus*; & ſic ferè in omnibus Editionibus & Mſſ. Manilius lib. 4.

Et collecta *rogum* facerent fragmenta carinæ.

Pag. 105. lin. 19. *Crotona urbem antiquiſſimam, & aliquando Italiæ primam.* Cicero 1. Offic: *Crotaniatæ* quondam cum floreret omnibus copiis, Interpres Mſſ. Viri Clariſſimi D. Amelmi:

mi: *Crotoniatæ*, Romani. De Crotone, paſſim obvia, ut apud Strabonem lib: 6. apud Jamblich: lib: 8. De vita Pythagoræ, Interpres Lycophron: ad Alexandr:

Pag. 106. lin. 15. *Eumolpus convertit.* Bernartius ad Statium malè legit, *advertit.*

Ibid. lin. ſeq. *Genuſque divinationis.* Non omnino ſpernenda lectio, *divitationis.* Reſpicit enim illud, *qui verò nec uxores*, &c.

Ibid. lin. 20. *Sufficeret largior ſcena*: Cenſeo non movendam optimam lectionem. Sic idem hac de re poſtea. Et ne quid *ſcenæ* deeſſet. Et docuimus antea verbum eſſe theatrale: *convertit*, quod quidem paulò antè etiam reperit.

Pag. 108. lin 13. *Omnibus * renovet.* Hinc aſteriſcum inutilem amovimus. Rationem reddit Juvenalis Sat: 12.

Delebit tabulas, &c.

Pag. 112 lin. 3. *Et laxi crines*, — Ut apud Lucanum lib. 10. & alios. Nec improbo, *lixi.*

Ibid. lin. 7. — *Maculis imitatur vilibus aurum.* Intelligit lignum reticulatum, de quo Seneca in Epiſtolis. Plinius lib. 33. cap. 11. Rectam autem puto lectionem Mſſ. Cod: quæ ſic habet ut recepimus: *minitatis vilibus auro.*

Ibid. lin. 11.

— *correptis miles vagus extruit armis.*

Corruptis legendum eſſe patet apud Ammianum Marcellinum lib. 22. *Corruptis*, contra inſtitutum militiæ Romanæ, & ſacramentum militare.

Pag. 117. lin. 22.

—— *& in æthera fulmina mittit;*

Flumina ποιητικώτερον quèm *fulmina.* Accius apud Cicer: 2. de Natur: Deor. Virgil. 1. Georg: Sulpicius Severus in Ætna, Ovid: Exul: Eleg: 10. lib. 2. dixit *Ætneos lacus.* Strabo lib. 6. Interpres Æſchyli ad Prometh: vinct: Solinus cap. 11. Sic & MSS. autores illi cauſæ meæ patrocinantur. Nec tamen omnino improba eſt lectio vulgaris.

Pag. 119. lin. 5.

—— *ſexagintaque triumphis.*

Ex fide hiſtorica lego *quinquaginta.* Ratio patet apud Solinum cap. 6. qui prælia Cæſaris narrando, quinquaginta prælia viciſſe, bis ſiniſtrâ manu præliaſſe aſſerit. Minus rectè Plinius libr. 7. cap. 25. qui emendationem accipiet à Solino. Itaque Cicero Cæſar: 1. dum laudat Cæſarem dixit *numerum præliorum* αὐξητικῶς, ut hoc loco, ſi retineatur vetus lectio.

Ibid. lin. 15.

—— *Victores ite ferentes.*

Lego *furentes.* ipſe poſtea,

Mitis turba Deum terra exoſa furentes.

Id eſt, impetum bellicum facientes, & armatas impetu ferri ad pugnam, *&c.*

Pag. 120. lin. 7.

— *canæ juncta pruinæ.*

Lego *vincta p.* Sic poſtea,

Et pavidus quadrupes undarum *vincula* rupit,

Et alibi,

— *vinctâ* fluctus ſtupuere ruinâ,

Et —— nimbos fregere ligatos.

Pag

Pag. 123. lin. 9.

Ergo tanta lues ——

Rectè qui primi ſic repoſuerunt, pro quo erat *Tergo tanta lues*. Dii de re deſperantes imagines ſuas è templis auferunt, & aufugiunt. Lampridius in Commodo, *Veſtigia Deorum in foro viſa ſunt exeuntia*. Ultimæ tamen Petronii editiones emendationem hanc guſtare non potuerunt. Olim ſic locum integrum legebam,

Ergo tanta lues Divum quoque numina fudit?
Conſenſitque fugæ cœli timor?

Nec fortaſſe malè.

Pag. 125. lin. 16.

—— *Neſcis tu Magne tueri*
Romanas acies ——

Legendum eſſe *Romanas arces*, patet ipſa narratione.

Pag. 128. lin. 2. *Arena aliquas accendit, aut perfuſus pulvere multo*. Bourdelotii Editio, *Arenaus* aliquas accendit aut perfuſus pulvere multo.

Ibid. lin. 18. *niſi in Equeſtribus ſedeo.*

Rectè convenit hoc Epigramma, quod hîc inſerui:

Inveniat quod quiſque velit: non omnibus unum eſt
Quod placet hic ſpinas colligit ille roſas.

Pag. 131. lin. 1. *Inter auras canere Sirenum concordiam*. Callimachus Hymno Apollinis, &c. Non fraudabo tamen lectorem lectione MSS. quæ habet, *intra aures*.

Pag. 132. lin. 5. Nunquid ſpiritus *jejunio macer?* Bourdelotius edidit, *jejunio ater?*

Vide

Vide ipſum ad Petronium de graveolentia oris.

Pag. 133. lin. ult. *In quibus hæc erant ſcripta.* Interponit Bourdelotius, CIRCE POLYÆNO SALUTEM. *Si libidinoſa eſſem &c:*

Pag. 137. lin. 7. *Vides quod alis leporem excitavi!* Aliis leporem excitavi Proverbium recte explicat Plautus Pœnulo Act. 3. Sc. 3.

Nos tibi palumbum ad aream uſque adduximus,
Nunc tu illum melius eſt capere, ſi captum eſſe vis.

Pag. 138. lin. 15. *Me jubet catorogare.* Saccato rigare. Aliud meum flagitium, emendatio in textum recepta, quæ tamen tutorem habet Lucretium multis in locis. *Saccato* i. urina.

Pag. 140. lin. 13. *Ad cognitionem admittere.* Rectum putamus Alii, *cogitationem.* Sed partes illæ pudendæ vocantur, quod ea pudeat ſeverioris notæ homines ad cognitionem, ſive ad oculos admittere, &c.

Pag. 141. lin 10.

Ipſe pater veri doctus Epicurus in arte
Juſſit ut hanc vitam dixit habere telos

Non aliter quoque Editio Bourdelotiana, & in Comment: Fruſtra diu pugnatum de veritate hujus lectionis, quam veram cum Scaligero præſtamus. Præcipue Epicuri Philoſophiæ capita, ἀλήθεια, τέλος. Recte igitur *in arte veri* & *habere telos* ut patet apud Senecam, & Athenæum lib. 2.

Ibid.

Ibid. lin. 18. *vidua pudicaque nocte.* Mſſ. *vacua:* quod idem eſt; Horat; Od. 41. lib. 1.

Qui ſemper *vacuam* ſemper amabilem.

Tacitus omnibus fere paginis. Pro *pudica* idem Mſſ. *pura.* Tibull lib. 1.

—— *puro* ſuccubuiſſe toro.

Pag. 141. lin. pen. —— *Lydus adorat*

Septiſluus, templumque tuis imponit Hypæpis.

Legimus *Veſtiſluus*, & ratio in proclivi. De *Hypæpis.* Ovidius transformat. lib. 5.

Orta domo parvâ, parvis habitabat Hypæpis.

Pag. 143. lin. ult: *O, inquit, o Enothea.* *O Enthea*, legendum eſſe, ratio poſtulat, Magi, ut hæc anus, dicuntur ἔνθεοι, Lycophron Alexandra, & ibi Iſaac Zetzes Auſonius. Epigr. 106.

—— velut *enthea* dæmone Mænas.

Neque tamen *Oenothea* male, propter ebrietatem, cujus hîc mentio crebra.

Idem Bourdelotius infra etiam *Enthea* ſcripſit aliquot locis.

Pag. 154. lin. 20. *ingerebat orbis ſenibus.* Curavi ut hæc legerentur διαλύτως, *orbis ſenibus.* Inter tres eorum notas quos hæredipetæ captabant, hæ duæ. Tres erant, locuples, orbus, ſenex. ut patet apud Ciceronem Paradox. penult. Scimus in Horatio hæc junctim legi, ſed nec male, ſi disjunctim.

Pag. 155. lin. 13. *Ad Pigiciaca ſacra.* *Pygeſiaca* ſcribi voluimus.

Pag. 156. lin. 24. *Socrates deorum hominumque *gloriari ſolebat.*
Mſſ. qui ſequuti oraculum, lacunam explent, *Socrates deorum hominumque* judicio ſapientiſſimus *gloriari ſolebat.*

Pag. 157. lin. 6. *Unde plani, unde levatores. Levatores* rectè: & ſic legendum docuit Savaro.

FINIS.

GLOS.

GLOSSARIUM

PETRONIANUM.

* *ASTERISCUS, Inexplicabilia:*
PRIOR NUMERUS Paginam;
POSTERIOR Lineam monſtrat.

A.

ABſentivus *Abſens diutius.* 33. 10.
Acaciæ rivi *Unguentum ex Acacia, quo facies pingitur ut ſpecioſior videatur.* 24. *ult.*
Acus comatoria. *Aut crinalis, calamiſtratorium, ad crines diſtinguendos, in mundo muliebri,* 21.1.
Ad tubicines mittere. *Cogitare de exequiis, proverbalis locutio de morituro, & jam animam agente.* 134.11.
Ad interdictum venire. *Venire in jus ad Prætorem. ordinarie agere.* 12.21.
Advocati nocturni. *Pro furibus graſſantur.* 14. 14
Ad conſtitutum venire. *Condicto & adſignato die ad jus experiundum venire.* 15.2.
Adventitia frequentia. *Alluſio ad cœnæ præbitionem, quæ adventoria dicitur.* 58.4.
Advocationem commodare. *favere; à partibus alicujus ſtare.* 66. *ult.*

Ædi-

Ædicula. *Sacellum, lararium, quæ in magnatum domibus fuerunt.* 29. 19.
Afræ volucres. *Ex Africa petitæ in luxum Romanorum.* 62. 1.
Ales Phaſiacis petita Colchis. *Avis à Phaſi Fluvio primum in Græciam ab Argonautis delata.* 61. *l. ult.*
Alis leporem excitare. *Mentulam erigere.* 137. 7.
A matre *Statim à nativitate.* 44. 6.
Amfractus. *Obliqui viarum flexus, in ſe recurrentes.* 7. 26.
Amici. *Convivia* [illegible]*victores.* 33. *l. ult.*
Amphora vitrea diligenter gypſata. *Lagenæ picabantur, vel gypſo illinebantur, ne anima vini reconditi expiraret,* 35. 5.
Anteſcholanus. *Proſcholus ſive ſubdoctor.* 43. 10.
Anni ad patiendum geſtientes. *Puellæ ἐν τῇ ἀκμῇ dicuntur Catullæ & catullire.* 52. 10.
Apodixis defunctoria. *Libellus, quo oſtendit quiſpiam ſe defunctum eſſe. hic, remiſſio ſenilis ætatis.* 140. 3.
Aqua nivata. *Ex nive cocta: decoquebat veterum luxuria nixes, eaſque percolabam, rurſuſque in nivem mergebant.* 31. 18.
Aquam petere. *Veſicam exonerare, ad ſeceſſum ire.* 63. 15.
Armarium. *Locus, ubi cibaria, veſtes, libri & ſimilia reponebatur.* 29. 18.
Aſellus Corinthius cum biſaccio. *Ex ære Corinthio factus, à forma ſic dictus, onuſtus duobus hinc & inde ſaccis, quibus ferculorum lances & parapſides in menſa apponebantur.* 32. 7.
Aſſentatio. *Aſſenſio* 16. 11.

Aſturco

Aſturco Macedonicus. *Equus, cui non vulgaris in curſu gradus vulgo tolutarius.* 50. 21.

Aurea penſa. *Felicia Parcarum omnia, ideo rebus lætis illa Parcis dabant: triſtibus autem pulla.* 29. 15.

B.

Baiſtor aſylo notaveram. * 80. 16.

Ballenatia virga. *Quæ è cartilagine balnearum fit qua anthletarum, reliquaque hujuſmodi certationes dirimebantur.* 21: 10.

Balneum intrare. *Antiqui, poſtquam ſe exercuiſſent, ad balnea, à balneis ad cœnam ibant.* 27. 26.

Barbæ horrentes *horrida barba i.e. hiſpida.* 71. pen.

Bāſiare ſpiſſius. *id eſt, Crebrius.* 18: 9.

Bene eſſe. *χειχῶς, vitam, omnem voluptuariam complectitur.* 33. ult.

Bubale fruſtum. *fruſtum bovis aſſatum.* 36. 9.

Bulla diſtinguens. *Bullati clavi, quorum in tabulis affixis (ut perpetuis calendariis ut vocant hodie) ad notandos dies, erat uſus.* 30. 17.

C.

Cadere. *Omnia quæ ab ordine & conſtantia vacillant aut degerant cadere dicuntur.* 2. 15.

Caduceus. *Virga & inſigne Mercurii.* 22. 5.

Caduceator. *Legatus, qui pacem petit.* 89. 6.

Capillati pueri. *Impuberes & ad generationem inepti: comam enim alebant inſignum impubertatis.* 27. 3.

Carchedonii ignes lapidei. *Flagrantia & igniti fulgores gemmarum* 39. 8.

Carpus. *Idem fere quod ſciſſor, qui allata carpit, i.e. lacerat. al: archimagirus. it: chironomana.* 37. 25.

Carnarium. *Locus ubi caro falſa ſuſpenditur.* 66. 9.

Cartæ

Cartæ alligatæ. *Schedulæ alligatæ ſarcinis erant, quæ indicarent cujus eſſent.* 77. 26.
Catorogare. *Catomis cædere.* 131. 15.
Cella: *Locus liber, in quo Venerei homines ac voluptuarii nequam faciebant, eas autem à lenonibus conduci mos erat.* 8. 2.
Cento. *Velum, quo cubiculorum januæ tegebantur, ne per rimas inſpicere poſſent curioſi, quid intus ageretur.* 7. 3. 14. 7.
Chiramaxium. *Genus modici plauſtri, unius hominis tantum capax, ſolitum à ſervis trahi.* 28. 7.
Cicer arietinum. *Species leguminis, aliud à vulgari ſativo* 36. 8.
Cingulum ceraſinum. *Ruſſeum, à colore ejus fructus.* 28. 18.
Cinædus. *Qui patitur muliebria; Item, ſaltatores & pantomomi ſic dicti apud veteres.* 23. 3.
Cinnamum. *Frutex, præſtantiſſimum exſudans odoramentum.* 62. 8.
Clibanus argenteus. *Furnus mobilis, placentis & panicoquendis aptus, alias ex teſta, ferro, vel ære fiebat.* 36. 21.
Cœnatoria. *Veſtis cœnatoria, cum qua diſcumbere in conviviis ſolebant, alias toga triclinaris.* 21. 20.
Cœpit præcedere. 7. 1. Cœpi fugere. *l.* 12. Cœpit rogare ſtuprum. 8. 1. *Genus loquendi frequens Petronio.*
Compendiaria. *Conciſa brevitas. gr.* συντομία. 3. 15.
Componere gradum ad præliandum. *Statum præliantis componere: pugnaturi ita ſe conſtituebant ne adverſarius ſtatum perturbare poſſit.* 41. 22.
Conchilia. *Oſtreæ nobiliſſimæ ex Lucrino lacu Campaniæ.* 112. 17.

Con-

Conciones. *Multitudo populi aſſiſtentis.* 14. 2, 23.

Concrepare digitos. *Crepitu digitorum vel ſolo nutu poſcebant Domini vilius aliquid imperantes.* 27. 20.

Contineri declamationibus. *Detineri, hoc eſt, exerceri.* 2, 16.

Contubernalis. *Frater vel amaſius.* 24. 11.

Conturbare *Decoquere: Servi, qui dominorum pecunias intervertunt, conturbare dicuntur.* 44. 8.

Corymbium. *Redimiculum muliebrium comarum.* 92. 10.

Crypta *Neapolitana ſcilicet, ubi ſacellum Priapi & ſacra abdita.* 16, 3.

Crepido ſemitæ. *Crepidines viarum, ipſæ eminentiæ dextra ſiniſtraque, vel ubi viæ conveniunt.* 8, 8.

Creta in malarum rugis. *Mulieres terra Chia ſe incruſtabat.* 24. 21

Crinem fovere Deo alicui. *Tangit morem antiquum crines conſecrandi vel diis vel etiam fluminibus.* 86. l. ult.

Crotaliſtria. *Acrotalis, quorum ſtrepitum imitatur.* 39. 1.

Cruciarius. *Qui in cruce, aut qui ea dignus.* 97. 2.

Crux. *Pro ſervo: nam ſervilis pœna Crux erat.* 128. 14.

Culcita. *Pulvinus, lectulus.* 68. 4.

Culina. *Propriè hic ſumitur, non pro latrina; nota enim ſunt culinariæ ſordes ex pinguedine aliiſque purgamentis.* 2, 10.

Cultores. *Amatores tralatione verecunda.* 130. 16.

Cyclops. *Pro Archipirata.* 74. 19.

Cymbaliſtria. *Quæ cymbalis crotaliſque canit.* 23. 8.

Cynica cœna. *Qui viliſſimis cibariis ſe ſuſtentant, more Cynicorum.* 12. 25.

Cype.

Cyperon. *Roſmarinus, odorifera herba:* 131. 24.

D.

Declamatores. *Qui forenſes actiones meditantur, cauſiſque fictis ſe exercent.* 1. 2.
Deditirii hoſtes. *Supplices.* 85. 1.
Deliaci manu recifi. *Spadones. nam capones Deliaci (curatoris gallinarum) manu caſtrabantur.* 23. 21.
Delitiæ. *pueri amatia.* παίγνια. 28. 8.
Delphicus ales. *Aquila.* 119. 25.
Demoſthenis arma. *Arma Eloquentiæ, quibus vel petebat vel defendebat.* 5. 24.
Detractator miniſterii. *Recuſans, invitus ſequens.* 108. 23.
Devirginare. *Depudicare, virginitatem eripere:* 25. 8.
Diaria, *Cibi ſerviles unius diei, quorum dimenſa illis aſſignabantur, prout ſe fidos præſtabant.* 25. 2.
Diatæ, *Cubile, in quo navicularius quieſcit: item, habitatio in hoſtis.* 102. 11.
Dicarchidos magnæ arva. *Campaniæ arva, ubi Puteoli, qui olim Dicæarchia, quod juſte regerentur, dicti.* 114. 12.
Dicta in aliquem jaculari. *Jlocaliter aliquem perſtringere.* 91. 16.
Diphona. * *(Si daphnon) loca ſunt lauro conſita.* 128. *l. ult.*
Dipondium. *Pendet drachmas duas.* 13. 13.
Diſcoloria veſtis. *Quanti ſoliti, qui quid publica autoritate facerent.* 6. *l. penult.*
Diverſitor. *Qui in Caupona diverſatur. Diverſoriarius.* 65. 7. 40. 6.

Dividere

Dividere cum fratre. *Obſcœna nequitia lncutio. cadere hillas.* 11. 1.

Divina. *Fatidica, vates, divinatrix.* 7. 1.

E.

Elegidarion. *Encomium.* 91. 20.

Embaſicœtas. *qui vel quæ frequenter dat baſia: It: Incubus, quæ inſcendit grabatum.* 24. 6.

Embolum æneum. 30. 3.

Enyoferalis. *Erinnys vel Bellona.* 114. 3.

Epidauria mœnia. *Epidaurus urbs in Achaja, Æſculapii delubro percelebris.* 125. 16.

Equum mutare. *Metaphora à vertumnis, hoc eſt, equorum deſultoribus, res flagitioſa, quæ tacenda.* 24. 16.

Ergaſtulum. *Sic ſæpè circumloquuntur nequitias ſuas: vel eſt alluſio ad Herculem captum amore Ophales.* 44. 7.

Exercitati vultus: *Ob vigilias in ſtudiis pallidus & macilentus evadit vultus: hinc & imagines Poëtarum macræ pingebantur* 47. 18.

Exire à ſe. *Furere. ſui oblivíſci.* 57. 26.

F.

Falerati curſores. *Servi, qui in itinere faciendo vedeambulando per urbem, rhedam, vel equos vel pedites, in comitatu præcedebant.* 28. 6.

Faleræ pelagiæ. *Ornamenta marina.* 39. 5.

Falernum opimianum. *L. Opimio Conſ. vini optimi copia provenit, quod diffuſum & conditum dictum eſt Opimianum, cujuſcunque generis eſſet.* 35. 8.

Familiaris oculis meis. *Quem vidiſſe aliàs mihi videbar.* 11. 15.

Ferus

Ferus. *Equus Trojanus.* 55. 8.
Ferruminati ponticuli. *Juncti, conſolidati.* 32. 13.
Ficedula piperato vitellio piperata. *Sine pipere enim fatui eſt ſaporis.* 34. 12.
Fimbriæ. *Extrema veſtimentorum.* 32. 25.
Flammeo caput involvere. *Flammeum vitta nuptiarum tenuis & rubea, qua utebantur nubentes ad deſignandum pudoris læſionem, operientes vultum cum ea.* 26. 6.
Flaucorum corymbion. *Corymbion flavum, capillitium enim flavum commendat.* 92. ult.
Fornix. πορνεια, *luſtrales cellæ acuatæ, ubi publicæ meretrices proſternebantur.* 7. 9.
Frater. *Hic pro amaſio, ſive pueri ſive puellæ.* 8. 11. 9. 7.
Frigidior hyeme Gallica. *Gallia, quæ ad ſeptentrionem, horridiorem experitur hyemem.* 19. 11.
Fuliginea nubes. *Color ater.* 87. 12.
Fulminatus. *Territus, conſternatus.* 42. 19.
Fundi mendace, *Infructuoſi & ſpem agricolarum fallentes.* 108. 9.

G.

Gallus ſpado. *Capus.* 38. 27.
Garum piperatum. *Condiri ſolitum aromatis aliiſque pro ratione cibi.* 37. 8.
Gaſtiarum fragmenta. *Gaſter vas fictile, rotundum ventricoſum. Item: terra petroſa calculi.* 39. 22.
Gauſapila mirtea. *ſtraguli genus, coloris inter flavum & nigrum.* 21. 7.
Gladiator obſcœnus. *Fugitivus in arenam damnatus; & cum fœda aliqua muliere commiſſus, quæ præter ſpem ruina pegmatis, evaſit.* 9. 2.

Graba-

Grabatus. *lectus exiguus, in quo meridiari ſolent.* 60. 9.
Græca urbs. *Neapolis.* 43. 24.
Graſſator nocturnus. *Qui cædem molitur vel ex lubidine vel propter pramia.* 44. ult.
Grex. *Hoc nomine ludionum, juxta aut mancipiorum manipuli comprehenduntur.* 43. 4.
Guſtatoria. *In quibus guſtus ſeu antecœna opponebatur.* 34. 18.
Guſtatione initiari. *Guſtus antecænæ. exordium ſeu prima pars cænæ.* 21. 25.

H.

Heredipetæ. *Qui alterius hereditatem petunt vel cupiunt.* 125. 19.
Haloſis Trojæ. *Expugnatio Trojæ.* 54. 22.
Hannibal. *Hic pro ferociſſimo & capitali hoſte.* 74. 13.
Harundo. *Virga, janitoris geſtamen: oſtio appendi ſolita* 69. 11. 143. 14.
Helleboro animum detergere. *Cum, quos cerebra minus ſano eſſe ſignificare volumus, iis helleboro opus eſſe dicimus.* 55. 17.
Hiberum mare. *Hybernum vel ſævum.* 70. 26.
Horribile ſecretum. *Sacrum, verendum, & quod hominum mentibus tacitam quandam à ſe religionem incutit.* 21. 16.
Hoſtiarius praſinatus. *Servus qui ad limen obſervabat, janitor, erat in catenis: Praſinatus autem dictus à colore veſtimenti nimirum viridis* 28. 17.
Humane loqui. *Poëtice & humane loqui quaſi pugnantia hic collocantur.* 57. 22.
Hydraules. *Qui organo iſto muſico, in decurſu aquæ*

aquæ ſonum reddente, canit. 37. 17.

Hypæpa. *Oppidum Lydiæ: alibi Hypæpus hymnus Dianæ ſacer.* 142. 1.

Hypogæum. *Cellæ pro condendis mortuis extra urbem, alias Conditorium.* 93. 25.

I.

Jaſdon ſylveſter. 137. 15.

Jatralipta. *Medicus unguentarius, qui unguentis & perfrictionibus curat.* 28. 3.

Imber lacrymarum. *Similitudo à fluminibus: vel à tempeſtate, quum imber ſequitur tonitrua.* 16. 18.

Imperator provinciæ. *Præſes v. Proconſul.* 94. 14.

Impotentium cœnæ. *Valde potentium, vel ad invidiam potentium.* 5. 12.

Inſulis ſacri, *i. e. Sacerdotes.* 56. 9.

Indicium & fides in lance argentea. *Præmium quod indicibus datur; indicina* εὕρετρον 67. *l. ult.*

Incretare faciem. *Creta illinere, candidam reddere.* 78. 13.

Inſtitæ. *Segmenta & limbi, ſive ſint aſſuti veſtibus ſive non ſint: item, faſciæ quibus lectus tenditur.* 20. 10. 68. 32.

Inſularii. *Inquilini unius domus.* 6. 6.

Inundari vino. *Tranſlatio à fluminibus.* 21. 26.

Iurare verbis conceptiſſimis. *Certa verborum formula, quam is juraturo præit, qui juramentum defert.* 100. 1.

L.

Lacinia faſcini. *i. e.* Priapi; *quaſi dicat, multo brevior erat homo, quam ſuus ipſius faſcinus.* 61. 8.

Lapidaria navis *qua vehuntur lapides.* 108. *l. ult.*

Larva

Larva argentea. *Sceletum, ſic aptum & coagmentatum, ut articuli vertibulæque, quibus commiſſum erat, in omnem partem flecterentur, & figurarum omne genus exprimerent: ideò in convivium inferebatur, quo inconſtantiæ & brevitatis vitæ monerentur.* 35. 17.

Laſerpitiarium mimum. * *Laſerpitiarius mimus, qui tibiam ex caule vel radice laſerpitii habebat voci expurgandæ.* 36. 23.

Laticlavia mappa. *Clavis purpureis vel aureis variegata, quibus honoris cauſa Senatores utebantur non erant conſuti clavi iſti, ſed ſupra veſtimentum demiſſi, in pectus uſque.* 32. 24.

Lecticarius. *Qui ſupellectilem curat.* 34. 35. 67. 4.

Liberos tollere. *Educare, nutrire.* 106. 2.

Licium. *In veneficiis adhibebantur licia diſcoloria, non ſolum illigandi incantandique, ſed & expiandi & ſolvendi gratia; unde & ligaturæ dicuntur.* 136. 23.

Ligurgo crudelior. * 47. 15.

Locus. *Pars inhoneſtior & turpis, in qua maſculam averſamque venerem ſubagitabant.* 41. 11.

Loquacitas ventoſa & enormis. *Turgida & vana Aſiaticorum dicendi licentia.* 3. 2.

Lucerna bilychnis. *Lucerna penſilis, duplici lychno.* 30. 8.

Ludere cum fratre. *Congredi, honeſta turpiculæ rei periphraſis.* 10. 20.

Lyrici novem; *Auſonius tres tantam vult.* 2. 21.

M.

Male dormire. *Simulanter dormire.* 50. 17.

Malo cavere, *Ponenda arma, & malo cavendum fuit,* 45. 2.

Manubiæ. *Ornamenta Regum.* 41. 13.
Margarita. *Circa margaritas ardebat inſana mulierum ſuperbia.* 32. 4.
Marſyæ. *Perſonæ ſeu ſigilla, ex quorum roſtris aut alia corporis parte aqua ſalire ſolet, variè efficta: in fontibus & puteis Putealia appellantur.* 37. l. 7.
Maſcarpio. * 343. 18.
Mater. *Solemnis formula adeuntium, cum quid exquiſituri ſunt, Matres ſalutare.* 6. 25.
Mavortius umbo. *Umbo media pars clypei: hinc Umbilicus, quicquid in aliqua re eſt medium & ligamentum inſtrumentorum.* 124. 2.
Melliti verborum globuli. *Eloquii facilitas & volubilitas: à guſtu ad auditum ſuavitas mellis trahitur.* 2. 6.
Mercenarius. *Tonſor conductus:* 64. 26.
Methodium. *Methodus, id eſt, fictio ſeu ludificatio.* *Vel* Metodio, *id eſt, interjecto cantica.* 37. 13.
Mimicus riſus. *Simulatus.* 19. 1.
Mimum componere. *Mimicam fabulam componere.* 107. 4.
Miſſionem dare. *Ad victos gladiatores pertinebat: illius effectus, ut ab imminenti periculo, & in eum diem duntaxat liberarentur.* 21. 12.
Molles. *Effœminati, qui barbam non habent.* 23. 21.
Monocremos Apelles. *Pictura Apellis intelligitur.* l. 14.
Moriens. *Laſſitudine confectus & tabeſcens:* 7. l. 14.
Mors mimica. *Simulata.* 65. 6.
Mulcare. *Percutere.* 66. 6.

Mullus;

Mullus. *Piſcis maximè nobilitatis & gratiæ, magnique pretii.* 62. 7.

Muliebris patientiæ legem accipere. *Viripotentem eſſe: ſcire fœmineam paſſionem.* 25. 18.

Muliebris patientiæ. ſcortum. *Qui patitur, quæ mulieres pati conſueverant, præpoſteris libidinum ardoribus.* 8. 26.

Mulieres Lunam deducentes. *Manicæ, venefica.* 134. 24.

Mulſum. *Et in antecœna mulſum, & iterum etiam in ſecunda apponebatur.* 34. 17.

Murmure votum facere. *Superſtitio veterum, quæ ſemper taciti aut murmurantes vota faciebant.* 49. 21.

N.

Nebula linea. *Tenue amiculum lineum, quod nec panni celebritatem, nec telæ denſitatem, ſed nebulæ tenuitatem æmulatur pellucidam.* 39. l. 14.

Nemo cœlum putat. *Id eſt, fata & providentiam divinam, quæ cœlitus deſtinantur.* 45. 21.

Nequitiæ. *Hoc loco, luxuria in victu, aliàs in Venere.* 39. 3.

Notorem dare. *Qui notitiam rei aut fortunæ, velut oculatus teſtis, profitetur.* 61. 17.

Nullo genere. *Id eſt, nullo modo.* 41. 1.

Nummos modio metiri. *Modio dimenſa dicuntur, quæ largæ copioſeque præbentur.* 38. 6.

Nuptias facere. *συνουσιάζειν. Hic obſcœnè dicitur; Unde & nupta verba, id eſt, obſcœna.* 25. 14.

O.

Objurgare colaphis. 34. 23.
Odopeta. *Lampetra. ſic vocatur quia eſt aurita : vel Otopeta ab ὠ̃τοπέτης. auritus. & ſic pro lepore vel cane venatico, ſagittario competentia.* 36. 16.
Officium nuptiale. *Frequens huic rei verbum* 26.4.
Officioſi. *Qui in balneo veſtimenta ſervabant, Capſarii aliàs dicti.* 61. 17.
O mi hoſpites. *Mei hoſpites.* 195. 17.
Orcheſtra. *Locus in theatro Senatoribus ad ſpectandum aſſignatus.* 128. 6.
Oſtro ebrius. *Dementatus, & mentis ob rem aliquam nimio immodicam, haud compos.* 48. 6.

P.

Palæſtrica. *Quæ motus geſtuſque corporis format.* 21. 17.
Pallium coccinum. *Cocco tinctum vel quod cocci colorem refert : qui delicatiores erant capite incedebant palliolato.* 32. 21.
Palma excuſſiſſima. *Excelſiſſima.* 65. 20.
Panni pruinoſi. *Squalidi & horridi.* 48. 8.
Pannucia. *Diverſis pannis obſita.* 14. 6.
Pantomimi. *Symphoniaci pueri & cantatores, qui delicatiorum conviviis intererant.* 31. l. ult.
Papavere & ſeſamo ſparſa dicta. *Fucata rabularum facundia, qua quaſi melle & ſeſamo auditorum obliniunt ora, ut nuda verborum oratio gratior fiat.* 2. 7.
Paralyſis. *Quæ à lucta palæſtra Veneris non occupare ſolet.* 134. 7.
Parapſis. *Argentea fuerunt iſta vaſa.* 34. 21.
Parieti applicitus. *Id eſt, affixus.* 58. 13.
Parium marmor. *Candidiſſimum.* 129. 18.

Paro-

Paronychia. *Reduvia unguium. It: Pedum vel aurium ſordes.* 31. 20.
Peculium. *Inter Romanæ nequitiæ vocabula uſurpatum, pro ea parte, qua viri ſumus.* 8. 1.
Pelagiæ volucres. *Marinæ.* 91. 7.
Peregrini amoris conceſſio. *Amaſius qui alienum ſecutus eſt, eique ſe conceſſit.* 53. 10.
Pervigilium. *Sacrum nocturnum, quo vigiliæ indicuntur, quibus Deos colebant.* 22. 2.
Pharmacus. *Veneficus, ſacrilegus, ſceleſtus.* 87. 1.
Phaſidos unda. *Colchidis flumen ingens & omnium Ponti amnium Clariſſimus.* 112. 18.
Phrygius cultus. *Trojanus habitus.* 56. 10.
Pica varia. *Genus picæ longa inſignis cauda & famoſa garrulitate amabilis.* 28. 21.
Pietaricultrix ciconia. *Cultrix pietatis, unde vulgatum eſt* ἀντιπελαργεῖν *de ingenio & pietate ciconiæ erga parentes.* 39. 1.
Pila ſparſina. *Sic dicitur, vel à numero, figura ve ſitu ludentium.* 27. 7.
Pinacotheca. *Tablinum ſeu locus, in quo tabulæ pictæ, ſtragula veſtis & alia ornamenta reponi ſolebant.* 46. 14. 62. 18.
Piſces in Euripo natantes. *In latiore repoſitorii ſeu patinæ fundo poſiti.* 37. 9.
Pittacia. *Schedulæ de membrana exciſa, affixa ampullis, cui inſcripta ætas vini.* 35. 7.
Planus. *Erro, Vagabundus, qui diſcurrit ſine noxa aliorum.* 44. l pen.
Pignus decepti Atridæ. *Helena Agamemnontis filia, Menelai conjux.* 89. 16.
Pinnæ. *Conchæ genus: alias Nacra.* 91. 11.
Phocaſiati milites. * *Phæcaſium tegimen pedi-* *ruſti-*

ruſticum : militem autem non oportebat phæcaſiatum ſed caligatum eſſe. 45. 5.

Plaſtæ. *Statuarii.* 53. 19.

Platanon. *Locus platanis conſitus.* 128. 25.

Poëtice loqui. *Poëtæ fingunt ſe divinitus afflatos ad carmina rapi canenda.* 57. 22.

Popinæ: *Diverſoria.* 70. 15.

Porticus. *Locus in quo declamationes fiebant.* 3. 17.

Præcipitem abire. *Nimis feſtinanter.* 15. 11.

Prædator corporis. *Adtemptator pudicitiæ* 49. l. 16.

Precarium. *Sacrarium.* 30. 27.

Prius more. *Priſco more.* 5. 9.

Promittere. *Vovere, addicere, in votis promittere.* 54. 14.

Promulſis libidinis. *Gladiatoriæ Veneris antecœniæ, ſeu anteludium ad robuſtam libidinem concitandam.*

Promulſidare. *Cibus qui inguſtum datur.* 32. 6.

Propudium. *Prope diem.* 72. 1.

Pueri Alexandrini. *Ægyptii, delitiæ veterum: delecti huic muneri ætate grandiores.* 31. 18.

Pyxis. *Eſt in mundo muliebri.* 92. 12.

Q.

Quadrata litera. *Litera Capitalis.* 28. 27.

Quaſillariæ. *Genus ancillularum omnium ſpurciſſimum ac deſpicatiſſimum.* 138. 18.

R.

Ramum oleæ protendere. *Habitus ſupplicum & pacem*

pacem rogantium: 89. 9.

Religiones nocturnæ. *Sacrum nocturnum & penetrale in ſacello Priapi, à ſequiori ſexu, ex ritu & diſciplina perpetratum.* 17. 20.

Reſponſa in peſtilentia data. *Oraculi reſponſum in remedium Epidemici mali.* 2. 3.

Repoſitorium. *Idem quod guſtatorium, in quo antecœnium apponebatur: Item, quævis menſa, in qua ſtruices patinarum ædificantur.* 33. 19. 36. 4.

Riſu diſſolvere ilia. *Immoderate & diſſolute ridere.* 24. 20.

S.

Salamandra. *Animal lacerti figura, cujus ſanie illiti crines ſtatim defluunt.* 86. l. pen.

Satyrion bibere. *Ad libidinem incitari, vi illius herbæ.* 8. 6.

Scabitudo. *Scabredo.* 71. 11.

Scarus *Piſcis nobiliſſimi genus, mari Carpathio frequens. Cerebrum Jovis dictus ab Ennio.* 62. l. 5. 112 l. 14.

Scema frigidum. *Veſtimenti genus minus æſtivum.* 128. 11.

Schedium Lucilianæ humilitatis. *Inelaboratum opus & extemporanea ſcriptio.* 5. 5.

Scholaſtici. *Declamatores ſeu Sophiſtæ.* 6. 11.

Scirpi. *Junci, ex quibus fiunt tegetes.* 39. 21.

Sciſſor. *Scindendi obſonii magiſter.* 37. 14.

Scordalus. *Homo alliatus & illuvie ſqualoreque fœdus, ſordidus, impurus.* 66. 4.

Scriblita. ἀπὸ τοῦ στρεβλοῦν *Torquere, ideo quod in circuitu torqueantur reſtis in modum, unde nos tortam dicimus.* 36, 14.

Secutuleia mulier. *Quæ virum appetit & ſectatur.* 44, 11.

Semicinctium. *Succinctorium, quod medium hominem cingat & veſtiat; Zona minus lata.* 64, 4.

Sententiarum ſtrepitus. *Inanes ſententiæ: fabuloſa ſententiarum commenta.* 11, 1.

Sermo publici ſaporis. *Venuſta ſermonis gratia ad publicam jucunditatem faciens.* 3, 20.

Servitia. *Servi.* 85, 11.

Sidere afflare peſtilenti. *Metaphora ducta à morbo plantarum ſideratio dicto. quo humore per nimium æſtum abſumpto, ubi tota vel aliqua ſui parte ſubito exareſcunt.* 3, 5.

Sicel. *Uncia pondus habet ſcrupula decem.* 13, 13.

Signum ſymphonia datur. *Symphoniæ ſigno dato inferebatur & auferebatur cœna.* 34, 18.

Sirenum cantus. *Suaviſſima illa modulatio, qua omnes pene audientium ſenſus ſubripiebantur.* 131, 1.

Siſtrum. *Crepitaculum æneum, quo Ægyptii ſacerdotes in ſacris Iſidis utebantur.* 100, 22.

Socratico plenus grege. *Fonte Socratico.* 5, 21.

Soleatus. *Veteres cum à balneo ad cœnam pergerent, ſoleas aptabant.* 27, 7.

Solum libidinis, vertere. *Solum locus, qui aratur: hoc loco, arvum & ſulcus dicuntur muliebria, ut è contra vomer virilia.* 44, 9.

Somnium expiare. *Id fiebat vini aſperſione aut aquæ lymphatæ.* 80, 23.

Sopiti titiones. *Ut è contra vigilantes ſeu ardentes.* 22, 7.

Spado. *Hic Eunuchus, qui aquariam hanc provinciam ſuſtinebat; alias Iœſanophori dicti.* 27, 12.

Spartana nobilitas. *Summa patientia : notatur Spartanorum animi firmitudo ac tolerantia in ſufferendis plagis.* 82, 4.
Spatalocynædi. *Laſcivientes cynædi,* ἀπὸ τῆ σπαθᾶν. 23, 17.
Spiritum impendere. *Vitam amittere.* 77, 3.
Spiritus jejunio macer. *Fœtidus, graveolens.* 132, 5.
Spiſſiſſima baſia. *Creberrima oſcula.* 31, 11.
Sporta. *Vaſis genus vile ex vimine aut juncis.* 99. l. 21.
Sponda. *Spondæ ſunt tabulæ quæ utrinque lectum ſuſtinent.* 64, 4.
Stabulum. *Cauponium ſeu diverſorium.* 6, 20.
Statera. *Inſtrumentum, quo res ſine lancibus ponderatur.* 36, 14.
Statores. *Servo præſentes dominis ad cuſtodias, eorumque juſſa ac nutus exequendos.* 128, 1.
Stericula. * 36, 13.
Stigmoſus. *Famoſus, nocens cui ſtigmatis nota inuſta.* 91, 17.
Stricto acutoque articulo percutere. κονδυλίζειν. *complicatis in condylos digitis percutere.* 66, 24.
Strigilis. *His uſi ſunt veteres ad fricandum in balneis.* 58, 12.
Strangulari veſtem inter prædones. *Abdi & recondi veſtem.* 14. l. ult.
Structor. *Qui fercula puerorum manibus allata commode diſponit.* 3, 7.
Suaſoria. *Duo genera materiarum apud Rhetoras tractantur, Suaſoria, quæ pueris ; & Controverſiæ, quæ robuſtioribus aſſignantur.* 6, 14.

Sumi-

Sumina. *Venter ſuillus, infra umbilicum cum uberibus, in deliciis olim Romæ habitus.* 37. 4.

Supercilia de pyxide prolata. *Calliblephara, quibus ſupercilia ad ornatum denigrant mulieres.* 99. 11.

Stylus atrox. *Acumen ſtyli. Stylo ſcribebant in cerata tabula, cujus ſtyli pars, qua ſcribebant acumen dicebatur: altera pars erat obtuſa, qua, quæ non placebant, delebant, & complanabant ceram.* 4. 24.

Synœcium. *Conjuncta in eadem domo conclavia.* 62. 14.

T.

Telos. *Id eſt, exitus.* 141. 10.

Temptare. *Idem quod tentare.* 9. 23.

Tenia. *Delicatiores prehenſis laciniis ducuntur.* 29. 6.

Teſſera. *Ad teſſeram venire, id eſt, ad eam ætatem venire, qua teſſeris ludere mos ſinebat: puerorum enim & adoleſcentum nuces; virorum & ſenum teſſeræ erant.* 44. 2.

Tiſiphone. *Una ex furiis, à cædibus plectendis dicta.* 115. 26.

Tituli. *Nomina ſcortorum, & ſtupri pretium celliis inſcripta.* 7. 7.

Topanta. τὰ πάντα. *Omnia.* 38. 11.

Tralatitium bellum. *Ludicrum.* 86. 4.

Tralatitia deformitas. *Non inſignis ſed vulgaris.* 92. 21.

Tralatitia humanitas. *Ius ſcilicet humanitatis commune: ſacrum enim erat & exſecrabile cadaver hominis mortui præterire & non ſepelire.* 101. 21.

Tra-

Tralatitia propinatio. *Vulgaris, perfunctoria.* 99.9.
Thyrſus. *Hic obſcœne pro mentula.* 139. 12.
Thebanum par. *à gladiatoribus, quorum paria dicuntur componi.* 41. 26.
Tribacca margarita Indica. *Quæ tribus baccis ſeu unionibus conſtant.* 39. 4.
Tricliniarches. *Præfectus, cui inſtruendi ornandíq; triclinii cura incumbit.* 23. 4.
Troïus hoſtis. *Id eſt, Paris.* 89. 14.
Tropica. *Umbræ rerum atque imagines tantum.* 53. 4
Tumor rerum. *Abundantia.* 1. 102
Tunica ruſſea. *Rubea vel rufa.* 27. 3.
Tutela. *Navium proris effigiata aut picta deorum, quibus ſe mancipabant, ſigna impoſita.* 82. 3. 89. 9
Tyria veſtimenta. *Pro veſte triclinari molliore & coloris exquiſiti. In dibapha enim purpura & coccinis aut hiacinthinis diſcumbebant.* 31. 7.

V.

Vaſculum. *Pars ea, qua inter res ſerias nominari non debet. Medicis* σκεῦος. 24. *l. pen.*
Vecturam ſolvere. *Vecturam ſolvebant ii, qui ratibus tranſibant.* 74. 20.
Venter injuriam facit. *Murmure, vel emiſſione ſtridoris.* 77. 18.
Venalitium titulis pictum. *Tituli non ſolum in venalitio pingi ſoliti, ſed etiam collo aptari vendundi mancipii.* 29. 4.
Ventus textilis. *Veſtis tenuiſſima, æquans propemodum ſubtilitate ventum.* 32. 13.
Vernula urbanitas. *Salibus lepidis condita: ſeu vernarum jocularia dicacitas.* 24. 9.

Veſti-

Veſtimenta cubitoria. *Cœnatoria veſtis. Romanis enim alia veſtis domeſtica, alia forenſis; inter domeſticas cœnatoria, quam non fas videre publicam lucem.* 31. 5.

Veſticontubernium. *Qui ſub eadem veſte cubant.* 10. 24.

Vexata ſolo veſtis. *Pulvere reſperſa, rugiſque deformata.* 132. 22.

Viator. *Idem hic quod lictor.* 68. 15.

Virum quærit. *Qui omni corporis habitu & inceſſu mollitiem præferebant, dicebantur, quærere virum.* 112. 4.

Virum pati *Dicitur virgo, cum devirginatur.* 25. 21.

Vinum vivere. *Ut è contra jugulari & mori dicitur.* 35. 15.

Veteres. *Exoleti, obſcœni.* 23. 21.

Vmbraticus doctor. *Scholaſticus, qui in umbra ſub tecto vitam agit otioſam.* 2. 19.

Vſus formoſorum. *Qui uſum ſui dant viris.* 49. 7.

Vultu ſuo alterius os conterere. *Spiſſiſſime baſiare.* 59. 3.

FINIS.

BIBLIOTECA VITTORIO EMANUELE IN ROMA